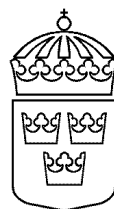

Riksdagens protokoll 1996/97:39

Torsdagen den 5 december

Protokoll
1996/97:39

Kl. 12.00 – 17.59
19.00 – 20.56

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 29 november.

2 § Meddelande om anmälan till debatterna vecka 51

Talmannen meddelade att för planeringen av debatterna skulle de ledamöter och statsråd som ville delta vecka 51 anmäla sig till kammarkansliet senast *tisdagen den 10 december kl. 17.00*.

3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 4 december

KU4 Den regionala samhällsorganisationen

Mom. 2 (avslag på propositionens förslag avseende införande av regionförbund i Kalmar län m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (m)

Votering:

229 för utskottet

73 för res. 1

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 142 s, 22 c, 20 fp, 18 v, 15 mp, 12 kd

För res. 1: 72 m, 1 fp

Frånvarande: 19 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 5 (försöksverksamhet i Jämtlands och Kalmar län)

1. utskottet

2. res. 3 (v, mp)

3. utskottets hemställan med den ändring som följde av bifall till mot. 1996/97:K12 yrk. 2 (kd)

Förberedande votering:
36 för res. 3
12 för mot.
255 avstod
46 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Huvudvotering:
189 för utskottet
32 för res. 3
81 avstod
47 frånvarande
Kammaren biföll utskottets hemställan.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 143 s, 3 m, 22 c, 21 fp,
För res. 3: 17 v, 15 mp
Avstod: 69 m, 12 kd
Frånvarande: 18 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 9 (fördelningen av kulturpolitiska medel)

1. utskottet
2. res. 6 (fp, m)

Votering:

196 för utskottet
88 för res. 6
17 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 1 m, 22 c, 1 fp, 15 v, 1 mp, 12 kd

För res. 6: 68 m, 20 fp

Avstod: 2 m, 1 v, 14 mp

Frånvarande: 17 s, 9 m, 5 c, 5 fp, 6 v, 3 mp, 3 kd

Margit Gennser (m) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Elisa Abascal Reyes (mp) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Mom. 12 (utgångspunkter för det fortsatta utvecklingsarbetet)

Yrkanden:

1. utskottet
2. mot. 1996/97:K12 yrk. 1 (kd)

Votering:

220 för utskottet
12 för mot.
71 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 143 s, 2 m, 22 c, 21 fp, 17 v, 15 mp

För mot.: 12 kd

Avstod: 70 m, 1 v

Frånvarande: 18 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 14 (en samlad strategi för regionaliseringen av statliga verk och myndigheter)

1. utskottet

2. res. 7 (c)

Votering:

280 för utskottet

22 för res. 7

2 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 70 m, 21 fp, 18 v, 15 mp, 12 kd

För res. 7: 22 c

Avstod: 2 m

Frånvarande: 17 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 16 (inrättande av länsparlament m.m.)

1. utskottet

2. res. 8 (c, mp)

Votering:

191 för utskottet

39 för res. 8

73 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 143 s, 21 fp, 15 v, 12 kd

För res. 8: 22 c, 2 v, 15 mp

Avstod: 72 m, 1 v

Frånvarande: 18 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 18 (vidgad samordnad länsförvaltning i Gotlands län)

1. utskottet

2. res. 9 (fp, v)

Votering:

192 för utskottet

39 för res. 9

73 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 21 c, 15 mp, 12 kd

För res. 9: 21 fp, 18 v

Avstod: 72 m, 1 c

Frånvarande: 17 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 19 (länsstyrelsernas uppgifter och ledning i försökslänen)

1. utskottet
2. res. 10 (v)

Votering:

215 för utskottet

18 för res. 10

71 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 1 m, 22 c, 21 fp, 15 mp, 12 kd

För res. 10: 18 v

Avstod: 71 m

Frånvarande: 17 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 21 (länsexpertfunktionens ställning)

1. utskottet
2. res. 11 (fp, c, v, mp)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

FiU12 Allmänna pensionsfondens verksamhet år 1995

Propositioner ställdes först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

Hemställan:

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

282 för utskottet

20 för res. 1

1 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 71 m, 22 c, 20 fp, 14 mp, 11 kd

För res. 1: 1 fp, 18 v, 1 kd

Avstod: 1 m

Frånvarande: 17 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 4 mp, 3 kd

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 2 (m, fp, kd)

Votering:

199 för utskottet

105 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 144 s, 22 c, 18 v, 15 mp
För res. 2: 72 m, 21 fp, 12 kd
Frånvarande: 17 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Prot. 1996/97:39
5 december

BoU6 Handelsändamålet i detaljplan, m.m.

Mom. 1 (lagförslaget i vad det avser möjligheten att precisera handelsändamålet i detaljplan)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd)

Votering:

198 för utskottet
105 för res. 1
1 avstod
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 20 c, 1 fp, 18 v, 15 mp
För res. 1: 72 m, 1 c, 20 fp, 12 kd

Avstod: 1 c

Frånvarande: 17 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Kerstin Warnerbring (c) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 2 (beaktande av miljöskäl m.m. vid handelsetableringar)

1. utskottet
2. res. 3 (v, mp)

Votering:

174 för utskottet
34 för res. 3
96 avstod
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 1 m, 22 c, 6 fp, 1 kd

För res. 3: 1 fp, 18 v, 15 mp

Avstod: 71 m, 14 fp, 11 kd

Frånvarande: 17 s, 8 m, 5 c, 5 fp, 4 v, 3 mp, 3 kd

Margitta Edgren (fp) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 3 (vissa utredningsinsatser m.m. avseende stormarknadsetableringar)

1. utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering
2. utskottets hemställan med godkännande av motiveringen i res. 4 (m, fp, kd)

Kammaren biföll utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering med acklamation.

Mom. 4

Kammaren biföll utskottets hemställan.

4 § Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv

Föredrogs

Socialförsäkringsutskottets betänkande 1996/97:SfU5

Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (prop. 1996/97:25 och skr. 1996/97:24 delvis)

Anf. 1 GUSTAF VON ESSEN (m):

Fru talman! Det vi skall besluta om senare i dag är svensk migrationspolitik. Det är en helhet, ett totalperspektiv, vi nu skall diskutera. Det gäller flyktingpolitik, invandringspolitik, mottagande, återvändande. Men det gäller också utrikes-, säkerhets-, handels- och biståndspolitik, mänskliga rättigheter och demokrati. Allt hör samman. Det är så vi har sett det från moderat horisont när vi deltagit i utredningar och diskuterat migrationspolitiken.

Regeringens förslag till ny och utvecklad migrationspolitik överensstämmer i allt väsentligt med våra åsikter, och vi kan därför ge vårt stöd till den inriktning och till de förslag som regeringen utformat.

Vi anser att migrationspolitiken, särskilt invandringspolitiken, inte lämpar sig för enkel partipolitisk träta över blockgränsen. Med dagens beslut, som riksdagen inbjuds att ta, får politiken en rejäl förankring både här i riksdagen och också förhoppningsvis ute i landet bland människorna. Ju bredare och djupare legitimitet politiken får på detta område, ju mindre risk för förenklade och populistiska budskap. Vi som var med förra mandatperioden och tog strid med nydemokraterna vet att denna risk alltid finns.

Fru talman! Flyktingpolitiken är viktigare än invandringspolitiken, sett i ett globalt perspektiv. Flyktingpolitiska insatser berör långt fler människor i flyktingarnas egna hemländer och närområden.

Etnisk nationalism, förföljelse, förtrampning av demokratiska och mänskliga rättigheter, lokala konflikter, fattigdom och allmänt elände samt ekologiska katastrofer driver människor från hus och hem, från hembygd och hemland för att frivilligt eller ofrivilligt söka skydd eller ett bättre liv någon annanstans.

UNHCR, som är FN:s flyktingorgan, sörjer för tryggheten för över 25 miljoner flyktingar, och lika många beräknas vara s.k. internflyktingar. Långt fler har lämnat sina länder för att arbeta eller vistas i andra länder, legalt eller illegalt. UNHCR har en budget som inte avsevärt skiljer sig från de belopp vi i Sverige lägger ned på vår flyktinginvandring. Sverige är en stor biståndsgivare till UNHCR och skall förhoppningsvis så förbli.

Det är viktigt att vi nu mer och mer medvetet anlägger ett migrationspolitiskt perspektiv på våra göranden och låtanden i det internationella samarbetet. Utgångspunkten måste vara att varje människa har rätt att under fria och trygga former leva och verka i sitt hemland. Alla internationella ansträngningar måste inriktas mot detta mål. Det svenska engagemanget är välkänt och uppskattat och har nu också resulterat i att Sverige fått en plats i FN:s säkerhetsråd. Svenska regeringen skall ha en eloge för sin framgång härvidlag.

För att skapa trygghet och säkerhet i vår värld krävs oändliga ansträngningar. Det är en process där själva processen är målet. Att involvera så många som möjligt är avgörande för en lyckosam process. Sam-

verkan med andra länder är helt nödvändig. FN, OSSE och Europarådet, för att nämna några internationella organ, har olika roller och gör sina viktiga insatser när folkrätten kränks och konflikter uppstår. NATO är den mest potenta aktören på utförarsidan och kan ge kraft och eftertryck när ord och sanktioner inte förslår.

Sveriges nya roll som alliansfri men ändå aktivt medverkande part i samband med fredsbevarande insatser upplevs av många som värdefull. Vi har inga egna intressen annat än just fred och säkerhet. Insatserna kan variera i inriktning och omfattning, från diplomati, övervakning och observation till militära insatser t.o.m. under NATO.

Ensamman kan vi inte åstadkomma så mycket. Vårt EU-medlemskap ger oss nya och mycket intressanta möjligheter att påverka. EU behärskar andra instrument än andra organisationer. Med hjälp av associationsavtal eller inom ramen för den s.k. Lomékonventionen kan konstruktiva dialoger upprättas med olika länder i syfte att åstadkomma mänskliga rättigheter, utveckling, marknadsekonomi, ökad handel och investeringar.

Fru talman! Konflikter uppstår bevisligen, trots förebyggande insatser eller på grund av otillräckliga sådana. En genomtänkt hållning när konflikter inträffar och flyktingströmmar uppstår är nödvändig, och UNHCR har också formulerat en sådan. Den skulle schematiskt och förenklat innebära följande.

Om tidiga insatser av preventiv art inte har räckt till bör säkra zoner och korridorer upprättas inom landet med hjälp av insatser från det internationella samfundet.

Om flyktingar passerar gränser till grannländer bör flyktingmottagande upprättas regionalt. I vissa fall kan överföring av flyktingar ske åtminstone tillfälligtvis till tredje länder.

Utgångspunkten är att alla har rätt till sitt hemland och att ett återvändande därför är ett överordnat mål och skall genomföras så snart som möjligt. Skydd skall ges, och i massflyktingssituationer blir det fråga om en kvantitativ insats; skydd skall ges till så många som möjligt som har behov av det.

Sverige bör ha samma hållning och aktivt bidra till att uppnå de mål som världssamfundet funnit vara de relevanta. Därför är det bra att regeringsförslaget innehåller en väsentligt ökad möjlighet till tillfälliga uppehållstillstånd vid massflyktingssituationer, och därför är det bra att regeringen lyfter fram återvändarperspektivet på ett tydligt sätt.

Som jag nyss nämnt skall Sverige aktivt verka i världen för att underlätta för flyktingar. Vi skall samarbeta med andra för att förverkliga de mål jag nyss beskrev. Vi skall också ha en genomtänkt invandringspolitik, som anknyter till vår generella syn på flyktingpolitiken.

Vår invandringspolitik har länge framstått som omodern och otydlig. Skyddsbehovet har inte varit tillräckligt prioriterat och preciserat. Omvärlden har upplevt Sverige som ett land vars regelsystem varit oklart och givit möjligheter till uppehållstillstånd även när asylskäl har fattats.

Under senare år har också de flesta uppehållstillstånd givits på andra grunder än rena skyddsbehov.

Över tiden har människor behandlats olika. En del har i efterhand fått stanna trots avvisningsbeslut, och andra har fogat sig i myndigheternas beslut och avrest.

Sammantaget har Sverige under 90-talet tagit emot och gett uppehållstillstånd till ett par hundra tusen personer, varav de flesta varit asylsökande och deras familjer. Inget annat land i väst har i förhållande till folkmängden tagit emot tillnärmelsevis så många. Sett i detta perspektiv är det i sig nonsens att tala om att Sverige har en restriktiv invandringspolitik.

En invandringslagstiftning måste förena flera principer samtidigt. Den måste grundas på humanitära principer och internationella konventioner. Den måste stå i samklang med den flyktingpolitik vi vill medverka till på internationell nivå. Skydd och återvändande är nyckelorden.

Vidare måste asylprocessen vara rättssäker, snabb och noggrann – en nog så svår avvägning.

Invandringspolitiken måste vidare vara begriplig och ge entydiga signaler, till dem som är asylsökande, till myndigheterna som har att besluta i enskilda ärenden, till allmänheten som har rätt att kräva tydlighet men också till de organisatörer av illegal människosmuggling som noggrant håller reda på de olika ländernas lagstiftning och mottagningsförhållanden.

I dag finns det en helt uppenbar oro över att dagens lagstiftning inte håller måttet. Av många framförs en amper kritik mot vissa inslag i utlänningslagstiftningen – också av tillämpning av nuvarande lag. Från en del håll hörs även krav på att vi skall avreglera invandringen.

Det finns också en oro på annat håll i samhället som vi måste lyssna noggrant på och väga in. Rätt eller fel, ställer sig många människor oförstående till att Sverige tagit emot så många invandrare under så kort tid samtidigt som vi fått dåliga statsfinanser, skurit ned förmåner och kämpar med en hög arbetslöshet. Denna oro får kanske inte genomslag så mycket i massmedierna men kommer många av oss till del på annat sätt.

I många kommuner konkurrerar ökade socialbidragskostnader med anslag till skola, barnomsorg och äldrevard. Enligt Invandrapolitiska kommitténs beräkningar kostar invandringen netto mellan 17 och 22 miljarder.

En invandringspolitik och utlänningslagstiftning måste ta hänsyn både till den humanitära aspekten och till våra möjligheter att med begränsade resurser klara ett mottagande. En sammanvägning av alla omständigheter och faktorer måste ske. En legitimitet hos hela folket måste finnas för den förda politiken. Realism och humanism måste förenas.

Det internationella perspektivet måste också vägas in. I längden går det inte att vi i Sverige har en tydligt annorlunda invandringspolitik jämfört med våra grannländer och övriga EU-länder. Vi måste samordna oss och fördela flyktinginvandringen, s.k. *burden-sharing*.

Fru talman! Den mycket kraftiga kritik som riktats mot invandrarmyndigheterna den senaste tiden har varit djupt orättvis och överdriven. De personliga påhoppet på Invandrarverkets och Utlänningsnämndens chefer och personal är otillständig och kränkande. De som på olika nivåer arbetar på dessa verk genomför liksom polisen sina många gånger mycket otacksamma uppgifter på ett förtjänstfullt sätt och har rätt att mötas med respekt. Jag förutsätter att invandrarministern med övertygelse delar min uppfattning härvidlag.

Det är faktiskt vi politiker här i riksdagen och regeringen som har ansvaret. I den mån jag är kritisk så är det mot lagstiftningen och de poli-

tiska riktlinjerna. Därför har jag som moderat representant efter bästa förmåga arbetat aktivt i flera utredningar och i andra sammanhang för att åstadkomma förändringar och förbättringar.

Fru talman! Förslaget till ny invandringslagstiftning är ett steg framåt. Utlänningslagen förtydligas och anpassas till internationella förhållanden. Rättssäkerheten och likabehandlingen över tiden förbättras. Asylrätten är grundläggande, och vi välkomnar därför de preciseringar som föreslås. Skyddsparagraferna får nu en klarare och mer förutsägbar utformning.

Jag välkomnar också att barnkonventionen får ett genomslag i lagstiftningen.

Även om asylprocessen redan nu förbättras med föreliggande förslag är det inte tillräckligt. Vi välkomnar därför att regeringen aviserar en parlamentarisk utredning som skall se över rättsprocessen. Vi moderater har i flera år önskat detta. Det är viktigt att vi utvecklar mer domstolsliknande former i asylprocessen. Då kan vi få en ökad legitimitet för de beslut om uppehållstillstånd som även fortsättningsvis måste tas.

Fru talman! Det finns de som vill att vi skall ha en avreglering av invandringen, en fri invandring. Fri invandring är orealistisk, och de som förespråkar en sådan har inte gjort någon trovärdig konsekvensanalys. Så som världen ser ut och givet de nuvarande förutsättningarna i Sverige måste vi ha en reglerad invandring som grundas på humanism och på rätten till skydd.

Men internationalismen *är* viktig för oss moderater. Vi är pådrivande när det gäller Europasamarbetet. Ett Europa utan gränser närmar sig stadigt. Efter en EU-utvidgning, som vi starkt förespråkar, kommer 400 miljoner människor eller fler att fritt kunna röra sig och arbeta inom en avreglerad marknad, allt detta tack vare det unika samarbete som sker inom EU.

Fru talman! Vi moderater anser också att invandrare själva liksom alla övriga svenskar måste få ta ett större ansvar för sin försörjning, och det är tragiskt att Sverige inte tillräckligt bejakar mångfald och eget ansvarstagande. Den omhändertagandekultur som har etablerats gör människor passiva, människor som från början kommer resursstarka. Den förda politiken leder till att människor, både invandrare och infödda svenskar, görs beroende av bidrag och annat samhällsstöd. En moderat politik för tillväxt och företagande är också positiv för invandrare eftersom dynamik, mångfald och eget ansvarstagande ger fler jobb och därmed fler chanser att förverkliga drömmar och livsprojekt.

Jag har avstått helt från att kommentera de olika förslag som lagts fram av andra partier och enskilda ledamöter. Jag har full respekt för de framlagda förslagen och menar att det är viktigt att debatten om dessa frågor ständigt förs. För egen del har jag velat i korthet lyfta fram helheten i migrationspolitiken och motivera varför moderaterna här i kammaren kommer att stödja regeringens förslag med några smärre undantag.

Vi har i ett motionsyrkande föreslagit att regeringen bör pröva möjligheterna till ett ökat försörjningsansvar vid anhöriginvandring. Sverige är nog bland de mycket få länder som inte har ett sådant. Även en del frivilligorganisationer har pekat på denna möjlighet. Jag är medveten om för- och nackdelar och svårigheter, men menar att regeringen bör utreda möjligheterna. Om ett ökat försörjningsansvar kan etableras borde anhöriginvandringen kunna bli något mer generös.

Jag vill med dessa ord, fru talman, yrka bifall till vår reservation under mom. 28.

Anf. 2 KARIN ISRAELSSON (c):

Fru talman! Det finns tydliga samband mellan underutveckling i länder och flyktingproblem. Växande klyftor mellan världens rika och fattiga länder skapar konflikter som leder till att fattiga söker sig till länder med bättre social, ekonomisk, demokratisk och ekologisk utveckling. Den kraftiga befolkningsutvecklingen i tredje världens länder fortsätter medan åkerarealen i tredje världen minskar.

Svårigheter att klara försörjningen för landets befolkning uppstår. För att förhindra detta krävs insatser på plats. Bättre levnadsvillkor måste till och ökad utbildning krävs. Inte minst gäller detta flickorna. Sker detta innebär det en ökad möjlighet för dem att ge sina barn en bättre start. Arbete och tillgång till hälso- och sjukvård måste till, liksom en infrastruktur som gör det möjligt att kommunicera, frakta varor och öppna för nya impulser.

Krig och konflikter skapar stora flyktingströmmar. Det vi ser i dag i Zaire och Rwanda är bara en påminnelse om de ständiga krigens van-sinne. Barnen offras för de vuxnas självpåtagna rätt att förintä sina landsmän. Alltför internationella konflikter skapar dessa flyktingströmmar. Sverige har under de senaste åren stått som mottagare av stora flyktingströmmar från forna Jugoslavien. Oroshärdar flammar ständigt upp. Etniska och kulturella motsättningar återuppstår och påverkar migrationsströmmarna.

Konfliktlösande och konfliktförebyggande arbete måste prioriteras i det internationella arbetet. Sveriges möjligheter att erbjuda utbildad personal att ingå i dessa styrkor måste fortsätta och utökas. Det fredsbevarande arbetet måste ske på alla nivåer. Inte minst frivilligorganisationerna har här stor kompetens och erfarenhet. Svenskar har också i stor utsträckning arbetat med olika biståndsprojekt som gett mängder av erfarenheter som också bör utnyttjas i ett fredsbevarande arbete. Trögheten hos FN och andra internationella organ måste kunna förhindras. Inte minst Sveriges plats i FN:s säkerhetsråd bör leda till ökad effektivitet, mindre prestigetänkande och rationaliseringar. Där finns stora summor pengar som i dag går till en alltför stor administrativ kostym. Vi svenskar har ju numera god erfarenhet av effektiviseringar och bättre resursutnyttjande. Den erfarenheten borde vi ta med i arbetet i säkerhetsrådet för att effektivisera FN:s arbetsformer. Jag är tyvärr väl medveten om vilka svårigheter som ligger i att förändra denna struktur. Men det är väl värt ett försök.

Regeringens förslag rörande en ny invandringspolitik och en ny utlänningslag kommer, när det nu skall genomföras, att innebära förändringar som till viss del har varit efterfrågade i många motioner under de senaste åren. Mycket av detta har varit uppgifter för de utredningar som arbetat under de senaste åren och som regeringens förslag nu grundar sig på.

Migrationspolitiken skall nu ses i ett globalt perspektiv. Sveriges inträde i EU har också delvis förändrat de förutsättningar vi tidigare hade. FN-konventionerna ligger fast, och barnkonventionen har i den nya utlänningslagen beaktats på ett sätt som ger barnen större rättstrygghet och ett bättre omhändertagande.

Under de senaste tio åren har antalet flyktingar som sökt skydd i Sverige varit extremt stort. Trots försök att klara alla de praktiska svårigheter som de stora flyktingströmmarna fört med sig lyckades vi inte särskilt väl när antalet så snabbt ökade vid våra gränser.

Långa handläggningstider, möjligheter till överklagande och fruktan för utvisning har lett till många tragiska flyktingöden. Att handla efter gällande lagstiftning i en situation där också de medmänskliga värderingarna skall finnas med har inte alltid varit möjligt. Den personal som på Invandrarverket och Utlänningsnämnden har haft att ombesörja utredningsarbete och beslut, information till asylsökande och alla andra kontakter har aldrig fått någon riktig arbetsro.

Våra försök att placera flyktingar över hela landet väckte till att börja med motstånd, men när flyktingförläggningarna nu står tomma saknar många kommuninvånare sina nyvunna vänner. Samtidigt flyttar alltfler flyktingar och invandrare till de stora städerna, vilket skapar nya problem. Detta sker i ett läge då Sverige befinner sig i lågkonjunktur och har en snabbt ökande arbetslöshet.

Visst skulle vi önska att förutsättningarna för ett värdigt flyktingmottagande varit annorlunda, att det vi i dag vet skulle ha varit känd kunskap när vi stod mitt i den strida strömmen av hjälpsökande människor. Nu söker sig inte så många till vår gräns för att få skydd undan förföljelse, krig och tortyr. Då är det läge att anta en ny utlänningslag som grundar sig på de erfarenheter vi gjort under de senaste åren.

Centerpartiets förhoppning och krav är att vi skall få ett flyktingmottagande med ett korrekt och snabbt omhändertagande och med beslut om uppehållstillstånd beviljas eller ej i ett så tidigt stadium som möjligt. En lärdom vi kan dra av de gångna åren är vikten av att kunna ge ett besked. Att få flyktingkålen snabbt prövade och sedan kunna få stanna eller avvisas beroende på utredningens resultat är ett rimligt krav för en större acceptans även från den asylsökandes sida.

Centerpartiet ställer i stort upp på regeringens förslag till ny utlänningslag. På vissa punkter ser vi dock andra lösningar som bättre. Vi har i betänkandets reservation 2 tagit upp behovet av att regeringen även fortsättningsvis skall kunna pröva vissa flyktingärenden. Detta för att kunna ge signaler till vår omvärld och till Invandrarverket. Dessa bedömningar kan sedan ligga som grund för andra utredningar och kan förkorta handläggningstiderna.

Utlänningsnämnden kritiserar ofta i flyktingdebatten. Förslag att dessa ärenden skall föras över till domstolsväsendet har väckts. Centern tar kritiken mot nämnden på allvar, men vi ser inte en lösning med ett överförande till domstolsväsendet som det rätta sättet. I stället bör en översyn göras av Utlänningsnämndens arbetssätt för att kunna vinna större acceptans. En social kompetens bör också ingå i nämnden för att värna de medmänskliga aspekterna i beslutsgången.

Ett annat område som Centern slår vakt om är alla de gömda barn som nu finns i vårt land. Att leva som gömd flyktingfamilj är att leva under mycket svåra psykosociala förhållanden. Barnen far utomordentligt illa, och det är inte acceptabelt att detta fortgår. Centerpartiet anser därför att regeringen av humanitära skäl bör återkalla de utvisningsbeslut som nu finns för dessa gömda barn. Det skulle innebära en allmän amnesti för dessa familjer. Det är en medmänsklig åtgärd som skulle bespara alla

dessa familjer det utomordentligt svåra i den situation som de nu befinner sig i.

Sverige måste förbli ett land som visar medmänsklighet och ger barnen en värdig uppväxt med möjligheter till skolgång. Att kunna leka och umgås med andra barn borde vara en mänsklig rättighet. Man kan ju också av de bedömningar som nu görs av Utlänningsnämnden se att man tillämpar mera medmänsklighet i sina bedömningar av barnfamiljer. Centern anser att detta skall gälla de övriga gömda barnen.

För övriga grupper av asylsökande har de långa handläggningstiderna och de många överklagandena inneburit att man har hunnit rota sig i det svenska samhället. Centerpartiet anför i sin motion att dessa människor skall ges en allmän amnesti efter en vistelsetid på två år i vårt land. Ett sådant beslut skulle för den enskilde vara en reell möjlighet att börja ett nytt liv i vårt land, eller att inse att man kanske kan tänka sig att återvända till sitt hemland. Den press man lever under omöjliggör ofta ett sådant planerande.

Naturligtvis skall man beakta att den asylsökande inte dömts för brott som ger fängelsestraff över sex månader.

Med den nya utlänningslagen och med mindre ärendebelastning bör inte denna situation uppstå att man skall kunna vistas i vårt land så länge att man hinner rota sig innan man får besked om utvisning. Därför ser vi ett sådant beslut som realistiskt och nödvändigt.

Utskottet avstyrker vår motion med en skrivning som innebär ett löfte om att den s.k. Rättsprocessutredningen skyndsamt skall ta upp frågan för utredning. Frågan skall enligt utskottet behandlas med förtur, och enligt Centerns uppfattning i en anda av att positivt pröva möjligheten till preskription. Om så inte blir fallet återkommer vi naturligtvis i detta ärende. Centerpartiet litar dock på regeringens goda vilja i detta fall och har av den anledningen inte reserverat sig mot utskottsskrivningen.

Fru talman! Centerpartiet ställer sig bakom alla reservationer under punkt 2, men för tids vinnande kommer jag att begära votering endast under mom. 67 avseende reservation 2 i betänkandet.

Anf. 3 LENNART ROHDIN (fp):

Fru talman! Svensk flyktingpolitik har kapsejsat. I samband med utvisningen av familjen Sincari i vintras frågade många ärliga människor mig: Hur kan Ingvar Carlsson tillåta att detta sker? Efter Shakeris självmord för ett par veckor sedan frågade samma människor: Hur kan Pierre Schori tillåta att detta sker? Det är inget konstigt alls. Det är i allt väsentligt följden av socialdemokratisk flyktingpolitik, även om utlänningsbyråkraterna ibland agerar litet väl fyrkantigt.

Det går en röd tråd från det att regeringen i mitten av 80-talet förhandlade med diktaturens kreatur i Polen och DDR om att ta hand om asylsökande som var på väg till Sverige. Därefter inleddes ett samarbete med andra västeuropeiska regeringar för att kunna hindra asylsökande från att nå fram och söka asyl i Västeuropa.

Luciadagen 1989 sattes utlänningslagen ur spel för att Sverige höll på att dränkas av 5 000 asylsökande turkbulgarer. Den socialdemokratiska solidaritetspolitiken höll på att rämna. För att undvika att behöva skylta med upprörande utvisningar gällde det att se till att de asylsökande inte kom in i vårt land. Då behövde ingen få veta att vi skulle ha sänt i väg

dem. Inför valet 1991 presenterades en proposition utan konkreta förslag, men där den kommande alltmer restriktiva politiken skulle skylas över under rubriken Aktiv flykting- och immigrationspolitik.

Kapitulationen inför en växande flyktingkritik framgick tydligt valrörelsen 1991, då landets statsminister konsekvent undvek att ta debatten med Ny demokrati. Den togs av den liberale partiledaren. Förlorade röster till Ny demokrati bidrog säkert ändå till regeringsskiftet. Detta fick inte upprepas. Den folklige Leif Blomberg fick i uppdrag att mejsla ut den restriktiva flyktingpolitik som han hösten 1994 fick i uppdrag att genomföra i den nya regeringen.

Den flyktingpolitiska utredningen genomdrevs i expressfart. Beställningsjobbet hade ju Blomman klarat av redan före valet. Den olycksaliga Sincariaffären lade krokben för invandrarministern, och budet att till slut med stöd från moderater och centerpartister stadfästa det som förberetts i över tio år gick till Pierre Schori. I dag står vi med facit i handen. Varför skall man vara förvånad?

Propositionen bygger i allt väsentligt på betänkandet Svensk flyktingpolitik i globalt perspektiv. I svensk liksom europeisk debatt har länge gjorts en medveten sammanblandning av flyktingar och invandrare i största allmänhet. Genom att antyda att asylsökande kommer från fattiga länder vill man skapa intrycket att de huvudsakligen är ute efter en bättre ekonomisk tillvaro. Så skapas den politiska grunden för att göra asylpolitik till en del av den allmänna invandringspolitiken. Genom att ändra rubriken till Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv fullbordar regeringen sin politik. Asylrätten måste hållas isär från allmän migrationspolitik.

Fru talman! Tvärtemot vad som hävdas har antalet asylsökande från huvudsakligen länder i tredje världen varit förhållandevis konstant i Västeuropa under hela 80-talet. Det har pendlat mellan 100 000 och 250 000 med ett genomsnitt någonstans mellan 150 000 och 200 000. Antalet asylsökande från de traditionella flyktingproducerande länderna i tredje världen har inte ökat.

Först med kommunismens fall och de nationella sönderfallsprocesserna i Central- och Östeuropa samt i det forna Sovjetväldet uppstod 1988 och 1989 en kraftig ström av asylsökande från dessa länder som följd av att människor fick möjlighet att ta sig ut. Det förklaras också av att de till en början saknade tilltro till den plötsliga frihet som uppnåtts. Asylströmmen från de forna kommuniststaterna har upphört.

Det stora antalet asylsökande till länder som Sverige, Danmark och Tyskland under 90-talets första år hänför sig nästan helt till kriget i det forna Jugoslavien. För första gången sedan andra världskriget fördes i Europa ett krig som drev åtskilliga miljoner människor på flykt. Lika litet som flyktingtoppen efter den ryska inmarschen i Budapest 1956 utgör Jugoslavienkrigets flyktingströmmar från 1991 en allmän trend i asylpolitiken, vare sig i Sverige eller i Europa.

Därför är antalet asylsökande nu åter nere på eller rent av under de nivåer som gällde under större delen av 80-talet. Varje människa som tvingas på flykt är ett stort problem. Problemet i europeisk flyktingpolitik är inte att Europa inte har resurser att ta sin del av ansvaret för världens flyktingar, utan att det finns för få rakryggade politiker som vågar tala om hur det verkliga är.

Fru talman! Värnandet av asylrätten i Sverige och i Europa kan inte ersättas med aldrig så kraftfulla åtgärder i andra avseenden. Genom att enskilda länder gör sin asylpolitik mera restriktiv görs inte skyddsbehoven mindre omfattande. De asylsökande skyfflas bara runt mellan olika stater, främst till de stater som relativt sett söker föra en liberal asylpolitik. I längden förmår inget land stå emot en nedåtgående spiral, när andra höjer tröskeln för asylsökande att över huvud taget få sina skyddsbehov prövade.

Jag skall gärna erkänna, andra kommer säkert att påpeka det, att Folkpartiet var med på att sommaren 1993 ge mer än 60 000 bosniska flyktingar asyl i Sverige, samtidigt som visumtvång infördes. Med över 100 000 krigsflyktingar från det forna Jugoslavien i vårt land, samtidigt som nästan alla Europas demokratier stängde sina gränser, blev uppgiften för stor, åtminstone politiskt. Vi tar ansvaret för det, men det är inget beslut som vi känner stolthet över. Socialdemokratiska regeringar brukar stänga dörren inför tiondelen så många asylsökande och hävda att det är självklart att göra så.

Frågan om asyl skall prövas individuellt för den enskilde på hans eller hennes egna meriter. Den asylsökande är just en enskild individ som oavsett etnisk, nationell, politisk eller religiös hemvist skall bedömas som en enskild individ, *inte* som medlem av en grupp. Den enskilda människan har sina egna värderingar och prioriteringar. Det som är naturligt och självklart för den ene kan vara helt fel för dennes landsman, trosfrände eller åsiktsfrände. I flyktingpolitiken får vi aldrig glömma den enskilda människan. Den nya lagen gör det inte enklare att avgöra asylärenden, men tydligare att färre skall få skydd.

Fru talman! En samordnad politik för att förebygga eller undanröja orsaker till flykt och påtvingad migration skall vara ett viktigt inslag i Sveriges internationella agerande. Men det handlar om utvecklingsskeenden på mycket lång sikt. Dessa insatser kan inte ställas mot en generös behandling av asylsökande.

Svenskt bistånd skall i hög grad riktas till de fattigaste länderna och endast i liten utsträckning till de länder varifrån det stora flertalet asylsökande från tredje världen till Europa kommer. Det är ingen tillfällighet att regeringens förslag i detta avseende förs fram av det statsråd som signerat den största neddragningen av svenskt u-landsbistånd. Socialdemokratisk solidaritet är tillväxtbetingad – såväl på hemmaplan som internationellt.

Antalet som söker asyl i Europa är litet i förhållande till det stora antalet flyktingar i tredje världen. Oavsett om antalet asylsökande i de rika länderna varit stort eller ej har det alltid varit svårt att uppbringa tillräckligt ekonomiskt stöd för bistånd till de många flyktingarna i tredje världen. Att stärka insatserna för de många flyktingar som aldrig når de rika länderna i väst får aldrig tas till intäkt för en mer restriktiv asylpolitik i våra länder.

Stöd i närområdet har varit alltför eftersatt. I den mån ökade hjälpsatser minskar antalet människor som ser sig tvingade att ge sig i väg och söka skydd längre bort är det givetvis mer än välkommet för den enskilde. Ökat stöd i närområdet får inte vara ett skäl att göra det svårare att söka asyl i Sverige.

Fru talman! Att tvingas lämna sitt hemland är för många flyktingar och deras anhöriga ett svårt beslut med följder för den enskilde som kan

vara mycket svåra att hantera. För många framstår möjligheten att återvända hem som helt otänkbar. Så var fallet för alla dem som fram till 1989 flydde undan kommunismen. För andra åter är längtan efter att i en inte alltför avlägsen framtid kunna återvända till ett land, där det åter blivit möjligt för dem att leva utan hot, det som gör tiden i asyl möjlig att uthärda.

Viljan och förmågan att förverkliga drömmen om ett återvändande beror ändå till sist alltid på hur situationen i hemlandet förändras, och det kan aldrig förutses. Till flyktingskapet hör både att den som aldrig trodde på en återkomst ändå kan få uppleva den möjligheten och att den som varit helt inriktad på att återvända hem aldrig får den möjligheten eller, om den ändå kommer, inte kan – visar det sig – utnyttja den.

Stöd till återvandring för den som så önskar måste alltid ingå i en human flyktingpolitik. Viljan att återvända är individuell, och varje återvändarpolitik måste fullt ut respektera den enskildes valfrihet. Det samhälle som tar emot flyktingar måste också vara berett att låta dem stanna. Konjunkturskäl får aldrig vara orsak till att stimulera ett ökat återvändande av flyktingar.

Fru talman! Ansvar för flyktingströmmarna bör fördelas mera jämnt mellan Europas stater. Det förutsätter att flyktingpolitiken förs till de områden där majoritetsbeslut kan tillämpas inom EU. Inte minst flyktingkatastrofen i det forna Jugoslavien har visat på frånvaron av en gemensam europeisk asylpolitik. Asylrätten på Genèvekonventionens grund måste värnas inom ramen för en sådan asylpolitik. Men den måste kompletteras för att ge skydd också t.ex. i massflyktsituationer.

Asylpraxis varierar mellan EU-länderna. Successivt har flyktingpolitiken stramats åt i hela Europa. En samordning av medlemsstaternas minimiansvar är därför nödvändig för att åtminstone några länder i praktiken skall kunna bedriva en något mera generös flyktingpolitik. Det får inte bli så att de minst generösa länderna sätter normen. Detta måste präglade tillämpningen också av Schengenavtalet och den s.k. Dublinkonventionen.

Fru talman! Propositionen innebär sammantaget att svensk flyktingpolitik blir snålare och att färre människor kommer att få skydd i Sverige. Folkpartiet avvisar regeringens förslag till ny flyktinglagstiftning. Det kommer tyvärr alltid att finnas flyktingar, människor som är i behov av skydd. Utgångspunkten för varje flyktingpolitik måste därför vara att värna asylrätten – rätten att söka skydd i annat land än det som vederbörande flytt från.

Vi är inte beredda att medverka till att skyddsbestämmelserna i utlänningslagen urholkas eller inskränks. Människor med behov av skydd skall kunna få fristad, också i Sverige. En återgång till en vidgad tolkning av Genèvekonventionen som grund för beviljande av flyktingskap i Sverige är ytterst välkommen. Därigenom kan åtskilliga som fått stanna som krigsvägrare eller de facto-flyktingar nu få full konventionsstatus.

13 december-beslutet visar att ett skyddsbehov kan finnas också för dem som faller under dessa kategorier, men som inte kan få konventionsstatus ens med en vidgad tolkning. Vi avvisar därför förslaget att avskaffa de facto-flykting- och krigsvägrarbegreppen i utlänningslagen. Likaså avvisar vi förslaget att avskaffa möjligheten att bevilja uppehållstillstånd av politisk-humanitära skäl. Vilka grupper är det som har fått skydd i Sve-

rige och som inte borde ha fått det? Kan majoriteten ge besked om det här i dag?

Viseringspolitik ingår i kontrollen av invandringen till Sverige. Rätten att söka asyl däremot får inte inskränkas genom att viseringstväng införs för att hejda asylsökande från att nå fram till Sverige. Det finns många skäl till att en asylsökande på flykt från ett avlägset land inte alltid fullt ut uppträder så som den svenske utlänningsbyråkraten förväntar sig.

Dokumentlöshet och nya, ändrade eller felaktiga uppgifter kan också ha sin naturliga förklaring. Invandrarverkets jakt på människor som beviljats uppehållstillstånd efter att ha lämnat felaktiga uppgifter visar på kollisionen mellan två helt skilda världar. Här måste regeringen snarast återkomma med förslag som innebär att möjligheten att återkalla tillstånd i sådana fall preskriberas inom rimlig tid.

Fru talman! Under senare tid har barns rättigheter kommit att stå i centrum efter en rad utvisningsbeslut som på olika sätt drabbat inblandade barn. Myndigheterna har visat en påtaglig okänslighet och gjort stelbenta regeltolkningar, som i ett humanitärt perspektiv fått upprörande följder. Det måste vara fullständigt oacceptabelt i svensk flyktingpolitik att familjer splittras i samband med avvisning.

FN:s konvention om barnets rättigheter ratificerades av riksdagen 1990. Man förutsatte då att barnkonventionen skulle tillämpas av myndigheterna. Så har i stort sett skett, med ett viktigt undantag. Vid beslut enligt utlänningslagen har barnkonventionen ofta åsidosatts – som om barnkonventionen inte gäller för asylsökande barn och barnfamiljer.

Då är det inte förvånande om misstankar uppstår att myndigheter och regering vägrar låta barnkonventionen få genomslag i asylnpolitiken och utnyttjar otydligheten i regler och ansvarsfördelning. I direktiven till både Flyktingpolitiska kommittén och Barnkommittén ingick att granska om och hur myndigheterna beaktat barnkonventionen vid tillämpning av utlänningslagen. Detta har inte skett – enligt uppgift på grund av tidsbrist. Riksdagen skall nu fatta beslut i frågan utan att den allra viktigaste informationen lagts fram. Nu återstår bara att ge regeringen bakläxa om barnkonventionen.

Nuvarande ordning i asylprövningen med Statens invandrarverk och Utlänningsnämnden har tjänat ut. Den står som symbol för en utbredd misstro mot hela flyktingpolitiken. Rättssäkerhet och tilltro till asylhanteringen kräver nu att den görs om till en process under mer domstolsliknande former, där renodlade tvåpartsförhandlingar förs med den asylsökande närvarande. Regeringen bör återkomma med förslag härom.

Fru talman! Vi i Folkpartiet står givetvis bakom alla våra reservationer i betänkandet. Men för att spara litet tid yrkar jag bifall till reservation 3, mom. 5, 14, 32, 58, 62 och 69, till reservation 9, mom. 34, och till reservation 14, mom. 4.

Anf. 4 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Fru talman! Det var egentligen så att jag på grund av inbillad tidsbrist kom att utelämna några korta avsnitt i mitt anförande, bl.a. det om återvandringsperspektivet, som Lennart Rohdin tog upp. Jag vill till honom säga att jag fullt ut delar hans åsikt därvidlag. Återvandringsperspektivet måste göras mer levande och bli mera tydligt.

Jag ville ta upp visumbestämmelserna. Jag tror att Lennart Rohdin är medveten om att vi har åtaganden gentemot övriga EU-länder när det gäller visumreglerna. Vi kan inte ensidigt avskaffa dem.

Prot. 1996/97:39
5 december

Anf. 5 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Fru talman! Det gläder mig om Gustaf von Essen kan instämma i det jag sade om hur återvändningspolitik skall tillämpas och under vilka förutsättningar den får tillämpas.

När det gäller viseringspolitiken är det helt klart, precis som Gustaf von Essen sade, att det finns en gemensam viseringspolitik inom ramen för EU-samarbetet mellan medlemsstaterna. Det är anledningen till att vi både i vår motion och i vår reservation till betänkandet vill uppmana regeringen att driva samma linje, att viseringsplikt inte får användas för att hindra asylsökande från att över huvud taget kunna komma till de europeiska länderna och få sin sak prövad. Det finns en konsekvens där.

Jag vill upprepa min fråga. Om man nu föreslår att ett antal kriterier som i dag har gett människor med skyddsbehov, inte nödvändigtvis de allra starkaste, rätt att stanna i Sverige inskränks, vilka grupper är det då som hittills på grund av dessa kriterier har fått stanna men som inte borde ha fått stanna? Vilka grupper är det Gustaf von Essen förutser att vi i framtiden skall slippa ge skydd därför att de bara har ett visst skyddsbehov när de kommer till Sverige?

Anf. 6 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Debatten i dag är en av de viktigaste under mandatperioden. Den handlar nämligen om mänskliga rättigheter och hur vi som nation, som partiföreträdare och som enskilda människor försvarar de mänskliga rättigheterna, så som de främst kommer till uttryck i FN:s deklaration från 1948. Jag är övertygad om att många tror att mänskliga rättigheter enbart handlar om flyktingar och varje människas rätt att söka en fristad undan förföljelse, tortyr och krig i ett annat land, så som det är sagt i artikel 14 i FN-konventionen. Artikel 14 är en av 30 artiklar. De mänskliga rättigheterna handlar om var och en av oss. Men det är när vi ger upp försvaret av artikel 14 som gör att människor är illa ute. För ger vi upp kampen för en generös, human och solidarisk flyktingspolitik i Sverige, då har vi också gett upp kampen för det solidariska samhället. Konsekvensen av att släppa efter för de främlingsfientliga, rasistiska och nynazistiska opinioner som finns i Sverige i dag blir att vi så småningom också ger efter för krav på en ren arisk ras.

I dag stänger vi gränserna för kvinnor, män och barn som flyr undan krig därför att vi inte har ekonomiska resurser. I morgon har vi inte råd med handikappade. I övermorgon har vi inte råd med fattigpensionärer. Jag skall ge ett exempel på vad jag menar. Inom sjukvården i dag finns det personal som, när den får en sjuk flykting till sin avdelning, anser att utlänningslagen står över sekretesslagen, bryter tystnadsplikten och kontaktar Invandrarverket eller Utlänningsnämnden för att få besked om flyktingens status på uppehållstillstånd. Om inte papprena är i ordning vägrar man den sjuke vård vård. I dag vägras flyktingar utan uppehållstillstånd akutvård, i morgon vägras missbrukare vård, i övermorgon vägras handikappade hjälpmedel.

Propositionen och betänkandet Svensk migrationspolitik i ett globalt perspektiv bygger i långa stycken på Flyktingpolitiska kommitténs betänkande. Direktiven skrevs mitt under brinnande krig i Jugoslavien och är därför präglade av att Sverige då tog emot många flyktingar. Där står t.ex.: ”I ett långsiktigt perspektiv måste den invandring som inte är mycket starkt humanitärt betingad eller är direkt relaterad till internationella konventioner och andra internationella åtaganden mer än hittills bestämmas av de samhällsekonomiska förutsättningarna och en bedömning av hur invandringen påverkar samhällsekonomin samt möjligheten till integration i det svenska samhället.”

I betänkandet tar majoriteten bort de facto-flyktingar, krigsvägrare, lägger kvinnor, homosexuella och miljöflyktingar vid sidan om och begränsar politisk-humanitära skäl. Det var den invandringen som skulle bestämmas av samhällsekonomin. Avgörande för vem som skall få komma hit skall också var den personens möjlighet till integration i det svenska samhället. Vad innebär det? Är det bara de som är lika oss som får komma hit? Är det bara de som har liknande kultur som den svenska som får stanna? Varför kallas det för integrationsproblem när invandrare inte får arbete?

Regeringen vill ta ett helhetsgrepp på migrationspolitiken, och det är bra, för det är ju självklart att även orsakerna till att flyktbehov uppstår måste diskuteras. Men då måste man också våga diskutera Sveriges roll i orsakerna till att människor måste fly sina länder. Då måste man våga diskutera vapenexporten i samband med migrationspolitiken och inte hänskjuta den diskussionen till försvarsutskottet. För då blir det ingen helhet. Ca 90 % av världens flyktingar är på flykt undan krig. Svenska freds- och skiljedomsföreningen har visat att 65 % av de människor som under åren 1983–1994 sökte asyl i Sverige var på flykt från tio krigförande länder dit svenska företag under samma period hade exporterat krigsmateriel. När t.ex. turkiska stridsflygplan flyger in över Irak för att jaga och skjuta ned och döda kurdiska kvinnor, män och barn gör de det med hjälp av svenska kikarsikten. De turkiska stridsflygplanerna spårar upp, ställer in sikten för den kula som skall komma att döda ett flyende kurdiskt barn med svenska kikarsikten. Det är särskilt svårt att komma ifrån vårt moraliska ansvar för de flyktingströmmar som uppkommer därför att Sverige exporterar vapen till de krigförande länderna. Det moraliska ansvaret borde ha diskuterats i samband med migrationspolitiken, och det moraliska ansvaret borde genomsyra den svenska flyktingpolitiken.

Fru talman! Det riktas en alltmer intensiv kritik mot Sveriges asylpolitik från internationella organ som övervakar de mänskliga rättigheterna. I maj fälldes Sverige för brott mot FN:s tortyrkonvention av kommittén mot tortyr i Genève. Det gällde ett beslut av Utlänningsnämnden att avvisa en asylsökande kvinna från Zaire. Tortyrkommittén avfärdade fullständigt Utlänningsnämndens resonemang.

Eftersom Utlänningsnämnden brukar avfärda uppgifter om tortyr är den verkliga innebörden av beslutet att Sverige genom Utlänningsnämndens verksamhet systematiskt bryter mot FN:s tortyrkonvention. Det är bra att regeringen tog till sig den kritiken och nu föreslår att beviskravet för risk om tortyr skall sänkas.

Den ansedda människorättsorganisationen Human Rights Watch publicerade i september rapporten *Svensk asylpolitik i ett globalt människo-*

rättsperspektiv. Rapporten innehåller omfattande och stark kritik mot den svenska asylpolitikens brister i förhållande till landets internationella förpliktelser beträffande mänskliga rättigheter. Tyvärr har den attityd som intagits av regeringen och riksdagsmajoriteten mot kritiken från Human Rights Watch varit nonchalant och avvisande. När rapporten kom hävdade statsrådet Schori vid upprepade tillfällen att den kommande propositionen tillgodoser det organisationen kritiserar. När propositionen kom och organisationen granskade den, visade det sig att stora delar av kritiken på avgörande punkten kvarstår. Human Rights Watch skrev till socialförsäkringsutskottet och uttryckte sin oro över att man i propositionen endast rättade till ett fåtal av de brister som påpekats i den ursprungliga rapporten. Majoriteten vägrade att träffa HRW:s representant. Detta ointresse för att svensk lagstiftning i möjligaste mån skall överensstämma med de internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter som Sverige biträtt skadar naturligtvis Sveriges möjligheter att på ett trovärdigt sätt arbeta för att främja respekten för mänskliga rättigheter i andra delar av världen.

Fru talman! Det stora problemet i den svenska asylrätten har i och för sig inte varit lagstiftningen utan myndigheternas – dvs. Invandrarverkets och Utlänningsnämndens – bristande vilja att tillämpa gällande lag och att respektera för Sverige bindande konventioner. Prövningen av asyl- och utlänningsärenden hos dessa instanser har visat utomordentligt allvarliga brister i fråga om rättssäkerhet och rättstillämpning. De har i stor utsträckning åsidosatt den respekt för humanitet och mänskliga rättigheter som utlänningslagen hittills har vilat på.

När jag kom in i riksdagen 1994 hade socialförsäkringsutskottet tagit ett utskottsinitiativ som handlade om att underlätta för svenska kvinnor att få behålla sina män här i landet medan de sökte anknytning. Det hade visat sig att lagstiftningen var sådan att männen tvingades åka tillbaka till det land som de hade flytt från för att söka anknytning, vilket många gånger ledde till att familjer splittrades under lång tid. I andra fall innebar det att mannen kastades i fängelse och torterades, i några fall försvann han. Utskottet ville att den frågan skulle lösas, och vi vidtog mått och steg för att så skulle bli fallet. I stället har Utlänningsnämndens praxis i dessa fall hårdnat och lagstiftarens intentioner åsidosatts.

Ett annat fall är Mohammad Shakeri där Utlänningsnämnden, trots att man fått en skriftlig information från hans ombud, fullständigt ignorerade risken för självmord, vilket lagen uttryckligen säger är humanitära skäl som skall ge uppehållstillstånd. Det borde Utlänningsnämnden veta. Lagen säger ingenting om att det måste föreligga läkarintyg. Det borde Utlänningsnämnden också veta. Flyktingar som lämnar in ny ansökan till Utlänningsnämnden har inte rätt till offentligt biträde. Det borde Utlänningsnämnden veta och därför kallat in sina förtroendeläkare.

Regeringen skriver att man skall ta hänsyn till barnets bästa under förutsättning att det inte kolliderar med samhällsintresset. Vi hörde i dag på morgonen Barnombudsmannen kalla den nya lagen vad gäller barnkonventionens uppfyllande för en papperstiger. Samma åsikter har Lagrådet och Utlänningsnämnden uttryckt. Texten i lagen kommer inte att förändra utlänningsnämndens praxis, därför att det inte finns några tillämpningsföreskrifter i förarbetena om t.ex. vilka samhällsintressen

som skall ta över barnets bästa. Vad är det för tydlighet? Är det samma fagra tal, samma vackra ord som fälldes efter Mohammad Shakeri?

Tillsammans med Barnombudsmannen i studion satt också Chisen Fernando, 11 år, och Aldijana Talic, 12 år. Båda har skrivit till riksdagsledamöter och till Pierre Schori och vädjat att de skall få stanna i Sverige. Barnombudsmannen tycker att det är bra att barnen visat sig, att de talar om vad de känner. Har vi verkligen sjunkit så lågt i Sverige att barn inte kan få vara barn, utan att barn skall ta ansvar för om de skall få leva i trygghet, få gå i skolan och känna att de har en framtid? Är det barn som skall vädja till flyktingministern om att inte behöva bli tillbakaskickade till krig? Om vi antar det här förslaget innebär det att barn för att få ett bifall måste begå – som det står i propositionen – ”synnerligen självdestruktiva handlingar av utomordentligt allvarlig natur”. Vad är det för ett samhälle som statsrådet Schori skapar där barn måste agera som vuxna och ta ansvar för det som inte Socialdemokraterna, Centern och Moderaterna förmår, nämligen att uppfylla barnkonventionen?

I artikel 7 i FN-konventionen om mänskliga rättigheter står det att alla är lika inför lagen och har – utan någon som helst diskriminering – rätt till lika skydd av lagen. Det finns något som heter brukande av falsk urkund. Preskriptionstiden för det brottet är två år för en svensk. Har myndigheten inte kunnat visa något brott under den tiden har den ingen rätt att åtala. Mohammad Shakeri brukade falsk urkund, Gabi Benan brukade falsk urkund och familjen Hanna brukade falsk urkund. Men för dem gällde ingen preskriptionstid. För utlänningar finns inte lika skydd av lagen. Sverige bryter mot artikel 7 i konventionen om mänskliga rättigheter.

Jag hörde för två veckor sedan Centerpartiets Marianne Andersson sitta i Studio ett och berätta att Centern har väckt en motion om en preskriptionstid på två år för det s.k. återkallandeprojektet, som numera inte är ett projekt utan ingår i Invandrarverkets ordinarie verksamhet. I samma program hörde jag Sigge Godin från Folkpartiet säga att hans parti kommer att stödja motionerna om en preskriptionstid på två år, samtidigt som han i samma andetag hoppades att Centerns löfte inte bara var ett löfte i radion. Men Centerpartiet har ingen reservation om preskriptionstid. Sigge Godin kommer inte att stödja Vänsterpartiets, Miljöpartiets och Kristdemokraternas gemensamma motion om preskriptionstid. Varför inte det? Var det bara ett radiolöfte?

”Aldrig mer ett fall som Mohammad Shakeri”, sade statsrådet Pierre Schori när den 30-årige iraniern hade tagit livet av sig. Men vad i propositionen och vad i betänkandet säger att det inte kommer att upprepas? I propositionen sägs det inte ett ord om återkallelse av uppehållstillstånd. Varför ger inte statsrådet en officiell signal till Invandrarverket och Utlänningsnämnden? Varför införs in preskriptionstid för återkallande av uppehållstillstånd? Visst, det skall tillsättas en rättsprocessutredning, och departementet håller på att skriva direktiven. Men under tiden, Pierre Schori! Vad händer med de ensamstående invandrare som vistats här länge, som brukat falsk urkund och som riskerar att få sina uppehållstillstånd indragna av Invandrarverket? Skall de utvisas som Mohammad Shakeri? Eller tänker Pierre Schori ge en officiell signal – och denna gång måste den vara officiell, vi har hört för många inofficiella som inte

har betytt något? Denna fråga vill jag ha svar på i dag, och jag tänker sätta upp mig på talarlistan ända tills jag har fått det svaret.

I artikel 11 i FN-konventionen om mänskliga rättigheter står det: Var och en som anklagas för ett straffbart brott har rätt att förbli oskyldig till dess att motsatsen bevisats enligt lag i en offentlig rättegång där han skall ha alla nödvändiga garantier för sitt försvar. Mohammad Shakeri, Gabi Benan och familjen Hanna fick inte någon sådan rättegång. De fälldes ohörda utan någon försvarare. Regeringen har utfäst tillsättandet av en utredning om rättsprocessen i asylärenden, men förutsättningen är att Utlänningsnämnden kommer att finnas kvar. Vänsterpartiet vill lägga ned Utlänningsnämnden och i stället inrätta förvaltningsdomstolar så att den svenska rättsprocessen i asylärenden uppfyller artikel 11 i konventionen om mänskliga rättigheter.

Regeringen föreslår att skyddet för de facto-flyktingar, krigsvägrare och att politiska och humanitära skäl skall tas bort. De bestämmelserna skall ersättas med rätt till skydd för den som riskerar förföljelse på grund av kön eller homosexualitet och för den som flyr från krig eller miljökatastrof. Det är samma bestämmelser som föreslogs av den flyktingpolitiska kommittén och som av den kommittén ansågs få till effekt att bara hälften så många människor skulle få skydd jämfört med enligt dagens regler. Anledningen till att man föreslog dessa förändringar var rent statsfinansiella, att spara pengar.

Pierre Schori säger: Reglerna blir inte hårdare, bara tydligare. Självfallet blir det hårdare när skyddsnetet för dem som flyr klipps sönder. När Invandrarverket i sitt remissvar efterlyser tydligare anvisningar om vilka som skall ha rätt till uppehållstillstånd enligt den nya krigsflyktingregeln svarar regeringen att det ju bara blir fråga om att fortsätta samma praxis som man hittills har tillämpat. Här följer ett exempel på denna praxis: En man ville stanna i Sverige för att komma undan följderna av kriget i Libanon. Han lämnade landet sedan bostaden träffats av en granat och helt förstörts och modern dödats. Invandrarverket och regeringen ansåg att han skulle direktavvisas tillbaka till kriget, eftersom det var uppenbart att han varken hade rätt till asyl eller uppehållstillstånd på humanitära skäl. Det är den praxis som gäller i dag och som man skall fortsätta att tillämpa.

Fru talman! Enligt propositionen skall förföljelse på grund av kön eller homosexualitet inte falla under flyktingkonventionens flyktingbegrepp. Regeringen anser att det är en för vidsträckt tolkning att anse att kvinnor eller homosexuella skulle kunna utgöra en ”viss samhällsgrupp”.

Vänsterpartiet anser att förföljelse på grund av kön eller homosexualitet skall kunna falla under flyktingkonventionens flyktingbegrepp.

Fru talman! Nu ligger regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen på riksdagens bord. Tyvärr finns det knappast något i dessa förslag som kommer att rätta till de svåra missförhållanden som jag har berört. Vi i Vänsterpartiet har tagit hänsyn till den internationella kritiken och föreslagit ändringar i lagstiftningen för att råda bot på de kritiserade förhållandena. Vänsterpartiet har en lång rad reservationer med inriktningen att förändra dagens brutala praxis och åstadkomma en tillämpning grundad på humanitet och försök till inlevelse.

Vi anser att den svenska flyktingpolitiken skall uppfylla det som statsrådet Schori så vackert sade efter det att Mohammad Shakeris självmord

hade skakat alla rättstänkande och kännande människor i Sverige: ”Shakeris självmord måste bli en djup tankeställare för alla dem som har sten i hjärtat i asylfrågor. Vi måste skärpa våra sinnen, öka vår inlevelseförmåga i flyktingars förtvivlan. Vi måste kunna se människan bakom dokumentet.”

Om nu Mohammads självmord har blivit en djup tankeställare, ökat vår inlevelseförmåga, skärpt våra sinnen och gjort så att vi ser människan bakom dokumentet vill jag, fru talman, avsluta med att säga: Jag har läst propositionen, jag har skärpt mitt sinne och jag har försökt att öka min inlevelseförmåga och se människorna bakom dokumentet. Men jag ser bara människor med sten i hjärtat i asylfrågor.

Fru talman! Vänsterpartiet har i motioner försökt att påverka majoriteten i riksdagen, men inte lyckats. Vi har ensamma eller tillsammans med andra partier avgett 44 reservationer, och jag står självfallet bakom alla dessa. Men jag yrkar bifall till 15 av dessa. Och jag gör det för att visa internationella organisationer att det finns en opinion i Sverige som vill ha en annan flyktingpolitik, jag gör det för våra flyktingar och för de frivilliga som arbetar med flyktingar. Men jag gör det främst för att jag, som Skorpan i *Bröderna Lejonhjärta* uttryckte det, inte vill känna mig som en liten lort.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna nr 4 under mom. 5, nr 15 under mom. 11, 12, 19, 20 och 62, nr 8 under mom. 13, nr 12 under mom. 32, nr 4 under mom. 49, 75, 58 och 59, nr 13 under mom. 60, nr 4 under mom. 69 och nr 9 under mom. 73.

Anf. 7 TALMANNEN:

Jag tvingas erinra om att kammaren inte får överlägga om lämpligheten eller rättsenligheten av myndighets avgörande i enskilt fall.

Anf. 8 KARIN ISRAELSSON (c) replik:

Fru talman! När man skall behandla enskilda flyktingärenden kan det vara väldigt svårt att se helheten i en lagstiftning.

Det är en lång process som har fört fram till den lagstiftning som vi har och till de rätt stora förändringar i det lagförslag som är framlagt.

Ulla Hoffmann beskyllde oss centerpartister för att ha lämnat vårt ställningstagande i motionen. Men det är faktiskt så att utskottet i sin skrivning tar upp motionen, och den rättsprocessutredning som är under tillsättning skall arbeta skyndsamt med denna fråga.

Det är möjligt att jag har suttit så länge i riksdagen att jag har kännedom om vad som händer. Regeringen handlar nämligen inte alltid skyndsamt vid ett tillkännagivande från utskottet. Regeringens handläggning kan ibland vara mer skyndsamt, om man får skrivningar i en utskottstext som majoriteten står bakom. Det kan också vara någon typ av majoritet bakom reservationsskrivningar. Därför har vi i centerpartiet, som jag sade i mitt anförande, ställt oss bakom majoritetens skrivning i stället för att reservera oss. Vi tror att vi på det sättet snabbare når ett resultat. Här är det fråga om så pass komplicerade frågor att man inte kan besluta sig från dag till annan, utan man måste veta vad besluten kommer att innebära i vidare bemärkelse.

Anf. 9 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag vill erinra Karin Israelsson om att jag inte beskyllde Centerpartiet för någonting. Jag talade bara om vad som hände i Studio ett, där Marianne Andersson sade att det finns en motion från Centerpartiet vad gäller preskriptionstiden. Men jag finner att det inte finns någon sådan reservation, eftersom reservationen inte har tillstyrkts av centern i utskottet. Jag har inte heller haft någon invändning mot Rättsprocessutredningen. Tvärtom välkomnar vi den. Som Karin Israelsson väl vet vill vi ha förvaltningsdomstolar i stället. Men vad vi tar upp, som vi tycker är viktigt, är att fallen måste lösas under den tid som utredningen pågår, så att det inte blir fall som Mohammad Shakeri eller andra igen. Återkallandeprojektet, som nu är en ordinarie verksamhet, löper fortfarande.

Anf. 10 KARIN ISRAELSSON (c) replik:

Fru talman! Vi är ett antal ledamöter i Centerpartiets riksdagsgrupp, som också har divergerande uppfattningar ibland. Vi som sitter i utskottet anser att skrivningen är till fyllest för att kunna gå vidare så att man kan undvika de tragiska händelser som dock har inträffat. Vi tror att de myndigheter som har att bereda dessa ärenden har dragit lärdom av det inträffade, så att de mer noggrant går igenom de ärenden som skall bedömas.

Anf. 11 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Låt mig säga att det hade varit bra om Centerpartiet hade haft samma åsikt om de utredningar som har utrett Utlänningsnämndens praxis vad gäller barnkonventionen.

Jag tycker fortfarande att Rättsprocessutredningen är viktig. Men vad Karin Israelsson inte svarar på är vad man tänker göra med de invandrare som nu granskas av Invandrarverket och kanske får sina uppehållstillstånd indragna. Jag tolkar det så, att ni tänker lämna dem helt åt sitt öde.

Anf. 12 KARIN ISRAELSSON (c) replik:

Fru talman! Om vi skulle rösta om en reservation i morgon, skulle vi inte kunna besluta om hur ärendena skall handläggas, utan det är viktigt att ha ett rejält utredningsunderlag.

När vi skrev vår motion visste vi inte att Rättsprocessutredningen skulle tillsättas. Den har ju kommit till under ärendets gång. Av den anledningen har vi funnit att denna utredning är en väg att nå fram till en godtagbar bedömning av dessa ärenden.

Anf. 13 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag märker att jag inte får något svar av Karin Israelsson. Men jag hoppas verkligen att Karin Israelsson och Centern utnyttjar det samarbete som de har med regeringen och att de påverkar så att det nu blir en officiell signal till de myndigheter som jobbar med återkallandeprojektet, att de tills Rättsprocessutredningen är färdig med sitt arbete måste vara otroligt försiktiga.

Anf. 14 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Fru talman! Jag begärde replik för att säga till Ulla Hoffmann att det säkert inte överraskar att jag kan instämma i hennes anförande. Det gäller även punkten om preskriptionstid avseende felaktiga uppgifter. Det framgick ju också av mitt anförande att Folkpartiet har en reservation i vilken vi kräver att regeringen snarast återkommer med förslag i frågan.

Varför då inte slå till med två år direkt? Jo, det är faktiskt så att vi från Folkpartiets sida inte rakt upp och ned vill höfta till när det gäller om preskriptionstiden skall vara ett, två, tre, fyra, fem eller åtta år.

Detta med generell amnesti och preskriptionstider i utlänningspolitiken är ibland nödvändigt. Men det är absolut inte oproblematiskt, vilket väldigt tydligt framgår av Ulla Hoffmanns reservation nr 15 och den kritik som där framförs mot regeringens Bosnienbeslut under sommaren 1993. Beslut om preskriptionstider och amnestier kan alltid leda till frågeställningar, t.ex. om ifall rätt människor har fått stanna.

Det finns problem i det här sammanhanget. Vi tycker att det är rimligt att de blir belysta och kräver att regeringen återkommer snarast. En preskriptionstid behövs. Erfarenheterna har visat att det inte går att vara utan den.

Anf. 15 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag hyser största respekt för och instämmer i mycket av det som Lennart Rohdin sade. Jag har också full förståelse för uppfattningen om Rättsprocessutredningen.

Under den tid som utredningen pågår händer det saker. Ett antal människor kommer att drabbas. Därför måste vi vara försiktiga.

Preskriptionstiden för brukande av falsk urkund drabbar ju svenskar lika väl som flyktingar. Människor kommer att hamna på den ena eller den andra sidan. Men det viktigaste är att vi nu gör någonting, så att de människor som omfattas av det f.d. återkallandeprojektet får rätt till en preskriptionstid. Varje enskilt fall måste kontrolleras.

Anf. 16 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Fru talman! Till skillnad från Karin Israelsson kan jag absolut inte utlova att vårt goda samarbete med regeringen automatiskt kommer att leda till några efterföljder på den här punkten.

Men vad vi vet, Ulla Hoffmann, det är att riksdagen i dag kommer att besluta om att avslå alla de yrkanden om preskriptionstider som föreligger. Oavsett vilken reservation vi stöder, förändras inte saken.

Precis som Ulla Hoffmann säger blir det naturligtvis problem till dess att regeringen kan återkomma med förslag. Jag har inte mycket tro när det gäller regeringen och invandrarmyndigheterna, men jag tror att debatten kring fallet Shakeri ändå kommer att skapa en viss återhållsamhet, åtminstone under den korta tid som behövs för att återkomma till riksdagen med ett bra förslag som innebär en preskriptionstid, för det behövs.

Anf. 17 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Fru talman! Jag sade ju i mitt anförande att jag ville ha ett svar på frågan vad vi skall göra med dem som väntar på den här rättsprocessutredningen. Nu har jag fått svar av Centerpartiet och av Folkpartiet. Nu vän-

tar jag bara på att statsrådet Schori också skall ta upp frågan. Jag tror, liksom Lennart Rohdin, att en sådan här debatt kan göra att det händer något i frågan.

Anf. 18 RAGNHILD POHANKA (mp):

Fru talman! I dag håller Fem i tolv-rörelsen manifestationer mot rasism runt om i Sverige. Temat i år är: Minns ni offren? Detta sker mellan klockan 12 och klockan 15, så vi som är ansvariga för flyktingpolitiken i olika partier kan knappast gå dit. Upprop har skickats ut till alla kommuner i Sverige, och på mer än hundra platser i landet kommer folk att manifesteras mot främlingsfientlighet. Uppslutningen kring rörelsen har hela tiden växt, och numera deltar flera hundra tusen i den.

Fem i tolv-rörelsen, som i dag leds av Stig Wallin, startades 1988 av hans dotter Sara, som året därpå mördades av en eritreansk flykting. År 1988 började människor spontant samlas på torget i Härnösand för att demonstrera i stillhet för flyktingar fem söndagar i rad. Hennes föräldrar fortsatte med demonstrationerna även efter mordet och menade att klockan är fem i tolv när det gäller att minska invandrarfientligheten och lära sig leva tillsammans. Under ett antal år har man på många håll i Sverige fortsatt med dessa demonstrationer.

Det är en händelse som ser ut som en tanke att vi just i dag, den 5 december, skall diskutera den nya utlänningslagen. Hur ser den ut egentligen? Kommer den att ge det skydd som skyddsbehövande asylsökande behöver? Det anser inte Miljöpartiet de gröna, och därför vill vi avslå regeringens proposition *Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv*, men vi har endast ett särskilt yttrande, då vi inte har kunnat få majoritet i frågan. Jag vill inte frånta Miljöpartiet möjligheten att reservera sig i enskilda frågor under behandlingen.

Fru talman! I dag behandlas många viktiga förändringar i utlänningslagen. Det förslag som lades fram utmynnade i 280 motyrkanden. Med tanke på att revideringen ändå inte är mer omfattande, betyder det att varje nytt förslag fått både ett och flera motförslag. Även paragrafer i nuvarande utlänningslag har fått nya och förändrade förslag.

Det är mycket förvånande, för att uttrycka sig milt, att man inte från departementets eller den socialdemokratiska utskottsgruppens håll visat en större lyhördhet inför behandlingen i utskottet. Men det är ju ofta så i dag att den nuvarande regeringen inte ens är lyhörd mot det egna partiet och dess väljare, så det kanske inte är så märkligt ändå att man inte lyssnar på oppositionen när majoriteten är klar. Dock anser jag att ett samarbete hade varit ett oöverträffat grepp för att komma fram till den bästa lösningen.

De fyra partier som har en i stort sett gemensam syn på flyktingpolitiken, Folkpartiet, Vänstern, Miljöpartiet och Kristdemokraterna, har dock etablerat ett gott samarbete under behandlingen av ärendet och inför dagens beslut.

Jag har ett citat av Karin Boye, som gäller många som jobbar med flyktingar:

Var inte född till upprorsman

men tvangs ändå bli det.

Varför är inte mitt öde privat?

Varför rotar jag i det?

Vi som har börjat jobba med det här kan inte sluta. Det skulle vara så skönt att sätta sig i gungstolen och vara farmor och sticka strumpor, men det går liksom inte när man har börjat, och när man kan och vet om allt det här.

De här orden kan väl gälla för mig och för många av de människor jag har mött i mitt arbete med flyktingar utanför riksdagen; milda, starka, medkännande och kunniga människor som ser det som viktigt att kämpa för enskilda människors öden och att verka för humanitet i Sverige och i världen.

Det står i betänkandet att vi skall se den svenska migrationspolitiken som en helhet, bl.a. när det gäller säkerhets-, handels-, bistånds- och utrikespolitik. Detta instämmer Miljöpartiet de gröna i.

Hur skall Sverige kunna medverka till att undanröja eller lindra orsaker bakom flykt och påtvingad migration? Om man lyckas undanröja krig och inbördeskrig och motverka krigsrisker, försvinner de stora flyktingströmmarna. De rika staterna i världen är sällan i krig, men de bidrar genom att exportera vapen. Som ett exempel kan man nämna att västmakterna, genom att beväpna Saddam Hussein, möjliggjorde Iraks angrepp på Kuwait.

En klar majoritet, 201 000 eller 65 % av dem som 1983–1994 sökte asyl i Sverige, var på flykt från tio krigförande länder dit svenska företag under samma period hade exporterat krigsmateriel. Det är redan nämnt här i dag. Låt förebyggandet av flyktingströmmar börja i Sverige! Sluta med vapenexporten till alla tveksamma länder! Detta måste ha högsta prioritet när det gäller handelspolitiken för att förebygga behovet av flykt, men där finns mycket annat att ändra på.

Fru talman! I år kommer troligen endast 5 000 asylsökande till Sverige. Minskningen beror till stor del på att Sverige kräver visum från mer än 100 länder, däribland så gott som alla ”flyktingproducerande länder” – vilket hemskt uttryck! Viseringen skall enligt Miljöpartiets åsikt *inte* vara en åtgärd som sätts in för att minska flyktingströmmarna. Då urgröps asylrätten.

Ge krigstjänstvägrarna asyl! I gällande asyllag anges särskilt krigsvägrare som berättigade till asyl i Sverige. Även när kriget slutat skall asyl ges till vägrare som kan vänta sig stränga straff i efterhand. I betänkandet föreslås att krigsvägrare tas bort ur definitionen av dem som skall beviljas asyl. Detta är ett av många steg bakåt som svensk lag har tagit sedan inträdet i Europaunionen och, speciellt i denna fråga, inför Sveriges anslutning till Schengenavtalet, genom vilket ännu ett steg tas mot det slutna Fästning Europa som kritikerna länge förebådat. Att uttryckligen nämna krigsvägrare som en grupp med självklar rätt till skydd är en tydlig markering mot militarisering och för fredssträvanden.

Sveriges närmande till Schengenavtalet sker under ganska total tystnad. I förberedelserna inför Schengenanslutningen ingår sedan 1991 att Sverige vägrat ge asyl åt krigsvägrare. Minst 700 asylsökande krigsvägrare har kommit från Serbien, Kroatien och Bosnien under de senaste fyra åren. Sveriges invandrarmyndigheter och regering bryter systematiskt mot sin egen lag om asyl till krigsvägrare. Miljöpartiet vill att Sverige skall stanna utanför Schengensamarbetet. Miljöpartiet anser att begreppet krigsvägrare skall kvarstå i den nya utlänningslagen.

Vi anser också att begreppet de facto-flyktingar skall kvarstå som ett komplement till den nya formuleringen i 3 kap. 3 § där det står om att en "skyddsbehövande skulle vara i fara att straffas med döden eller med kroppsstraff eller att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning." Vi välkomnar den nya formuleringen, men vi vill även behålla de facto-flyktingarna.

Återföreningen är en förening som bildats av svenska medborgare eller personer med permanent uppehållstillstånd som har gift sig eller sambor med en asylsökande som fått ett avvisningsbeslut eller erhållit ett sådant efter att relationen uppstått. Ofta är barn med i bilden – gemensamma barn eller den ena partens barn – som efter lång tids sammanboende ser den asylsökande som sin förälder.

Jag har några exempel på Utlänningsnämndens motiveringar vid avvisningar av dem som sökt på grund av anknytning. De är samtidigt exempel på hur Utlänningsnämnden avfärdar barnkonventionen:

Vad beträffar den i ärendet åberopade konventionen gör nämnden följande bedömning: Sverige har genom ratificering av barnkonventionen iklätt sig en internationell folkrättsligt förpliktelse att följa konventionens bestämmelser.

Då får de väl stanna då? Men nej: Det förhållandet att Sverige biträtt en internationell överenskommelse innebär inte att det blir gällande rätt. Domstolar och förvaltningsmyndigheter är därför inte bundna av konventionens regel som svensk lag.

Mannen blev i det här fallet avvisad, och han har inte kommit tillbaka. Han är försvunnen.

Jag har ytterligare ett exempel som berör det här man ofta säger om att någon skall lida allvarliga men. Nämnden fann inte att en kvinna som skulle få barn om en mycket kort tid, några månader, hade behov av sin man, utan fann att den asylsökande i ärendet inte visat att en verkställighet av avvisningen skulle medföra att hans hustru och väntade barn skulle lida allvarliga men. Ansökan lämnades utan bifall.

Miljöpartiet förordar att en asylsökande med så stark anknytning som maka/make, sambo eller förälder till gemensamma barn skall ha rätt att söka för anknytning medan personen befinner sig i Sverige, detta för att undvika ytterligare självmord eller "försvinnanden" i hemlandet. I dag måste den som söker för anknytning som huvudregel resa hem och från sitt hemland.

Fru talman! Sverige blev dömt enligt tortyrkonventionen i maj i år. Enligt domen bryter Utlänningsnämnden och Statens invandrarverk kontinuerligt mot tortyrkonventionen i fall då läkare och psykiatrer både ute i landet och vid tortyrcentrum intygat att den asylsökande utsatts för tortyr och således borde ha erhållit permanent uppehållstillstånd. Trots det avvisas asylsökande gång på gång. Tortyr ensamt ger inte rätt till uppehållstillstånd, enligt Utlänningsnämnden.

Human Rights Watch har också riktat skarp kritik: Svensk asylpolitik visar allvarliga brister när det gäller mänskliga rättigheter, både vid mottagandet och vid behandlingen av de asylsökande. Detta berördes också av Ulla Hoffmann.

På ett dygn fick jag efter en snabb rundringning uppgifter om tolv självmord och elva allvarliga självmordsförsök som inte lyckats, om man nu kan säga det, men som givit svåra skador. Detta är inte någon dubbel-

exponering, utan det finns ännu fler. Är dessa händelser ett resultat av en humanitär flyktingpolitik? Och det här är bara toppen på isberget. Tänk så många som går i självmordstankar, som gjort självmordsförsök utan efterföljande skador, som ligger på psyket – även oproportionerligt många barn. Man sänder tillbaka torterade asylsökande och motiverar det ofta med att tortyren inte har skett i fängelser, dvs. att det inte är en statligt utövad tortyr.

Detta är resultatet av en obarmhärtig politik. Politiken mot svenskarna är inte heller barmhärtig med utslagning, nyfattigdom, otillräckliga resurser i äldreården m.m. Flyktingpolitiken och de skoningslösa nedskärningarna inom socialförsäkringssystemet och socialpolitiken är samma andas barn.

Lagen om vård av unga skall alltid gå före utlänningslagen, enligt Miljöpartiet. Jag kan tyvärr inte gå in på alla, som ni förstår.

Fru talman! Alla grova brott har en preskriptionstid – dock icke ett uppgivet falskt namn eller en osanning om vilket land en asylsökande kommer ifrån. Dessutom kan flyktingar, t.ex. kurder från Turkiet, ha två namn: ett turkiskt och ett kurdiskt. De kanske inte ens ljög! En ung människa kan ha vuxit upp i Libanon men fadern varit från Syrien. Varifrån är han eller hon?

Liknande brott av en svensk har en preskriptionstid på två år. Miljöpartiet yrkar på samma preskriptionstid för motsvarande ”brott” som en asylsökande utfört.

Lena Häll Eriksson har förklarat att gruppen som sysslat med dessa frågor upphört, och det är alldeles riktigt. Men chefen för Invandrarverket har också förklarat att arbetet numera ingår i det vanliga rutinarbetet. Angiveriet fortsätter och avvisningarna likaså. Fem till tio års vistelse i landet för en person med oklanderlig vandel är ingen garanti för att inte ett permanent uppehållstillstånd skall rivs upp och avvisning verkställas. Miljöpartiet yrkar på två års preskriptionstid för brukande av falsk urkund.

Miljöpartiet vill öka antalet kvotflyktingar till 2 500. De har redan flyktingstatus som UNHCR givit dem, och de utses i flyktingläger bland dem som har det allra svårast.

Invandrarverket vill dra ned flyktingkvoten genom att överföra pengar till sex andra områden hellre än att låta de nuvarande 1 850 komma hit och få skydd. Man vill inrätta en fond som skall användas för UNHCR-projekt. Sverige skall bekosta två mottagningscentrum för utsatta flyktingar i f.d. Jugoslavien m.m. Barnbyar skall inrättas för ensamstående somaliska barn i Kenya och Etiopien. Sverige skall hjälpa till med uppbyggnad av asylprövningsprocess och asylmottagande i Ryssland. Sverige skall erbjuda utbildning på plats i flyktinglägren för irakiska flyktingar. Information skall spridas i Sverige och utomlands i avsikt att få oseriösa sökande att avstå från att söka tillstånd i Sverige eller att ge sig i väg hit på vinst och förlust.

Allt detta är bra – men det skulle bekostas med andra pengar.

Wairimu Karago från UNHCR håller med om att det behövs nya sätt att möta flyktingars behov, men han poängterar också att alla kvotflyktingplatser som utlovats i Sverige behöver utnyttjas. Han säger i sin officiella kommentar att han utgår från att den nya modellen skall gå utöver tidigare beviljade bidrag till UNHCR om de skall kunna förverkligas.

Jag skall ta upp några exempel på inhuman praxis. Förutom de återföreningsfall jag beskrivit har jag också nämnt att ett antal självmord begåtts – från en 14-årig flicka som hängde sig till Muhammad Shakeris omtalade självmord när han skulle avvisas efter nio år i Sverige.

Avvisningar kan också leda till familjesplittring. Ett drastiskt exempel är en man med serbisk-muslimsk bakgrund, gift med en kvinna från Colombia. De har ett barn. Hon kan absolut inte åka till Colombia, och mannen tas inte emot i Serbien. Han skulle där, om han släpptes in, få utstå förföljelse av olika slag. Det är ett brott mot Helsingforskonventionen, mot svensk lag och även mot barnkonventionen. Vart skall de ta vägen, Pierre Schori?

Jag kommer nu att tala om barnen. Att ha en portalparagraf om barnets bästa som inte ens är absolut är endast ett skri i öknen. Miljöpartiet anser att barnkonventionen skall inkorporeras i svensk lag. Utlänningsnämnden har konsekvent underlåtit att följa barnkonventionen under förutsättningen att konventionen inte är svensk lag. Man har därför inte funnit skäl att ge uppehållstillstånd åt barn som behöver det, vars bästa är att få stanna här. Detta är inte ”alla barns bästa”. Man prioriterar andra samhällsintressen än barnets bästa. Man avvisar barn som har humanitära skäl för att minska invandringen.

I dag finns det ett annat mycket viktigt samhällsintresse att värna om, menar Miljöpartiet, nämligen medmänsklighet och solidaritet – ord vars innehåll jag anser vara mycket viktigt men som nu verkar bortglömt. Är det så illa? Vi beslutsfattare verkar ha dollartecken i ögonen när det gäller såväl inrikes- som utrikes- och asylpolitik.

Nyligen skickades lilla Alexandra till Rumänien under en utredning om våldtäkt. Hon och hennes mamma släpptes in, men fadern fick återvända till Malmö. Chrisen Fernando, Evelyn Barrantes, de mest kända fallen – hur går det för dem?

Invandrarverket och Utlänningsnämnden har några stående argument när det gäller att åsidosätta barnkonventionen:

- att den inte är lagfäst – ”Vi följer bara svensk lag.”,
- att ”barnets bästa” inte är klart definierat,
- att övergripande samhällsintressen går före barnets bästa och
- att man bara följer gällande praxis – som man själv har skapat.

Hur går det för kristna från Iran som har konverterat? Hur går det för dem som avvisas med en enda förklaring: att de är misstänkta av säpo? Varken deras advokat eller de själva kan försvara sig mot eventuellt falska anklagelser. Rättssäkerheten är satt ur spel. Jag känner just nu till två unga män, gifta och med småbarn, som riskerar utvisning utan att de själva vet varför. Var är humaniteten.

Återupprätta Sveriges anseende! Ge oss tillbaka en generös, human och solidarisk flyktingpolitik!

Jag yrkar bifall till reservation 14, mom. 2, reservation 5, mom. 7, reservation 12, mom. 21, reservation 10, mom. 22, reservation 15, mom. 23, reservation 16, mom. 27, reservation 9, mom. 34, reservation 12, mom. 43, reservation 15, mom. 44 och 47 och reservation 11, mom. 65.

(forts.)

Välkomsthälsning

Anf. 19 TALMANNEN:

Jag vill fästa kammarens uppmärksamhet på att vi bland gästerna i dagens debatt har en delegation från Guinea-Bissaus nationalförsamling under ledning av dess talman Malam Bacai Sanha.

I would like to greet the delegation from the National Popular Assembly of Guinea-Bissau, under the leadership of its president Mr. Malam Bacai Sanha, warmly welcome to the Swedish Parliament.

4 § (forts.) Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (forts. SfU5)

Anf. 20 ROSE-MARIE FREBRAN (kd):

Fru talman! Jag vill redan inledningsvis deklarerat att vi kristdemokrater står bakom alla våra reservationer – på inte mindre än 22 av betänkandets 78 moment – men att vi inte kommer att belasta kammaren med att yrka bifall till alla dessa.

De grunder som regeringen föreslår för migrationspolitiken torde de flesta i Sverige instämma i, åtminstone på en yttlig nivå. Vi kristdemokrater anser dock att man måste fördjupa en del av resonemangen. Det gäller bl.a. de grundvärderingar som motiverar en generös, aktiv och tydlig bistånds- och migrationspolitik. Det gäller förutsättningarna i Sverige i relation till behovet av flyktingmottagning och biståndsinsatser. Det gäller minoritetsförtryck som en av de viktigaste orsakerna till flykt, och det gäller avvägningen mellan biståndsinsatser i andra länder och flyktingmottagning i Sverige.

De humanistiska och kristna grundvärderingar som till stor del ligger bakom den demokratiska utvecklingen i Sverige skall enligt oss kristdemokrater också vara grunden för Sveriges bistånds- och migrationspolitik.

Det allt överskuggande motivet till att vårt land skall föra en generös, tydlig och uthållig politik på dessa områden är moraliskt. Det handlar om vår plikt att bistå människor i nöd, grundad på respekten för alla människors lika värde.

Denna grundläggande hållning sätts på prov under perioder när påfrestningarna på den svenska ekonomin är stora. Det är naturligtvis då viktigt att politiker i ledande ställning, politiska partier, frivilligorganisationer m.fl. lyssnar till folkopinionen. Men samtidigt finns en skyldighet att påverka opinionen genom att hänvisa till de grundvärden som den svenska demokratin bygger på.

Självfallet finns inget enkelt matematiskt samband mellan de vid ett visst tillfälle aktuella förutsättningarna i Sverige och möjligheten till bistånds- och flyktinginsatser. Men en viktig del av förutsättningarna är medborgarnas acceptans av en generös flykting- och biståndspolitik.

Det är därför viktigt att regering, riksdag, partier och organisationer bidrar till upprätthållandet av en vilja till insatser för människor på flykt. Heder åt Röda korset för deras insatser just i dessa dagar! Det blir annars lätt så att de ekonomiska problemen i Sverige bara jämförs med tidigare

perioder i vårt land och inte med de förhållanden som gäller i de länder som genererar flyktingar.

Att påverka viljan till insatser är en lika betydelsefull faktor som att förbättra landets ekonomi. Gustaf von Essen talade i sitt anförande om att förena humanism och realism. Här tycker jag att vi kan göra det.

Jag yrkar bifall till reservation 6, mom. 2, beträffande grunden för migrationspolitiken.

Fru talman! Regeringen betonar att respekten för mänskliga rättigheter är grundläggande för migrationspolitiken.

I vårt land har länge pågått en utveckling i individualistisk riktning. Välfärd och rättigheter uppfattas av många som knutna till individer i högre grad än till grupper av skilda slag, som familjer, språkgrupper, etniska och religiösa minoriteter.

Ett av de viktigaste skälen till flykt torde vara just förtryck av minoriteter och folkgrupper. De som i Sverige ofta kallas ekonomiska flyktingar är till stor del människor som är diskriminerade och förföljda på grund av minoritetstillhörighet. Aktuella exempel kan hämtas från många konfliktområden. Sverige borde mycket aktivt verka för att lagfästa minoritetsrättigheter införs i åtskilliga av de länder som i dag hör till de mest flyktinggenererande.

Majoriteten betonar att biståndspolitiken är en mycket viktig del av migrationspolitiken. Kristdemokraterna stöder den uppfattningen men vill markera att det inte får resultera i ett enkelt nollsummespel, där biståndsinsatser vägs mot flyktinginsatser.

Orsakerna bakom flykt kan inte klaras av genom att världens rika länder bara omfördelar mellan två konton. Det är världens samlade resurser, i- och u-ländernas samlade kreativitet och kunskap som behövs för att undanröja orsakerna till ofrivillig migration. Detta är i första hand ett moraliskt problem som måste lösas gemensamt.

Fru talman! Regeringen föreslår att tillämpningen av 1951 års flyktingkonvention skall vara något vidare än för närvarande. Det är ett bra förslag, eftersom Sverige har tillämpat en snävare tolkning än många andra europeiska länder. I den offentliga debatten har man ofta pekat på hur få asylsökande som fått uppehållstillstånd enligt flyktingkonventionen. Många av de som fått uppehållstillstånd som de facto-flyktingar eller av humanitära skäl, borde i själva verket ha räknats som konventionsflyktingar.

Övriga skyddsbehövande som enligt majoriteten skall kunna få uppehållstillstånd räknas upp i tre punkter. Kristdemokraterna har ingenting att invända mot de grupper av personer som inräknas i förslagen. Men den svenska lagstiftningen bör så långt är möjligt samordnas med andra länders. De tre grupper övriga skyddsbehövande bör därför föras samman i ett gemensamt lagrum, liknande de formuleringar som finns i Cartagena- och OAU-deklarationerna.

Enligt flyktingkonventionen bör människor få skydd på grund av att deras liv, säkerhet och frihet varit hotade av allmänt våld, utländsk aggression, massiva kränkningar av mänskliga rättigheter eller andra omständigheter som allvarligt stört den allmänna ordningen. Utgångspunkten för bedömning av skyddsbehovet bör vara risken för allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Om Sverige ensamt inför en sådan komplettering till flyktingkonventionen kan det leda till ett ökat invandringstryck. Därför bör Sverige inom EU verka för att EU-länderna inför en europeisk konvention som är åtminstone lika vid som den som fattiga latinamerikanska länder kunnat komma överens om.

Dessutom bör man förorda att rätten till asyl införs i Europarådets konvention om mänskliga rättigheter. Det skulle innebära ett närapå alleuropeiskt ansvarstagande för asylsökande samt att medlemsländernas praxis också skulle kunna prövas av Europadomstolen för mänskliga rättigheter.

Fru talman! Vi kristdemokrater anser att utlänningslagen i den nya version som föreslås innebär en alltför snäv tolkning av familjebegreppet. Regeringens definition innebär att vissa kategorier som hittills haft rätt till uppehållstillstånd i fortsättningen bara kan få det i undantagsfall.

Det gäller bl.a. barn över 18 år som bor på annan ort men stöds av föräldrarna. Här ingår studerande och arbetande barn men även sjuka, handikappade och utvecklingsstörda barn som bor på institution. Dessa barn tillhör formellt familjegemenskapen enligt deras sätt att se det.

Vi motsätter oss regeringens förslag att sänka åldersgränsen för invandring av ogifta barn från 20 till 18 år, liksom borttagandet av den s.k. sista länken.

Jag yrkar bifall till reservation 12 mom. 25, beträffande sänkt åldersgräns till 18 år.

Fru talman! Artikel 3 i barnkonventionen om att låta barnens bästa komma i främsta rummet tolkas i propositionen på ett långt ifrån glasklart sätt. Eftersom barnets bästa alltid skall prioriteras enligt artikeln, menar man att den principen endast blir ett av flera relevanta och nödvändiga intressen att ta hänsyn till. Genom denna omotiverade slutsats blir konsekvensen att beslut som strider mot barnets bästa kan fattas med hänvisning till andra intressen, utan vägledning för vilka avvägningar som kan göras.

Majoriteten föreslår en portalparagraf om att barnets bästa särskilt skall beaktas. Det är bra men knappast en tillräcklig garanti. Det är emellertid tolkningen av konventionen som skapar de största problemen. Invandrarverket och Utlänningsnämnden har i ett antal asylärenden som berör barn inte tagit hänsyn till barnkonventionen med motiveringen att den inte är lagfäst, att den inte tillräckligt klart definierar barnets bästa och att andra samhällsintressen överväger.

Vi kristdemokrater hävdar att en genomgång av praxis i barnärenden måste ske. En sådan genomgång skulle ha genomförts, först av Flyktingpolitiska kommittén och sedan av Barnkommittén. Men det har inte skett. Jag yrkar därför bestämt bifall till reservation 6, mom. 62.

Fru talman! Vi välkomnar förslaget om att personer under 18 år, jämfört med 16 år som hittills varit fallet, som regel ej får tas i förvar. Regeln bör dock kompletteras med att barn under 15 år aldrig skall få tas i förvar och barn mellan 16 och 18 år endast i samband med avlägsnande ur landet. Beslut om förvar skall tas av länsrätten, och det måste ske inom 24 timmar.

Konflikten mellan utlänningslagen och lagen om vård av unga har inte lösts på ett tillfredsställande sätt genom propositionen eller betänkandet. Barn som är omhändertagna enligt LVU kan ges ett tillfälligt uppehålls-

tillstånd till dess att vården är avslutad. Vi kristdemokrater anser emellertid att dessa barn snarare *skall* få uppehållstillstånd. Omhändertagande enligt LVU måste ha företräde.

Fru talman! En person som begått brott enligt brottsbalken åtnjuter preskription efter en viss tid, som flera talare påpekat. T.ex. gäller två års preskription för brottet osant intygande. På samma sätt bör inte det faktum att en person som sökt och fått uppehållstillstånd och lämnat oriktiga uppgifter kunna leda till återtagande av tillståndet och avvisning många år senare. Det är rimligt att även här sätta en tidsgräns på två år, varför jag yrkar bifall till reservation 12 mom. 32 angående återkallelse av tillstånd.

Vi kristdemokrater anser en annan viktig reform vara att i asylprocessen införa ett förfarande i domstolsmässiga former. Detta bör regeringen återkomma till efter utredning så snart som möjligt.

Fru talman! Vi anser att advokater till asylsökande inte bör utses av Invandrarverket utan av ett fristående organ. Vi anser inte heller att verkställighet skall få genomföras så länge överprövning av ett beslut om avlägsnande pågår. Vidare skall polis inte kunna gå in i skolor och hämta barn. Föräldrabalkens förordning om att hämtning och andra åtgärder skall ske så skonsamt som möjligt för barnen måste tillämpas även på detta område.

Vidare bör Sverige i internationella sammanhang och särskilt inom EU verka för öppnare gränser till omvärlden än vad som i dag är fallet. Det finns en risk att viseringskrav försvårar möjligheten att söka skydd genom asylansökan. Jag yrkar därför bifall till reservation 11 mom. 8 beträffande visering inom EU.

Fru talman! Majoritetens förslag innebär att ansvaret för utredningar kring ansökningar om asyl och uppehållstillstånd tas över från polisen av Invandrarverket. Argumentationen är dels principiell, dels av ekonomisk karaktär. Kristdemokraterna stöder denna förändring utom då det gäller ansvaret för anknytningsutredningar som görs efter ansökan i Sverige.

Med hänsyn till att Invandrarverket finns på så få orter i landet kommer det svåriligen att kunna erbjuda tillräcklig service. Å andra sidan är det tveksamt om polisen är bästa instans för dessa ärenden. Kristdemokraterna anser att ett kommunalt ansvar bör övervägas. Kommunen med sin socialförvaltning finns ju överallt i landet. Den har kvalificerade administrativa och beteendevetenskapliga kunskaper med inriktning på familjefrågor. I avvaktan på att detta alternativ prövas bör ansvaret ligga kvar hos polisen. Jag yrkar därför bifall till reservation 12 mom. 45.

(forts. 6 §)

5 § Frågestund

Frågestund

Anf. 21 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag hälsar statsminister Göran Persson, justitieminister Laila Freivalds, finansminister Erik Åsbrink, kommunikationsminister Ines Uusmann, jordbruksminister Annika Åhnberg och statsråden Pierre Schori, Björn von Sydow och Ulrica Messing välkomna till frågestunden.

frågestund

Anf. 22 BIRGER SCHLAUG (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till Göran Persson. Naturvårdsverket har lagt fram en ny rapport, som heter *Nationella miljömål*. Där redovisar man de miljömål som regeringen och riksdagen har antagit och redogör också för de resultat som har uppnåtts. Det har inte blivit så bra inom alla områden, inom en del stora områden i själva verket riktigt dåligt. Det är en ganska tråkig läsning:

Koldioxidutsläppen börjar öka, framför allt från trafiken.

Försurande kväveoxider skulle minska med 30 %, men man är långt ifrån målsättningen.

Övergödningen till haven under de senaste åren ökar, inte minskar.

Kvävegödslingen skulle minska med 20 %, men den ökar.

Det finns väldigt mycket i regeringens politik som jag inte tycker leder till att man når de uppsatta målen. Jag skulle konkret vilja ställa följande fråga: Hur kombinerar statsminister Göran Persson de här missade målen och den dåliga miljöpolitiken med det krav och den slutsats som Göran Persson själv har kommit fram till, nämligen att vi måste bygga det ekologiskt hållbara samhället? Vad skall regeringen göra åt att man ständigt håller på att missa målen?

Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Först och främst: Jag såg häromdagen i TV att den här frågan var aviserad. Det handlade då om att vi skulle sänka miljömålen. Vi beskylldes för att bedriva en politik som snarast påminner om den som drevs i det gamla Sovjetunionen. Så lades debatten upp då.

Jag kan försäkra Birger Schlaug om att några miljömål inte kommer att sänkas. Däremot skall vi ha kraftfullare, tydligare och mer styrande miljömål. Bakom den beställningen står Agenda 21-kommittén. Regeringen har samma uppfattning, och detta kommer att redovisas i proposition år 1998. Vi har i dag 167 miljömål. Var och en som har sysslat med målstyrning begriper att det inte är effektivt.

Jag är vidare helt övertygad om att vår stora framtidsuppgift sedan vi väl har kommit igenom den akuta kris som Sverige har varit inne i – näst intill ett ekonomiskt sammanbrott – är att bygga Sverige ekologiskt uthålligt. Det kommer naturligtvis inte bara att handla om miljömål. Det kommer också att handla om en lång rad samhällssektorer som energipolitik, byggande, jordbruk och industriproduktion. Det är ingen hemlighet att jag har pekat ut detta som regeringens viktigaste uppgift.

Birger Schlaug kommer snart att bli bönhörd. En sådan redovisning med ett program på detta område kommer snart till riksdagen.

Anf. 24 BIRGER SCHLAUG (mp):

Herr talman! Naturvårdsverket slår fast att man inte kommer att nå vissa miljömål med de insatser som i dag görs. Innebär det som Göran Persson nu har sagt att Göran Persson och regeringen tänker lägga fram förslag så att de faktiskt redan antagna miljömålen kan nås, eller kommer man att ändra miljömålen?

Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag vet inte hur miljömålen kommer att se ut. Här finns Naturvårdsverket och Agenda 21-kommittén inblandade. Vad regeringen har beställt är färre, tydligare och mer styrande mål.

Det är riktigt att vi inte har nått en del av de uppsatta målen. Men det innebär ju inte att vi överger ambitionen. Politiken måste drivas vidare i sådan riktning att vi når det ekologiskt uthålliga samhället. Det görs inte av en regering under *en* mandatperiod, inte heller under den första halvan av en mandatperiod. Det är ett långsiktigt projekt, och hur det skall drivas vidare och hur det ekologiskt uthålliga Sverige skall byggas kommer vi tillbaka till.

Vallstödet

Anf. 26 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till jordbruksministern. Vi har behandlat frågan om det utvidgade vallstödet inom ramen för EU:s miljöersättningar i utskottet och behandlar den snart i kammaren. Vi moderater tycker att det är bra. Vi har krävt det tidigare.

Nu säger Jordbruksverket, i samband med att de skall utforma regelverket, att det blir mycket svårt att få beslut och regelverk klara så tidigt att man kan få igenom vallstödet 1997. Därför är min fråga till jordbruksministern: Bedömer jordbruksministern att det möjligt att få beslut och regelverk genomförda så att utbetalningen kan ske för 1997 enligt budgetpropositionen och riksdagsbeslutet?

Anf. 27 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Herr talman! Jag noterar att jag är verksam på det förmodligen enda politiska område där ni i Moderata samlingspartiet alltid är glada över utökade och mera stöd. Därutöver vill jag säga att det är vår ambition att vi skall vara färdiga med arbetet så att stödet kan utbetalas för 1997.

Anf. 28 GÖTE JONSSON (m):

Herr talman! Är det så att jordbruksministern ser detta som en glädje, kan jag dela den. Men det var inte det frågan gällde. Jag tycker att jordbruksministern borde informera svenska konsumenter om att när det gäller ersättningar till jordbruket är det inte fråga om subventioner, utan där är det faktiskt fråga om ersättning för produktion så att kostnaderna skall hållas nere för konsumenten och så att vi skall kunna bevara en god miljö. Jag trodde att vi var överens på den punkten.

Men nu gällde frågan möjligheten att genomföra det beslut som vi är överens om. Då säger Jordbruksverket att det finns flera frågetecken, t.ex. kommissionens behandling och besluten i övrigt. Verket säger att det inte finns någon möjlighet att få fram detta inom ramen för den normala tiden. Min fråga är nu: När kommer ministern att föra fram ärendet till kommissionen för beslut där? Det är en viktig del i det här sammanhanget.

Anf. 29 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Herr talman! Jag kan bara upprepa mitt svar. Det är vår ambition att vi skall vara klara med detta så att stödet kan utbetalas för 1997. Exakt vilken dag vi går till kommissionen kan jag däremot inte svara på. Jag vill också gärna understryka att det är ett omfattande arbete. Jag har förståelse för att Jordbruksverket tycker att det är arbetsamt. Men vi gör vårt allra bästa på verket och departementet för att uppnå ett gott resultat.

SJ:s ekonomi

Anf. 30 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag har en fråga till kommunikationsministern angående SJ:s dåliga ekonomi.

Det har ju visat sig att SJ har hundratals miljoner i underskott. Det har också visat sig att det gäller SJ:s kärnverksamhet. Nu fluktuerar det olika rykten om uppsägningar, banor som skall läggas ned och på vilket sätt SJ skall ta itu med omstruktureringen för att få rätsida på sin ekonomi. Min fråga gäller hur kommunikationsministern kan agera för att vi skall få budgetar från SJ som är lättare att förstå så att vi själva kan ta del av dem på ett tidigt stadium och även på vilket sätt vi kan få rätsida på SJ:s ekonomi i fortsättningen.

Anf. 31 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! SJ:s ekonomiska bekymmer beror framför allt på en del felsatsningar som har gjorts på investeringssidan de senaste åren. Det har inneburit stora kapitalkostnader som man nu lider av.

SJ är jämfört med andra järnvägsföretag i Europa ett välskött företag. Det säger i och för sig inte så mycket om SJ, eftersom de andra företagen är oerhört illa skötta. SJ har lovat att återkomma till regeringen och till Kommunikationsdepartementet med en redovisning av vilka åtgärder som man har för avsikt att vidta för att klara de akuta problemen.

Jag är också medveten om att det surrar en mängd rykten om allt ifrån mycket stora avskedanden till att man lägger ned hela järnvägsträckningar. Jag har inte nåtts av några sådana konkreta förslag från SJ:s ledning och styrelse. Jag förutsätter att SJ:s ledning och dess styrelse följer de beslut som är fattade av riksdagen och regeringen vad gäller sina uppdrag. Dessa spelregler är ganska klart uttydda. Jag förutsätter att SJ även i fortsättningen skall jobba enligt de ramar som riksdagen har fastställt.

Anf. 32 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag har en fråga om Kommunikationsutredningen, som skall finna former för att utveckla trafikpolitiken i framtiden. Efter vad jag har förstått kommer den att lägga fram sina förslag 1997. Då undrar jag om kommunikationsministern kan avvakta med att sätta sin affärs-mässiga prägel på SJ till dess.

Anf. 33 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Kommunikationskommittén brukar kunna användas till det mesta, dock inte till att lösa SJ:s akuta problem. Vi har begärt en långsiktig affärsstrategi från SJ. SJ:s styrelse och dess ledning kommer att

redovisa vilka åtgärder man tänker vidta i början av nästa år, dvs. i början av januari. Jag förutsätter att generaldirektören och styrelsen lever upp till de överenskommelser som man har gjort med departementet vad gäller att presentera en åtgärdsplan. Jag skall icke utöva något ministerstyre, men jag förutsätter att denna åtgärdsplan också blir sådan att den följer riksdagens intentioner.

Anf. 34 BENGT HARDING OLSON (fp):

Herr talman! Jag har en följdfråga när det gäller affärsverket Statens järnvägar och affärsstrategin. Jag skall formulera frågan kort. Är det sant att SJ har sålt i princip alla sina snabbtåg, alla sina RC-lok och många av sina godsvagnar till utländska bolag? Om så är fallet, är de också sant att SJ sedan har hyrt tillbaka alltsammans till höga avgifter och med en oklar återköpsrätt?

Anf. 35 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Detta med *sale-lease back*, som var oerhört populärt under den förra mandatperioden, har drabbat eller gynnat, beroende på hur man ser det, också statliga SJ. Detta är en av de saker som vi nu håller på att ta reda på mer om.

Anf. 36 BENGT HARDING OLSON (fp):

Herr talman! Kommunikationsministern nämnde ordet drabba. Är inte detta en tvivelaktig finansieringsmetod, särskilt för statliga affärsverk? Är inte denna metod ekonomiskt förödande, särskilt i det långa loppet? Är det inte rimligt att man får en tydlig redovisning av detta? Räcker det med att kommunikationsministern säger att det inte skall vara ministerstyre? Kan man verkligen som minister helt frita sig från det här ansvaret? Faktum är ju att Riksrevisionsverket i skrivelser till regeringen har påpekat detta och det tvivelaktiga i systemet.

Anf. 37 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! På ett sätt delar jag Bengt Harding Olsons uppfattning att det är rimligt att kommunikationsministern tar ett ansvar för ekonomin. Jag önskar bara att det också hade varit fallet under den period då det parti som Bengt Harding Olson representerar fanns i regeringsställning.

Anf. 38 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Det är som kommunikationsministern säger att det florerar många rykten kring SJ, och det skapar mycket oro. Jag får många samtal från Norrbotten där man frågar om det kan vara möjligt att regeringen tänker acceptera att SJ lägger ned persontrafiken mellan Kiruna och Luleå. Det har nämligen stått i tidningarna. Jag hoppas att det bara är någonting som står i tidningarna och inte ingår i SJ:s planer.

Däremot finns det, vad jag förstår, långtgående planer hos SJ på att lägga ned ett stort antal godsterminaler. Min uppfattning är att vi borde styra över mer godstrafik till järnvägen från vägen för miljöns skull. Därför undrar jag om kommunikationsministern tänker godkänna att flera

frågestund

godsterminaler läggs ned och att vi därigenom minskar godstrafiken på järnväg, om detta är SJ:s allvarliga planer. Är det god samhällsekonomi?

Anf. 39 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Som jag sade redan i mitt första inlägg kan jag i dagsläget inte kommentera enskilda förslag som har dykt upp i medierna och annorstädes. Jag kommer att få en redovisning från SJ:s styrelse och ledning av vilka åtgärder man tänker vidta för att uppfylla regeringens och riksdagens intentioner och för att klara sin ekonomi.

Anf. 40 JARL LANDER (s):

Herr talman! Jag skall försöka fatta mig kort, eftersom det har sagts mycket om SJ. Jag tycker att det kvarstår en frågeställning som kommunikationsministern borde ge sin synpunkt på. I allt det som nu sägs i medierna finns väl ändå en liten sanning, nämligen att det behövs rationaliseras inom SJ vad gäller både folk och gods- och persontrafikens utbredning.

Samtidigt skall det som vi har hört här komma en utredning, och det skall komma en trafikpolitisk proposition 1998.

Jag vill fråga: Är ministern beredd att avvakta denna proposition innan vi gör drastiska och kanske förhastade omstruktureringar inom SJ?

Anf. 41 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Det gäller att skilja på SJ:s akuta problem och den långsiktiga järnvägspolitiken.

Vad gäller SJ:s akuta problem finns det en lång rad möjliga lösningar om man tror på järnvägens utvecklingsmöjligheter. Men det vore fel av mig att säga att vi skall ha akutmottagning för SJ. Det är dessutom alldeles omöjligt med tanke på de budgetramar som riksdagen faktiskt använder.

SJ:s ledning och styrelse får acceptera de beslut som fattas av riksdag och regering. De får klara sin ekonomi utifrån de förutsättningarna. Spelreglerna är fastlagda sedan flera år tillbaka, och det har inte inträffat något akut det senaste halvåret.

Bostadsbidraget

Anf. 42 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag har en fråga till statsministern. Jag lyssnade på en intervju med statsministern i Lennart Ekdals program i TV 4 i söndags. Statsministern sade ungefär: Den pågående budgetsaneringen har varit omfattande och har gått väldigt fort. Vi har säkert gjort en del fel under tiden. Det skall vi nu undersöka och rätta till.

Ett stort fel som inte behöver undersökas är den kraftiga besparingen på bostadsbidragen. Regeringen har fått bakläxa och bostadsutskottet har även gett sig självt underkänt. Det nya systemet skall utvärderas innan det ens träder i kraft.

Det är ju bra. Men problemet är att det inte finns några nya pengar att tillföra systemet. De som har låga inkomster skall dela med sig till andra med låga inkomster.

Min fråga blir då: Anser inte statsministern att den kraftiga besparingen på bostadsbidragen är ett sådant fel som man faktiskt bör rätta till snabbt?

Prot. 1996/97:39
5 december

---

frågestund

Anf. 43 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Det här är ett område där det skedde vissa förändringar genom bostadsutskottets förmedling jämfört med regeringens ursprungliga förslag. Sedan har det framkommit kritik mot de förändringarna. Slutsatsen av det har nu blivit att det skall göras en översikt av hur reglerna slår. Det totala utgiftsbeloppet ligger ju fast. Det är den nya budgetprocess som riksdagen under stor enighet har fastställt. Men det kan inte uteslutas att det inom de fastställda ramarna går att göra vissa omprioriteringar som gör att man får bättre effekter än de som hittills har uppkommit.

Nu får den genomgången göras, och så får vi se vad resultatet av den blir.

Anf. 44 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Det är synd att statsministern inte hade funderat mer på sina små åtgärder som han skulle vidta. Jag får hoppas att det blir en förbättring på den punkten.

Problemet är att man har gjort en nedskärning på ungefär 30 % när det gäller bostadsbidragen. Under 1998 och 1999 skall de faktiskt ligga fast på den nivå som har fastställts för 1997. Det innebär enligt Socialdepartementets beräkningar att man urholkar bidragen med ytterligare 1 miljard. Det är beräkningar som man hittills inte har velat visa upp. De fanns i den bostadspolitiska utredningen, men de försvann därifrån. Man ville inte tala om hur det var.

Jag tycker faktiskt att det är orimligt att människor över en natt, från nästa år, mister i sämsta fall 2 000 kr per månad i disponibla inkomster. Så här får man inte bete sig även om man skall budgetsanera.

Anf. 45 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Riksdagen har en frihet att agera, och det har också skett i det här fallet. Nu finns det kritik mot vissa inslag i beslutet, och det kommer att ske en genomgång som eventuellt kan leda till omdisponeringar.

Men jag vill påpeka att det viktigaste kanske inte är utgiftskronorna. Vi har trots allt varit tvungna att genomföra en mycket omfattande budgetsanering för att ta hand om det konkursbo som vi fick överta för två år sedan. Saneringen har kommit väldigt långt, och den har bl.a. lett till att Sverige i dag har en inflation som är noll. Det är naturligtvis oerhört värdefullt för alla boende att vi får stopp på de ständiga prisökningarna.

Vi har också en kraftig räntenedgång som ser ut att fortsätta. Den har också bekräftats i dag genom Riksbankens beslut att sänka räntekorridoren ytterligare en gång. Det har en oerhörd betydelse för praktiskt taget alla boende i det här landet att räntorna nu har sjunkit med över 5 % sedan valet 1994. Glöm inte de viktiga effekterna! De kommer att ha stor betydelse för landets boende inte bara under 1997 utan även framöver.

frågestund

Anf. 46 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Efter skatteutskottets sammanträde i dag står det klart att fastigheternas taxeringsvärden när det gäller småhus kommer att stiga med upp till 7 % nästa år, och för flerfamiljshus, bostadsrätter och hyresrätter blir det fastighetsskattehöjningar på upp till 17 %. Det är utöver de kraftiga höjningar som skedde genom allmän fastighetstaxering för innevarande år. Det är alltså en kraftig skattechock, till vilken kommer inkomstskattehöjningar, egenavgiftshöjningar och löneskattehöjningar på mycket stora belopp.

Det har hittills visat sig omöjligt att få Socialdemokraterna och Centern att ställa upp på det som alla andra partier har velat, nämligen att lindra effekterna i varje fall för de mest utsatta när det gäller fastighetsskatt. Men det har varit blankt nej till att vidta några permanenta sådana åtgärder, och människor riskerar att få flytta från hus och hem.

Jag vill fråga endera den nuvarande eller den tidigare finansministern: Är regeringen beredd att vidta åtgärder som innebär sänkt fastighetsskatt i varje fall för de människor som har drabbats hårdast?

Anf. 47 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Svaret kan väl bli ganska likt mitt föregående svar. Det har naturligtvis varit en formidabel uppgift att bringa reda i det förfärliga underskott i statsfinanserna som den föregående regeringen efterlämnade. Bo Lundgren bidrog själv i hög grad till underskottet genom att på olika sätt perforera det svenska skattesystemet.

Det har krävt stora tag både på skattesidan och på utgiftssidan, men nu har vi kommit mycket långt. I stället för att lova nya belastningar som försämrar statsfinanserna konstaterar jag med viss tillfredsställelse att en vanlig villaägare, för att ta ett exempel, som har en halv miljon i skuld sedan valet 1994 har fått minskade räntekostnader efter skatt med över 1 500 kr i månaden. Jag tror att siffran är i underkant. Jag räknade nämligen fram den för några veckor sedan, och sedan dess har räntan fortsatt att sjunka. Men jag skall göra en ny kalkyl.

Det är oerhört viktigt och påverkar alla boende i landet. Det gäller att slå vakt om detta och att låta den utvecklingen fortsätta i stället för att på nytt äventyra statsfinanserna genom att ställa ut löften om skattesänkningar eller utgiftsökningar.

Anf. 48 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Varje skattesänkning måste självfallet finansieras. Kanske skall den nuvarande finansministern, en gång i tiden skatteminister, vara litet försiktig. Det var ju under hans tid som statssekreterare och skatteminister som rutschandet utför satte i gång. Underskottet ökade med 70 miljarder när Erik Åsbrink var skatteminister.

Det är väl också litet tveksamt att hålla på med den här diskussionen i stället för att bekymra sig om de människor som drabbas. Det är bra att Göran Persson och Erik Åsbrink fullföljer den budgetsanering vi inledde. Det besvärliga är naturligtvis att Socialdemokraterna i stället för att sa-

nera på utgiftssidan valde kraftfulla skattehöjningar som har försämrat ekonomins sätt att fungera.

Frågan gäller fortfarande de människor som drabbas hårt genom fastighetsskattehöjningar. Alla har nämligen inte lån. Är regeringen beredd att göra någonting för att lindra effekten för de människorna? Är regeringen beredd att se till att det blir lättare för vanliga människor att kunna leva på sin egen lön?

Anf. 49 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Det är ganska häpnadsväckande att höra att det var under Bo Lundgrens tid som saneringen av statsfinanserna till stor del genomfördes. Jag konstaterar att under hans tid tiodubblades budgetunderskottet. Det var när Socialdemokraterna fick ta över som det mycket smärtsamma saneringsarbetet fick genomföras. Det har kommit mycket långt, och börjar nu också allt mer bära frukt i form av noll inflation, sjunkande räntor och nu också allt starkare tecken på att tillväxten tar fart.

Jag håller med om den utsaga som Bo Lundgren framför: Om man genomför skattesänkningar skall de finansieras. Det var ju synd att han inte tänkte på det under sin tid som skatteminister. Men jag kan konstatera att när Moderaterna nu på nytt för fram löften om stora skattesänkningar kan man i vissa fall hitta en finansiering – t.ex. genom att dra 8 miljarder kronor ifrån kommuner och landsting. Det innebär så där en 40 000 färre jobb i sjukvården, omsorgen och utbildningen. Den typen av finansiering för att genomföra moderata skattesänkningar tänker inte jag medverka till.

Anf. 50 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! För något mer än ett år sedan sade den dåvarande finansministern Göran Persson att kunde denna fråga lösas, så skulle den lösas före sommaren. Genom Erik Åsbrink kom regeringen också med ett förslag om fastighetstaxeringen för de som drabbas i attraktiva kustnära områden. Riksdagen underkände det förslaget. Nu föreligger en beställning från riksdagen på en snabbutredning för att dessa människor inte skall drabbas fullt ut av fastighetsskatten.

Jag undrar när vi kan få se denna utredning effektueras, så att de som kanske ser på TV just nu får sina framtidsutsikter något så när säkerställda. Det är vanliga människor som drabbas: bönder och fiskare på Österlen t.ex. Försök att hjälpa dem!

Anf. 51 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Det har tagits sådana hänsyn för att mildra effekterna av de höjda taxeringsvärdena. I dagarna har Socialdemokraterna och Centerpartiet – jag värdesätter det samarbetet och att det fungerar även på detta område – tagit ett initiativ i skatteutskottet som innebär vissa lättnader för de hyreshus och småhus som är särskilt hårt drabbade av detta. Det innebär lättnader i känsliga områden; i Bohusläns kustområden, i Båstad, i Aneby, Tranås och Sävsjö för att ta några exempel. Detta är ett praktiskt uttryck för att regeringen beaktar dessa omständigheter.

Men än en gång: Glöm inte att den allra viktigaste åtgärden för alla boende i landets olika delar, i hyreshus, småhus och bostadsrätter, är att få stopp på inflationen och undan för undan sänka räntorna. Det är oerhört viktigt, och det har långt större betydelse än att jag står här i talarstolen och utlovar ofinansierade skattesänkningar eller ofinansierade utgiftsökningar.

Anf. 52 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Herr talman! Många socialdemokrater har sagt att ingen skall behöva gå från hus och hem med anledning av de höjda skatterna på boende. Det marginella förslaget som nu lagts fram berör kanske ett par procent av de småhusägare och andra som berörs av detta.

Anser verkligen finansministern att detta förslag är tillräckligt för att människor inte skall behöva gå från hus och hem? Anser inte finansministern att man bör vara extra försiktig med just skatt på fastigheter? I dag tar staten ut 24 miljarder kronor på detta. Man kan jämföra detta med skatt på inkomster, kapital och räntor där det är acceptabelt att ta ut skatt eftersom det finns något att ta av. Men här finns det ingenting att ta av – en fastighet genererar inga inkomster. Bör man inte vara extra försiktig just med skatt på fastigheter?

Anf. 53 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Jag anser att man skall vara försiktig med alla skatter och noga tänka igenom hur de läggs ut. Jag är inte säker på att detta enbart gäller fastighetsområdet.

Men glöm inte att vi i Sverige har att betala räntor på en statsskuld av vilken nära hälften uppkom under de tre år då Michael Stjernströms partivänner bildade regering tillsammans med några andra partier. Närmare hälften av statsskulden och räntorna på den, som samlats sedan hedenhös, uppkom under de tre åren. Detta lägger naturligtvis en oerhört tung börda på det svenska folket. Denna börda kan man inte trolla bort genom att inte betala skatter. Skulden finns där, och den måste betalas av svenska folket.

Det är naturligtvis en oerhört stor framgång att regeringen har kommit så långt i budgetsaneringen att Sverige nu närmar sig de mål regeringen satt upp och i vissa fall når dem snabbare än vad som angivits. Detta leder i sin tur till ett fortsatt räntefall. Det är en stor lättnad för de boende. För två år sedan fick de boende betala nästan dubbelt så höga räntor som de får betala i dag. Höga räntor, om något, gör att folk får gå från hus och hem om de blir bestående.

Anf. 54 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag tror inte att höjda skatter på fastigheter och boende är bra för samhällsekonomin. Jag tror inte att det i längden gynnar budgetsaneringen att göra ett folk med höjda skatter till ett folk av enbart bidragstagare. Argumentet som hörts i kammaren när skatterna debatterats har varit: Sök bostadsbidrag i stället när skatterna höjs! Det tycker jag är ett slag i ansiktet på de människor som vill klara sig själva. Man skall inte behöva söka bostadsbidrag, och många drar sig också för det.

Det är en helt felaktig politik att beskatta människor så att de får överge det de har och söka bidrag i stället.

Prot. 1996/97:39
5 december

Anf. 55 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! De boende, och alla människor i det här landet, är beroende av att Sverige har en ekonomi som fungerar och statsfinansier under kontroll. När detta inte är fallet, och det var det inte för två år sedan, slår detta oerhört hårt mot människorna. Framför allt slår det hårt mot dem som har låga inkomster och små omständigheter. Inte minst för deras skull genomförs nu saneringen av landets ekonomi och av statsfinanserna.

Därför kan man också nu se de positiva resultaten komma: noll inflation, sjunkande räntor och ett ökat förtroende för svensk ekonomi. Allt mer tyder på att tillväxten tar fart. Inte bara exporten går bra, utan också hemmamarknaden. Självfallet ger detta helt andra möjligheter än vad som funnits under de tidigare katastrofåren att hjälpa de människor som har det svårt – inte minst de människor som lever i små ekonomiska omständigheter.

Svensk köttproduktion

Anf. 56 INGVAR ERIKSSON (m):

Herr talman! Jag har en fråga till jordbruksministern. Svenska nötköttsproducenter upplever för närvarande en svår lönsamhetskris, av allt att döma huvudsakligen beroende på den s.k. *galna ko-sjukan* i England och dess effekter också här i Sverige. Natur- och landskapsvården är väldigt beroende av att det finns betande djur. Risken för minskad nötdjurshållning är uppenbar. Konsekvenserna är svåra att överblicka.

Inser statsrådet situationens allvar? Vad avser regeringen göra i anledning av den uppkomna situationen?

Anf. 57 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Herr talman! Jag inser situationens allvar. Det bedrivs också ett arbete inom EU för att ge extra stöd till drabbade producenter.

Men jag måste säga att jag ibland ställer mig frågan: Inser näringen situationens allvar? Just i denna situation tycker jag nämligen att det borde finnas större möjligheter än någonsin förr att marknadsföra den svenska produktionen, som aldrig haft några problem med *galna ko-sjukan* och som i många andra avseenden har precis de kvaliteter som människor just nu efterfrågar. Jag tycker att den marknadsföringen och de insatserna till stor del lyser med sin frånvaro.

Anf. 58 INGVAR ERIKSSON (m):

Herr talman! Statsrådet svarade på ett annat sätt än jag hade förväntat mig. Jag tog faktiskt upp naturvården och konsekvenserna på det området. Det finns t.o.m. möjlighet att ändra de regler som gäller landskapsvården. De gamla reglerna, som fanns innan ersättningsarna i form av EU:s miljöpengar kom, har komplicerats.

Är statsrådet beredd medverka till att de reglerna ändras så att man på det sättet bidrar till att förbättra chansen för nötköttsproduktionen i Sverige?

frågestund

Anf. 59 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s):

Herr talman! Miljöersättningsprogrammet, som vi har kommit överens med EU om, är avsett att ersätta lantbrukare för de tjänster de gör alla oss andra i form av att hålla landskapet öppet, se till att bevara biologisk mångfald, m.m. Det är inte avsett att ge ersättning i akuta krissituationer.

Självfallet är det ständigt min ambition att regelverken kring de här stöden skall vara så enkla som möjligt att begripa för bönder, för dem som administrerar och för politiker. Jordbruksverket har just i den delen till uppgift att under våren 1997 komma med en översyn av de här programmen, så att vi kan se till att de fungerar ännu bättre än de gör nu.

Ökat stöd till kommunerna

Anf. 60 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Jag tänkte försöka bidra till att motionera finansministern litet.

Budgeten i kommuner och landsting runt om i landet har stadfäst, och det har som väntat visat sig att ganska många människor kommer att avskedas nästa år. Ännu värre kan det bli åren därefter. Efter det har faktiskt den svenska regeringens kommunminister sagt att han är beredd att bidra med ganska mycket nya pengar till kommunerna för att förhindra detta.

Jag skulle vilja höra om finansministern stöder tanken att det faktiskt behövs ökat stöd till kommunerna de kommande åren. Är det ett löfte apropå den debatt som fördes tidigare som skulle kunna avges här, eller är det bara delar av regeringen som tänker så här?

Anf. 61 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Får jag först tacka för omsorgen om mitt behov av motion. Jag skall ta fasta på detta.

Det är till att börja med viktigt att slå fast att vi har tillfört kommuner och landsting 2,6 miljarder kronor nästa år. Det är ett välkommet tillskott som kom in innan budgetarna fastställdes. Det är naturligtvis också viktigt att avvisa de förslag som förs fram från vissa håll, även i denna kammar, om att skära bort 8 miljarder från kommuner och landsting, vilket naturligtvis skulle få utomordentligt allvarliga konsekvenser för sysselsättningen, vården, omsorgen och utbildningen.

Det är också viktigt att slå fast att kommunerna, liksom många andra grupper i samhället, drar nytta av lägre räntor. Den räntenedgång som har ägt rum de senaste två åren innebär en lättnad på mellan 3 och 4 miljarder kronor i minskade kommunala utgifter, pengar som frigörs för andra ändamål. Ändå kan jag hålla med om att läget fortfarande är bekymmersamt. Det varierar på olika håll i landet, men visst finns det problem.

Jag kan säga att nu när ekonomin och statsfinanserna förbättras, och det i snabbare takt än vi själva har räknat med, ökar naturligtvis våra möjligheter att på vissa strikt prioriterade områden göra ytterligare sådana insatser. Det råder inget tvivel om att själva kärnverksamheten i den offentliga sektorn – vården, omsorgen och utbildningen – är någonting som står före praktiskt taget alla andra områden. Vi arbetar med detta i regeringen. Här deltar givetvis inrikesministern, socialministern, utbild-

Anf. 62 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Jag tycker att det var mycket trevligt att höra att regeringen har ambitionen att öka stödet och förbättra kommunernas ekonomi de närmaste åren. Framför allt tror jag att många som är oroliga för sitt jobb känner att det här är viktigt, liksom vi andra som är beroende av kommunernas service. Jag vill gärna säga att regeringen har Miljöpartiets starka stöd om vi kan gå fram den vägen, satsa på att värna den offentliga sektorns kärna och ändra den politik av ständiga nedskärningar och mistro som har utvecklats de senaste åren.

Anf. 63 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Jag glömde att säga att också statsministern medverkar i detta arbete.

Jag sätter värde på att Peter Eriksson och Miljöpartiet är beredda att på ett positivt sätt medverka i det här arbetet. Det borgar för att vi kan få en ganska bastant majoritet och kan isolera de partier på högerkanten som vill skära ned i kommunerna i stället för att som vi andra förbättra situationen där.

Samtidigt vill jag understryka att jag inte är personen som ställer ut löften om ofinansierade reformer och skattesänkningar. Allt sådant måste nog gå igenom, så att vi kan fortsätta att hålla en strikt kontroll över statsfinanserna och en balanserad samhällsekonomi. De vinster vi har uppnått får inte gå förlorade, de skall befastas, samtidigt som vi får ökade möjligheter att förbättra välfärd och sysselsättning.

Anf. 64 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Jag har en följdfråga.

När Göran Persson var finansminister gjorde han i den dåvarande regeringen en stolt deklARATION om att ett s.k. skarpt balanskrav skulle införas för kommuner och landsting. Efter att ha skjutit på tidpunkten för detta ett par gånger och även på skarpheten har nu ärendet kommit i form av en proposition till riksdagen. Av den framgår att i praktiken får varje kommun och landsting själv avgöra om den skall följa det här balanskravet. Skillnaden mot dagens förhållande blir tämligen försumbar.

Min fråga till finansministern eller statsministern skulle närmast vara: Har regeringen Persson en annan syn på frågan om balanskrav i kommun och landsting än den som regeringen Carlsson gav uttryck för, eller har det hela tiden varit fråga om ett oskarpt balanskrav för kommunerna?

Anf. 65 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Det är riktigt att det föreligger en proposition i riksdagen, och den innebär ett balanskrav för kommuner och landsting. I den meningen är det ingen förändring jämfört med tidigare, utan ett fullföljande av vad som har sagts.

Jag kan konstatera att möjligheten att uppfylla ett balanskrav inte underlättas om man drar undan 8 miljarder kronor från kommuner och landsting. Det tänker vi inte göra. Vi vill på olika sätt medverka till att

frågestund

kommuner och landsting kan uppnå en stabil ekonomi några år fram i tiden.

Anf. 66 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Möjligheterna att få balans i kommuner och landsting underlättas om skatteunderlaget växer och man får en god ekonomisk tillväxt. Därför är det viktigt med en sådan politik.

Men min fråga är närmast: Har det hela tiden varit fråga om att man i den enskilda kommunen och landstinget själv skall avgöra om man skall följa balanskravet? Då är det inte ett särskilt skarpt balanskrav. Då kan varje fullmäktigeförsamling säga att det blir till men för verksamheten om man följer balanskravet, och sedan har man fortsatt underskott. Min fråga är alltså: Har det varit avsikten från början?

Anf. 67 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Den tolkningen, att kommuner och landsting godtyckligt får avgöra detta på egen hand, får Lennart Hedquist stå för. Jag delar inte den uppfattningen.

Däremot delar jag uppfattningen att ekonomisk tillväxt och växande skatteunderlag underlättar för kommuner och landsting att nå balanskrav. Det är därför jag är så glad över att tillväxten av allt att döma ser ut att ta fart ordentligt nästa år och framöver, enligt de olika bedömningar som görs. Det är klart att det var mycket svårare med de negativa tillväxttal, den krympande ekonomi som Sverige upplevde flera år under första hälften av 90-talet.

Dennispaketet

Anf. 68 INGER SEGELSTRÖM (s):

Herr talman! Min fråga riktar jag till kommunikationsministern.

Vi har i dag på radio hört att stockholmarna, speciellt vi s-kvinnor, kan vara extra glada, eftersom Österleden och Västerleden inte längre behövs i Dennispaketet. Då skulle jag vilja veta: Är det här en riktig tolkning av infrastrukturpropositionen, som kommunikationsministern nu presenterar, eller vilket beslut eller överenskommelse är det som radion hänvisar till?

Anf. 69 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Jag tror inte att jag skulle vara kommunikationsminister om jag skulle gå in och tolka de saker som kommer ur Dagens Ekos morgonsändningar.

Faktum är att vi i dag på riksdagens bord kommer att lägga en proposition om den tioåriga inriktningen för infrastrukturen, och där kommer den kommande inriktningen vad gäller investeringar i spår genom centrala Stockholm också att diskuteras.

De närmaste åren kommer tågkapaciteten att klaras via en ny Årstabro och fyrspåret fram till Södra station. På sikt kommer de problem som centrala Stockholm har, med järnvägsspår och framför allt biltrafik, också att behöva lösas. Detta – det framgår i propositionen – bör lösas i samråd med regionen.

Anf. 70 INGER SEGELSTRÖM (s):

Herr talman! Jag undrar om det pågår några diskussioner om Österleden och Västerleden. Var pågå i så fall de diskussionerna?

frågestund

Anf. 71 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Som Inger Segelström säkert är mycket väl medveten om pågår det just nu mycket grannliga diskussioner i den s.k. kontrollstationen mellan regionens olika parter. Jag tycker att det är oerhört viktigt att de får arbetsro, och kommer icke att lägga mig i den diskussionen för närvarande.

Telia

Anf. 72 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Kommunikationsministern sade följande i Dagens Industri för ett tag sedan: Det vete sjutton om inte de svenska hushållen är beredda att sänka barnbidragen för att klara att behålla Telia. För det andra: Det finns andra statliga företag att ta pengar ifrån för att lösa Telias kapitalbehov.

Jag tyckte att det var så anmärkningsvärda uttalanden att jag ställde en skriftlig fråga till ministern om saken. Hon svarade med att antyda att hon varit feliçiterad. Jag ringde och kollade med journalisten. Han uppger att citaten var helt korrekta. Så nu vet vi vad ministern har sagt, men vi vet fortfarande inte vad hon tycker.

Vilka statliga företag är kommunikationsministern beredd att ta pengar ifrån för att hindra Telia att få verka på kommersiella villkor?

Anf. 73 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Jag talman! Jag fick ett bra tips av finansministern. Han är också citerad i tidningar ibland.

Allvarligt talat: Det pågår ett beredningsarbete om en ny och förändrad telelagstiftning. I det arbetet ingår också en diskussion om hur Telias framtida struktur skall se ut. Det som nu citeras litet komiskt handlar om någonting som jag faktiskt tycker är intressant. När det gäller våra stora infrastrukturbolag eller verk – SJ, Posten och Telia – finns det ett mycket stort engagemang från både riksdagsledamöter och svenska folket. Det gäller hur dessa skall skötas och långsiktigheten i deras arbete. Jag tycker att det är oerhört positivt. Det är i det perspektivet man skall se mitt uttalande. Jag är säker på att det finns många som tycker att Telia har ett egenvärde när det gäller svensk telepolitik, men också när det gäller svensk näringspolitik.

För mig är det oerhört viktigt att Telia är ett strategiskt viktigt företag med en kompetens som behövs i Sverige. Det är viktigt att Telia fortsätter att utvecklas i Sverige.

Anf. 74 STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Jag tillhör dem som inte tror att svenska barnfamiljer ligger vakna om natten och funderar över Telias ägarstruktur. Därvidlag skiljer jag mig uppenbarligen från kommunikationsministern. Jag måste ändå ställa frågan litet djupare och litet allvarligare. Varför dansar man

vals i debatten? Man går ut med spektakulära uttalanden, och sedan tar man tillbaka dem och vet inte riktigt vad man menar med dem. Jag tycker att det är ganska allvarliga frågor i grunden. Det gäller hur vår infrastruktur skall se ut på sikt. Jag tycker att frågan om Telias ägarförhållanden är allvarlig. Jag vill veta vad det är vi skall föra debatt om framöver. Vilken utgångspunkt har regeringen egentligen? Det enda vi får hänvisning till är framtiden och kommande propositioner. Jag antar att ministern hade någon djupare tanke bakom sina uttalanden. Det är den som jag tycker att hon nu har en alldeles utmärkt möjlighet att förse riksdagen med.

Anf. 75 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Sten Tolgfors är säkert precis som jag intresserad av att vi skall ha en bra infrastruktur också på teleområdet. Det är inte bara Telia som står för infrastrukturen. Det finns faktiskt ett telenät i Banverkets regi, och också i Svenska Kraftnäts regi. Telia är en operatör bland många andra.

Vad gäller hur strukturen skall se ut i fortsättningen får både kammarens ledamöter och andra, inklusive Dagens Industris journalister, avvakta den framtida propositionen.

Placering av AP-fondens medel

Anf. 76 ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till finansministern.

Han har uttalat sig för att AP-fonden skall få köpa fler aktier. AP-fonden är en statlig fond, och aktier är ägarkapital. Jag vill veta var i världen finansministern finner stöd för tanken att ökat statligt ägande främjar näringslivets utveckling.

Anf. 77 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Jag har framkastat tanken att vi borde se över placeringsregler och organisation av AP-fonden. Det är inte första gången jag har gjort det. Jag gjorde det i början av 90-talet. Det har hänt en del sedan dess, men jag anser fortfarande att det finns skäl att se över den mycket föråldrade strukturen och de mycket snäva och föråldrade placeringsregler som AP-fonden har, som långsiktigt dömer fonden till en sämre avkastning på pensionskapitalet än vad som eljest skulle vara möjligt.

Hur det kommer att se ut när vi har gjort genomlysningen vet jag inte i dag. Men jag kan inte förstå varför det skall vara möjligt för amerikanska pensionsfonder att köpa aktier i svenska företag, medan det inte är möjligt för den stora svenska pensionsfonden att göra detsamma.

Anf. 78 ANNE WIBBLE (fp):

Herr talman! Det var faktiskt inte det jag frågade om. Jag frågade var i världen finansministern finner stöd för tanken att ökat statligt ägande främjar näringslivets utveckling. Eller tar finansministern med det han nyss sade tillbaka tidigare uttalanden och menar att AP-fonden icke skall köpa aktier?

Anf. 79 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Herr talman! Jag är alldeles övertygad om att AP-fondspengar mycket väl kan komma näringslivet till godo och bidra till en ökad försörjning med riskkapital och därigenom bidra till den utbyggnad av Sveriges näringsliv som vi så väl behöver. Jag har inte föreställt mig att vi skall använda AP-fonden som något instrument för statlig detaljreglering. Tvärtom ser jag det som väldigt viktigt att man eftersträvar en hög och bra avkastning. Mycket talar för att det inte skall vara en stor fond, utan att man skall ha flera som agerar oberoende av varandra. Man skall ge fonderna ganska fria ramar att agera. Gör man på det sättet – ger man dessa fonder samma frihet som andra placerare redan har – tror jag att det bidrar positivt till utvecklingen av svenskt näringsliv.

Arbetstidsförkortning

Anf. 80 BARBRO JOHANSSON (mp):

Herr talman! Jag vill vända mig till den biträdande arbetsmarknadsministern Ulrica Messing. Som den fjärde kvinnan som får ordet i dag vill jag vända mig till jämställdhetsministern.

Vid det seminarium som statsrådet ordnade för några veckor sedan presenterades bl.a. hur Växjö kommun utvecklats på jämställdhetsområdet. Där har man prioriterat genomförande av arbetstidsförkortning och arbetsvärdering. Det sker på ett sätt som vi i Miljöpartiet länge har önskat.

Det har bl.a. lett till nyanställningar inom den offentliga sektorn. Det har också lett till att man i Växjö efter årsskiftet med hjälp av det arbetsvärderingsinstrument som har tagits fram kommer att genomföra en omfördelning mellan mans- och kvinnolöner. Som statsrådet kanske minns hade man också ett antal andra radikala förslag i Växjö. Det är förmodligen bara naturligt att en liten kommun är mer kreativ än vad denna beslutande församling är.

Avser statsrådet att låta genomföra en ordentlig utvärdering av försöken i Växjö kommun, för att möjliggöra en nationell tillämpning på längre sikt?

Anf. 81 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag tycker att Barbro Johansson ställer en bra fråga. Jag tycker också att de försök som man genomför i Växjö kommun är väldigt intressanta. Vi ser också att de sprider sig, inte minst med regeringens hjälp. Vi har tryckt upp magasin där vi berättar om verksamheten i Växjö, därför att den är bra ur inte minst jämställdhetsperspektiv. Stockholms stad genomför liknande försök på en del områden, liksom Helsingborg.

Jag tycker att den socialdemokratiska partikongressen i våras fattade ett klokt beslut. Vi driver frågan om arbetstidsförkortning. Vi vill inte bara göra det för att det kan ge möjlighet för fler arbetslösa att komma in på arbetsmarknaden. Vi vill också driva frågan om en arbetstidsförkortning ur ett välfärdsperspektiv.

Jag välkomnar Miljöpartiet och många andra i den debatten, eftersom det är en bra diskussion som också kan kopplas till ett manligt och ett kvinnligt perspektiv.

Anf. 82 BARBRO JOHANSSON (mp):

Herr talman! Då vill jag upprepa frågan om Ulrica Messing vill göra en ordentlig utvärdering av det här, så att man kan fortsätta.

Man måste ta till alla knep som finns för att lösa den stora arbetslöshet som vi har. Jag hoppas att även Socialdemokratiska kvinnoförbundet skall hjälpa till, så att det blir varannan damernas. De har ju också önskat arbetstidsförkortning länge, och jag hoppas att det kan genomföras så småningom.

Anf. 83 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Regeringen gör ingen utvärdering av försöket i Växjö. Växjö kommun har själv gjort en utvärdering, och regeringen har tagit till sig den och försöker dra erfarenheter av den. De fackliga förbunden, centralt och lokalt, gör också olika utvärderingar som vi tar del av och tar till oss. Vi gör vad vi kan för att vara med i den debatt som pågår lokalt om olika försök med arbetstidsförkortning.

Fördelningspolitiken

Anf. 84 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Jag har en fråga till statsministern.

Jag har också hört att statsministern flera gånger har sagt att mycket i budgetsaneringen gick så fort att en del blev fel. Det gäller alltså fördelningspolitiken. Vi går mot jul nu, och en del familjer har det bra, åker på semester osv. En del åker ingenstans, utan de räknar tjugolappar och hundralappar för att få ihop till en hyfsad julhelg.

När kommer regeringen att anse att man kan göra något åt fördelningspolitiken, att man kan ge de sämst ställda något, när det nu går så bra som ni har redogjort för? När?

Anf. 85 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det är den viktigaste frågan just nu, tillsammans med att pressa tillbaka arbetslösheten. Vi har skaffat oss ett utrymme att göra båda delarna. Det har gått mycket snabbare än vi trodde. Den socialdemokratiska regeringen kommer inte att acceptera att fördelningspolitiken vrids fel.

Jag tog upp diskussionen redan i somras i mitt tal i Björkviks Folkets park, och sedan dess har vi blivit ytterligare stärkta vad gäller ekonomin.

Vi återkommer under våren med förslag som hanterar fördelningsprofilen. Trots allt är det viktigaste i det sammanhanget att se till att fler får ett jobb och att inflationen inte tar fart igen, utan att de som lever på sin lön och sin pension har pengar som behåller sitt värde. Det första som ligger framför oss är ju, till detta, att komma överens om hur en höjning av ersättningen i a-kassan skall finansieras.

A-kassan, sysselsättningen och att hålla tillbaka inflationen är tre viktiga fördelningspolitiska åtgärder. Regeringen viker inte på den punkten.

Anf. 86 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! ”Under våren”, säger statsministern. Om då utgiftstaket ligger fast kommer ju ingenting att ske under hela 1997. Skall de fattig-

aste i Sverige behöva uppleva en sådan här jul till? Skall nästa jul bli lika eländig som den här? Det är en mycket kort och enkel följdfråga.

Om höjningen av a-kassan finansieras inom ramen blir det ju andra arbetslösa som får betala den. Det kan väl statsministern ändå inte mena?

Prot. 1996/97:39

5 december

frågestund

Anf. 87 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tror att Bäckström skall lugna sig något. Det kommer förslag i de här frågorna som på intet sätt lämpar över den bördan på andra arbetslösa. Här blir det en finansiering som är ansvarsfull och som går att förena med de budgetregler som riksdagen just har fastställt.

Därmed kommer jag tillbaka till det jag sade förut. Vi har beskyllts, framför allt av Vänsterpartiet, för att ha prioriterat inflationsbekämpning i stället för arbetslöshetsbekämpning. Vi har aldrig sett ett motsatsförhållande däremellan. Vi skall klara både att ha en låg inflation och att pressa tillbaka arbetslösheten. Vi vet att den höga inflationen, som en del tror är någonting som är till fördel för vanligt folk, är det som har ätit ur inkomster och pensioner. Vi kan nu se, när räntorna faller och inflationen är borta, att låginkomsttagare, de som förut har haft väldigt svårt att leva på sin lön, faktiskt för första gången börjar få en reallöneutveckling som är god. Vi får gå tillbaka 20–30 år i tiden för att hitta en reallöneutveckling som motsvarar den vi har framför oss. Det är fördelningspolitiskt viktigt.

Jag kan konstatera att när dessa avgörande framsteg gjordes orkade inte Vänsterpartiet vara med.

Frågestunden var härmed avslutad.

6 § (forts. från 4 §) **Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv** (forts. SfU5)

Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv

Anf. 88 MAUD BJÖRNEMÅLM (s):

Herr talman! Omskriven – omdebatterad – missförstådd; så skulle jag kunna karakterisera regeringens förslag till ny utlänningslag.

Jag skulle också kunna säga att det pågår två olika slags flyktingpolitiska debatter i Sverige. Den ena förs i massmedierna av etablerade debattörer och av vissa frivilligorganisationer. Där hävdas det att Sverige för en hård och inhuman flyktingpolitik. Den andra debatten förs ute i landet, på partimöten, på arbetsplatser och på insändarsidor. Där hävdas det motsatta, dvs. att Sverige för en alltför generös flyktingpolitik.

Detta ställer två krav på politiken:

Den skall för det första vara generös och human och ett uttryck för att det är en mänsklig rättighet att söka asyl.

Den måste för det andra vara tydlig och konsekvent. Politiken måste vara trovärdig och legitim, annars riskerar vi att solidariteten, som är den humana flyktingpolitikens förutsättning, urholkas.

Det förslag till ny utlänningslag som riksdagen i dag skall diskutera och fatta beslut om bygger på ett omfattande utredningsarbete, där samtliga här närvarande partier har varit representerade.

Denna proposition grundar sig huvudsakligen på de förslag som Flyktingpolitiska kommittén lämnade men också på Asylprocessutredningen

och Verkställighetsutredningen. Efter att ha lyssnat på debatten här i dag börjar jag undra om det är samma proposition vi talar om.

Herr talman! Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv kallar regeringen sin proposition. Det finns i världen i dag drygt 23 miljoner flyktingar som behöver skydd och bistånd. Det finns ytterligare ett stort antal människor som är på flykt i sina egna länder, s.k. internflyktingar. Siffran beräknas till ca 25 miljoner. I många fall är internflyktingarna i lika stort behov av internationellt skydd och bistånd som konventionsflyktingarna.

Det ställs allt högre krav på helhetssyn och samverkan i takt med att migrationen globalt har blivit mer omfattande och orsakerna mer sammansatta.

Migrationspolitiken omfattar flykting-, invandrar-, invandrings- och återvandringsfrågor. Det innebär att migrationspolitiken också omfattar delar av utrikes-, säkerhets-, handels- och biståndspolitiken. Ett övergripande mål i en global flyktingpolitik måste vara att man arbetar internationellt för att undanröja orsakerna till att människor tvingas fly.

Sverige har nu stora möjligheter till det, dels genom medlemskapet i EU, dels som medlem i FN:s säkerhetsråd.

Grundläggande för det migrationspolitiska arbetet är respekten för de mänskliga rättigheterna och solidariteten. Att värna om asylrätten är därför en viktig del. Människor som har behov av skydd och som söker asyl här skall veta att de har rätt till asyl i Sverige, dels enligt de konventioner som vi har anslutit oss till, dels enligt vår egen lagstiftning. Människor som inte har behov av skydd skall veta att de inte kan tas emot och också veta varför.

Om lagstiftningen skall garantera människor skydd måste den vara tydlig, rättssäker och effektiv. Om lagen är otydlig kan det leda till att människor som inte har tillräckliga skäl att få stanna lockas till Sverige. Det är viktigt vilka signaler vi ger.

Både den flyktingpolitiska kommittén och regeringen har konstaterat att en del av den kritik som riktats mot den svenska flyktingpolitiken har gällt vår tolkning av FN:s flyktingkonvention. För den kritiken finns ett visst fog. Sverige har för närvarande en snäv tolkning av flyktingkonventionen, men vi har till skillnad från andra länder ytterligare grunder för asyl, nämligen att vara de facto-flykting och krigsvägrare.

Regeringen föreslår nu i propositionen att Sveriges tolkning av flyktingkonventionen vidgas och att både de facto-flyktingar och krigsvägrare förs in i tolkningen. Vägledning för tillämpningen i fortsättningen finns att hämta i UNHCR:s handbok. I det nya lagförslaget tas därför begreppen de facto-flyktingar och krigsvägrare bort. Detsamma gäller möjligheten att bevilja uppehållstillstånd av politisk-humanitära skäl. I stället införs regler om skydd för övriga som är i behov av det. Till dem räknas t.ex. de som riskerar dödsstraff eller att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling, de som behöver skydd på grund av yttre eller inre väpnad konflikt och de som inte kan vara kvar i sitt land på grund av miljökatastrof. Till skyddsbehövande räknas också de som på grund av sin homosexualitet eller sitt kön riskerar förföljelse. Liksom hittills skall uppehållstillstånd kunna beviljas en utlänning som personligen har starka humanitära skäl.

Möjligheten att överföra flyktingar till Sverige via flyktingkvoten finns kvar.

Regeringen understryker också vikten av att beviskraven inte ställs alltför högt när det gäller påståenden om risk för förföljelse. Någon fullständig bevisning av att den risken finns kan vara svårt att göra, och regeringen menar att den sökandes berättelse bör godtas om den framstår som trovärdig och sannolik.

Herr talman! Rätten att återförenas med sin familj är en viktig mänsklig rättighet och måste därför vara en självklar och grundläggande del i vår invandringspolitik. Den rätten bör också framgå klarare än i dag av lagstiftningen. Lagen utformas därför som en principiell rätt. Uppehållstillstånd får alltså beviljas för anhöriga inom kärnfamiljen, dvs. make/maka eller sambo, ogifta barn under 18 år och andra nära anhöriga som ingått i hushållsgemenskapen i hemlandet.

I undantagsfall, när det finns synnerliga skäl, skall uppehållstillstånd kunna beviljas även annan anhörig.

Den praxis som vi har i dag när det gäller anhöriga innebär att en stor krets har rätt att invandra till Sverige. Det kan gälla såväl föräldrapar som ensamstående föräldrar som har bostad och försörjning i hemlandet och även i vissa fall bor tillsammans med sina barn där men ändå har rätt att komma hit. Här blir de ofta hänvisade till samhällets hjälp, eftersom de allra flesta saknar möjlighet till egen försörjning. Utskottsmajoriteten delar regeringens uppfattning att utöver kärnfamiljen endast nära anhöriga som har ingått i hushållsgemenskapen skall ha rätt till uppehållstillstånd här.

När det gäller identitet säger den nuvarande lagstiftningen att fotografering och fingeravtryck får tas endast om den sökande inte kan styrka sin identitet när han kommer hit.

Det kan naturligtvis finnas skäl för att den som flyr från sitt land inte alltid har de rätta handlingarna med sig, och de uppgifter som han lämnar behöver inte vara osanna. Det handlar om trovärdigheten och sannolikheten i den asylsökandes egen berättelse.

Men det finns heller ingen anledning att blunda för att asylrätten också missbrukas. Det handlar också om att den som fått avslag på grund av alltför svaga skyddsbehov söker asyl i ett annat namn. För att göra det lättare att identifiera asylsökande föreslås i propositionen att fingeravtryck och fotografi skall tas av alla asylsökande utom barn under 14 år. Utskottet delar uppfattningen att fingeravtryck på sikt bidrar till att de uppgifter som den asylsökande lämnar också vinner ökad tilltro.

En stor andel av alla som söker asyl eller uppehållstillstånd i Sverige är barn. I den nuvarande utlänningslagen finns det inte mycket skrivet om barn. Därför gjorde den flyktingpolitiska kommittén en genomgång av hur myndigheterna lever upp till de åtaganden som Sverige gjort i och med anslutningen till FN-konventionen om barnets rättigheter.

Därefter fick en parlamentariskt sammansatt barnkommitté i uppdrag att göra en översyn av hur all svensk lagstiftning och praxis förhåller sig till bestämmelserna i FN:s barnkonvention, men frågan om barns ställning i förhållande till utlänningslagen skulle behandlas med förtur.

Barnkonventionen kan sägas ge uttryck för fyra huvudprinciper: hänsyn till barnets bästa, vikten av att lyssna till barnet, barnets rätt till liv och utveckling och barnets rätt att utan diskriminering åtnjuta sina rättigheter. Barnkommittén säger i sitt betänkande att den bedömning som görs

av barnets bästa också måste vägas samman med övergripande samhällsintressen.

I propositionen föreslås att utlänningslagen skall kompletteras med en portalparagraf där barnets hälsa och utveckling och barnets bästa särskilt skall beaktas. Därmed inte sagt att alla asylsökande barnfamiljer får tillstånd att stanna i Sverige. Det går inte heller att säga eller anse att alla barn har det bäst i Sverige oavsett språklig, kulturell eller nationell bakgrund och tillhörighet.

Avgörandet vid bedömningen av barnets bästa bör bl.a. vara om och i vilken grad barnet kan ta skada i sin psykosociala utveckling av att flytta tillbaka till hemlandet. Det är viktigt att det handlar om det enskilda barnets bästa.

Många barnfamiljer har inte tillräckliga skäl för att få uppehållstillstånd i Sverige. En del accepterar detta och lämnar landet, men en del vägrar att rätta sig efter myndigheternas beslut och håller sig undan, dvs. gömmer sig. Både Flyktingpolitiska kommittén och Barnkommittén har diskuterat den här svåra och känsliga frågan. Å ena sidan måste lagar och regler respekteras och följas, å andra sidan måste vi se till att inte barnen får allvarliga men av att leva under den psykiska press som det måste innebära att hålla sig gömd. Här tar både barnets föräldrar och den som gömmer barnen ett oerhört stort ansvar. Det är i det närmaste omöjligt att hitta en formel för att lösa problemet. Det man kan göra är att försöka förhindra att sådana situationer uppstår.

Vid de överläggningar som Flyktingpolitiska kommittén hade bl.a. med frivilligorganisationerna om den här frågan framkom det att flera organisationer och samfund gör insatser för att minska skadeverkningarna för de människor som gömt sig och försöker också att hjälpa dem att komma ur den nedbrytande situation som de låst sig i. De framförde också att det var viktigt att besluten var utförligt motiverade både när det gällde bifall och avslag på en ansökan för att man skulle förstå vad det verkligen handlade om. Organisationerna efterlyste också mer kontakter och diskussioner med berörda myndigheter för att kunna göra en insats i den här svåra frågan.

En avsikt med denna proposition är att lagarna skall bli mer tydliga och konsekventa, och det är också viktigt att öka förståelsen både när det gäller bifall och avslag. Det skall också stå i motiveringen på vilket sätt man tagit hänsyn till barnets bästa. Det finns fall när det kan vara nödvändigt att ta barn i förvar. Som jag sagt tidigare har regeringen följt Barnkonventionens bestämmelser att den som är under 18 år betraktas som barn. I nuvarande lagstiftning är gränsen 16 år.

Jag vill framhålla att det är förbjudet att sätta barn i fängelse, häkte eller arrest. Förvar av barn skall ske på speciella ställen som inte har några likheter med fängelse, häkte eller polisarrest.

Den borgerliga regeringen lade under sin regeringstid fram ett förslag om ett principiellt förbud mot att ta barn i förvar, något som majoriteten i socialförsäkringsutskottet inte kunde ställa sig bakom. Förslaget innebar att barn som skulle avvisas med omedelbar verkställighet skulle kunna tas i förvar. Men när barnfamiljer som varit här fått ett avvisningsbeslut och vägrade att finna sig i beslutet skulle det vara förbjudet att ta barn i förvar. Om det förslaget hade fått bifall i riksdagen hade det i praktiken inneburit att alla barnfamiljer fått stanna i Sverige och tvingats leva i ett

slags gråzon i samhällets utkant utan möjlighet för barnen att gå i skola och utan möjlighet till hälso- och sjukvård. De fanns här, men de fanns ändå inte.

Majoriteten i socialförsäkringsutskottet arbetade därför fram ett eget betydligt humanare förslag som riksdagen biföll. Förslaget innebär i korthet att förvar skulle få tillgripas som en sista utväg. Först skulle man pröva att ställa barnet under uppsikt. En uppsikt som inte innebär ett frihetsberövande men som är förenat med vissa villkor, t.ex. anmälningsplikt på vissa tider. Det kunde ske på den förläggning där barnet bor. Barnet kan leva normalt och röra sig fritt, antingen det vistas på en förläggning eller någon annanstans, och barnet behöver inte flyttas från sin invanda miljö före avresan. Tilläggas bör att barnet aldrig får skiljas från sin vårdnadshavare.

Om familjen däremot tillsammans med barnet hållit sig undan, dvs. gått under jorden eller på annat sätt vägrat resa frivilligt, kan möjligheten att ta barn i förvar användas. Barnet eller framför allt föräldrarna och personer som gömmer familjen får ansvaret för vad som är bäst för barnet. Är det att familjen under värdiga former lämnar landet, eller att familjen gömmer sig och att avvisning sker under poliseskort.

Herr talman! Den flyktingpolitiska debatten under den senaste tiden har ifrågasatt den återkallelse av uppehållstillstånd som skett särskilt när det gäller människor som varit länge här i landet. Bestämmelsen om att tillstånd skall återkallas när man lämnat oriktiga uppgifter om sin identitet tillkom i samband med nuvarande utlänningslag. Den hade sin grund i att så många som sökte uppehållstillstånd saknade identitetshandlingar.

Det är förståeligt att det väcker starka reaktioner, speciellt när det gäller barnfamiljer som varit här länge och som nu tvingas lämna landet. Man kan säga att lagstiftaren hade förutsett detta genom att lämna öppet för myndigheterna att inte återkalla tillståndet om det fanns särskilda skäl. Regeringen har också i några enskilda ärenden lämnat vägledning för när humanitära skäl skall gälla för att barnfamiljer skall få stanna i landet.

Det har med anledning av propositionen avgetts ett antal motioner som vänder sig mot att återkallelse av tillstånd skall ske efter lång tid även om oriktiga uppgifter lämnats. Utskottsmajoriteten anser att det finns anledning att noga se över den här frågan bl.a. därför att en bestämd preskriptionstid kan vara ett alltför trubbigt instrument som också kan ge upphov till orättvisor. Det kan även finnas andra skäl som man bör ta hänsyn till. Utskottet vill därför att den kommande parlamentariska rättsprocessutredningen skall ta upp den här frågan och behandla den skyndsamt och med förtur.

Herr talman! Flyktingpolitiken väcker starka känslor. När jag träffar representanter för dem som är kritiska möts jag ofta av en vrede som bygger på ett starkt engagemang för humanism och solidaritet och för enskilda människooöden. Den vreden kan jag fullt förstå.

Jag kan också förstå den oro och misstänksamhet som många människor uttrycker mot flyktingpolitiken. Den är mycket sällan ett uttryck för främlingsfientlighet, utan mer en rädsla för att vi inte skall klara av att sörja för alla som bor i vårt land. I tider av ekonomisk kris och massarbetslöshet blir dessa stämningar starkare.

De förslag till ny utlänningslag, som vi skall fatta beslut om här i dag, har sin utgångspunkt i just det spänningsfältet jag nu redovisat. Samman-

taget ger de nya reglerna både bättre skyddsmöjligheter och större tydlighet. Hänsynen till barnens bästa får en reell innebörd genom hela asylprocessen. Handläggningen förbättras. Därmed kommer också förtroendet för politiken att kunna stärkas.

Herr talman! Mot denna bakgrund yrkar jag bifall till utskottets hemställan och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 89 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Herr talman! Maud Björnemalm känner sig missförstådd. Från det omfattande utredningsarbete som hon har deltagit i känner hon inte alls igen debatten om det förslag som nu ligger på riksdagens bord. Det måste väl tyda på att hon inte har läst de reservationer som ständigt återkommit under utredningsarbetet från olika deltagande partier.

Maud Björnemalm säger att det förs två olika debatter i det här landet. På den punkten kan jag hålla med henne, så är det. I den första debatten, med några enstaka individuella undantag, är det länge sedan vi såg några socialdemokratiska debattörer över huvud taget. I den andra debatten ute i landet, den som Ny demokrati gjorde allvarliga försök att exploatera, ser vi inte heller några socialdemokratiska företrädare. Där håller man tyst för att stryka opinionen medhårs.

Den debatten är inte främlingsfientlig, Maud Björnemalm. Det hävdar jag inte heller. Den baserar sig på en monumental brist på information om hur det verkligen är. Där krävs det rakryggade politiker som kan tala om hur det är. Det är därför vi sedan åtskilliga år saknar Socialdemokraterna i den debatten.

När nu Socialdemokraterna lägger fram det här regeringsförslaget – det finns förvisso flera bra punkter där – och tar bort ett antal grunder på vilka människor tidigare har kunnat få skydd i vårt land måste jag fråga: Varför? Vilka grupper är det som har fått skydd på de grunder som nu skall avskaffas och som inte borde ha fått det enligt Socialdemokraterna?

Socialdemokraterna säger nu att det gäller att göra insatser internationellt. Men det blir litet pinsamt när det budskapet kommer samtidigt som Socialdemokraterna skär ned biståndsanslagen. När Socialdemokraterna talar om solidaritet vänder de sig till väljargrupper i Sverige som skall känna sig tilltalade. Socialdemokratisk solidaritet gäller aldrig de utsatta som saknar rösträtt.

Anf. 90 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Till Lennart Rohdin vill jag säga något om begreppen krigsvägrare och de facto-flyktingar. Speciellt det senare begreppet har diskuterats mycket. Många missförstånd har förekommit just när det gäller begreppet de facto-flyktingar. De facto-flyktingbegreppet kan omfatta både dem som har starka skyddsskäl och dem som har mindre starka skäl. En del har fått stanna på grund av att de har betraktats som de facto-flyktingar. Andra har blivit avvisade, därför att de inte har starka skäl.

Anf. 91 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Herr talman! Min fråga återstår. Maud Björnemalm sade själv att en del som haft mindre starka skyddsbehov har fått stanna. De har uppenbarligen ändå haft starka skyddsbehov. Om man nu vill avskaffa den möjlig-

heten – bakom detta ligger naturligtvis att det är nödvändigt att städa upp efter 13 december-beslutet – undrar jag: Vilka är det som har fått stanna, men som inte borde ha fått göra det och som man genom att lägga fram de här förslagen vill förhindra att framöver ha den möjligheten?

Apropå detta med att vara missförstådd vill jag säga följande. 1992, då jag var statssekreterare för invandrar- och flyktingfrågor, deltog jag i flera möten ute i Europa tillsammans med företrädare för andra regeringar. Jag reagerade mot att det i det samarbetet enbart diskuterades om hur man skulle strypa möjligheterna för asylsökande att komma till Västeuropas demokratier. När jag frågade om det bara var restriktioner och sättet att hantera flykting- och migrationspolitiken som vi skulle diskutera mellan Västeuropas regeringar fick jag svaret: Vad nu då? Vad har hänt i Sverige? Så har det aldrig låtit förut. Detta var alltså efter sex års socialdemokratiskt deltagande i det europeiska samarbetet.

Anf. 92 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Lennart Rohdin vet mycket väl att de som får uppehållstillstånd i Sverige är de som har ett behov av skydd. De som inte har behov av skydd får inte stanna. En av målsättningarna med den flyktingpolitiska propositionen är att göra begreppen och reglerna klarare. Därför har vi vidgat flyktingkonventionsbegreppet. Vi har tagit in krigsvägrarbegreppet och de facto-flyktingbegreppet i den vidgade Genèvekonventionen. Vi har således avskaffat begreppen de facto-flyktingar och krigsvägrare. Vi har också anpassat flyktingkonventionen till de regler som gäller i övriga Europa. Genom att utmönstra den här regeln får vi ökad tydlighet och klarhet. Folkpartiet brukar efterlysa just klarare regler i svensk flyktingpolitik.

Anf. 93 RAGNHILD POHANKA (mp) replik:

Herr talman! Maud Björnemalm talade om signaler – detta för att folk inte skall försöka komma hit. När det gäller flyktingpolitiken tycker jag att det många gånger är fråga om rena signalsystemet. Således ges signaler till våra barn, som inte kan lita på att få ha sina vänner kvar. Det samma gäller arbetskamrater osv. Fortfarande, efter åtta nio år, kan en vän eller arbetskamrat bli utvisad därför att vederbörande för länge sedan har ljugit.

Med hänvisning till hushållsgemenskapen skall människor få komma hit. Det är bra, men vissa anmärkningar har vi. Jag tar dock inte upp dem nu. Men låt då också dem som redan ingår i en svensk hushållsgemenskap, dvs. de som är gifta med svenskar och som har barn här, få stanna i Sverige! Den innersta hushållsgemenskapen berörs ju när människor avvisas. Dessa människor skall söka utifrån och försvinner sedan. Då har ju ett hushåll splittrats.

Hur skall den nya politiken kunna förhindra nya kriser? Jag tänker på fallet Evelyn Barrantes och på lilla Alexandra från Rumänien. Och hur förhindras t.ex. att människor bränner sig? Jag har exempel på åtta fall där människor bränt sig. Fyra dog och fyra klarade sig. Den mest kände är Amaro Zapata. Medan han låg på intensivtänkta man avvisa hans familj.

Detta har gjorts, trots att det inte är tillåtet enligt lagen. Hur skall vi kunna lita på praxis när det gäller den nya lagen, när denna inte är tydligare än den är?

Anf. 94 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! I dag diskuterar vi regeringens proposition om en ny utlänningslag, inte enskilda ärenden. Jag tycker att Miljöpartiets förhållningssätt är minst sagt underligt.

Regeringens proposition bygger på Flyktingpolitiska kommitténs betänkande. Miljöpartiet hade en representant i den utredningen – en representant som avlämnade få reservationer och som i stort sett i kommitténs betänkande instämde med majoriteten. Sedan yrkar Miljöpartiet avslag på hela regeringens proposition om en ny utlänningslag. Då borde det vara logiskt att Miljöpartiet självt presenterade sin syn på flyktingpolitiken genom att väcka en motion om en utlänningslag enligt Miljöpartiets uppfattning. Det har man dock inte gjort.

Vad är Miljöpartiets uppfattning? Vad är Miljöpartiets flyktingpolitik? Det skulle vara mycket intressantare att få veta det än att höra Ragnhild Pohanka här räkna upp enskilda fall.

Anf. 95 RAGNHILD POHANKA (mp) replik:

Herr talman! Maud Björnemalm har uppenbarligen läst vår reservation. Tydligt är det inte så när det gäller de andra.

Vi har i många år skrivit ett antal motioner. De har Maud Björnemalm däremot tydligen inte läst. I de motionerna redogör vi mycket ingående för vilken flyktingpolitik vi anser att Sverige skall ha. Att vi anmärker på vissa punkter är en självklarhet. Att enskilda fall nämns som exempel på vad som kan hända är, Maud Björnemalm, något helt annat än att bara referera vilka som skall få uppehållstillstånd.

Vad annat kan vi göra än visa på toppen av isberget? Vad döljer sig där, Maud Björnemalm? Ja, det är mycket som döljs där. I 25 års tid har jag arbetat med flyktingar, så jag vet hur det är. Jag vet vad som händer. Jag vet hur de här människorna upplever situationen. Jag vet också att det har blivit oerhört mycket hårdare. Tidigare var det oftast så att om en politiker eller en privatperson gav hjälp i ett enskilt fall fick personen i fråga stanna. Så är det alls inte i dag.

Jag tänker på Nydemokraterna, som har fått igenom över hälften av sina 28 yrkanden – sägs det. Jag kan inte redogöra för de punkterna här och nu, men detta har det talats om i en intervju i TV. Nydemokraterna var naturligtvis oerhört glada över att ha fått igenom stora delar av sin flyktingpolitik, trots att de inte ens sitter i riksdagen. T.o.m. MUF reagerar. Många människor är oförstående till invandringen, säger Maud Björnemalm. Javisst, men uppifrån har det också kommit invandrarfientliga signaler och ganska hårda omdömen. Detta uppammar invandrarfientliga krafter. Människor är väldigt beroende av och lyssnar till myndigheternas signaler, och de har varit ganska tydliga under ett antal år.

Anf. 96 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Ragnhild Pohanka, ni anmärkte inte bara på några punkter i propositionen, utan ni började med att yrka avslag på hela proposi-

ionen. Ni hade 29 yrkanden kring olika frågor som behandlas i propositionen. Är det de 29 yrkandena som är Miljöpartiets flyktingpolitik?

Sedan tycker jag faktiskt, Ragnhild Pohanka, att det är litet oförskämt att jämföra socialdemokratisk flyktingpolitik med Ny demokratis. Möjligtvis skulle jag kunna ursäktas Ragnhild Pohanka, eftersom Miljöpartiet inte var representerat i parlamentet under förra mandatperioden och alltså inte deltog i debatterna med Ny demokrati. Kanske uppmärksammades därför inte Socialdemokraternas sätt att förhålla sig till Ny demokrati och dess åsikter.

Anf. 97 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Herr talman! Om jag uppfattade Maud Björnemalm rätt sade hon att Sverige har ett de facto-flyktingbegrepp till skillnad från vad som gäller i de flesta andra länder. Men det är faktiskt så att de flesta länder har någon form av de facto-begrepp. Det har t.ex. Tyskland, England och Nederländerna.

Det nya utvidgade begreppet är mycket diffust. Att säga att det skulle täcka begreppen de facto-flyktingar och krigsvägrare tycker jag är en grov överdrift. Jag skulle vilja att Maud Björnemalm preciserade vad hon menar. Skulle exempelvis Napoleon Aponte, som har torterats, få stanna här som de facto-flykting? Och hur är det med desertörerna från Vietnamkriget? Skulle de ha fått stanna? Det kriget har, såvitt jag vet, inte fördömts av FN.

Maud Björnemalm säger också att Sverige har ökat våra möjligheter att förebygga flyktingströmmar genom EU och FN:s säkerhetsråd. Hur har regeringen för avsikt att åstadkomma det? Är det via vapenexporten? Hur tänker man påverka länder som exempelvis Kina, Iran och Irak?

Jag måste ställa samma fråga till Maud Björnemalm som jag ställt till andra. Det gäller återkallelseprojektet. Maud Björnemalm säger att man noga skall se över det hela, att preskriptionstiden är för trubbig och att det kan finnas andra skäl. Javisst. Jag håller med om det, men vad tänker Maud Björnemalm och hennes partikamrater göra med de invandrare som finns i vårt land och som nu granskas av Invandrarverket och riskerar att få sina uppehållstillstånd tillbakadragna; detta medan de väntar på Rättsprocessutredningens resultat?

Anf. 98 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! När det gäller krigsvägrare är den nuvarande skyddsregeln faktiskt unik för Sverige. De flesta som har fått uppehållstillstånd i Sverige som krigsvägrare kan också bedömas som konventionsflyktingar.

Ulla Hoffmann, återkallelseprojektet är nedlagt. Det har Invandrarverkets nuvarande generaldirektör lagt ned. Ulla Hoffmann vet mycket väl att det är omöjligt för en riksdagsledamot att i denna kammare säga vem som får stanna och vem som inte får stanna i Sverige. Vi har ju myndigheter som gör den bedömningen. Enligt nuvarande lagstiftning skall uppehållstillståndet återkallas för den som lämnar oriktiga uppgifter om sin identitet. Sedan kan det finnas särskilda skäl till att man ändå får stanna i landet. Men vad tjänstemännen på Invandrarverket och Utlänningsnämnden gör är att de följer lagen. Vi kan ha olika uppfattning om hur strängt de följer lagen och om tillräcklig hänsyn tas till särskilda skäl.

Eftersom varken Ulla Hoffmann eller jag har den information om sakförhållanden som myndigheterna har tycker jag att vi skall vara litet försiktiga när vi uttalar oss.

Vänsterpartiet har en ledamot i Invandrarverkets styrelse. Jag förmodar att Vänsterpartiet också har representanter i Utlänningsnämnden. Det kanske vore på sin plats att Ulla Hoffmann diskuterade med sina partikamrater om sådana här saker och hur de kan påverka sina partikamrater.

Anf. 99 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Herr talman! Jag talade om de facto-flyktingar. Jag sade att de allra flesta länder har någon form av de facto-begrepp. Jag fick inget svar på min fråga där.

Återkallandeprojektet är visst nedlagt. Det lades ned av Lena Häll Eriksson, som också talat om att det nu ingår i den ordinarie verksamheten i Invandrarverket. Att det inte bedrivs i en tidsbestämd projektform är en sak, men det ingår alltså i den ordinarie verksamheten.

Min fråga kvarstår: Vad tänker Maud Björnemalm göra i väntan på utredningen?

Maud Björnemalm påpekar att vi har ledamöter i Invandrarverkets styrelse och Utlänningsnämnden. Det är alldeles riktigt. Om det är någonting vi gör så diskuterar vi med dem för att kunna få en sammanhållen flyktingpolitik och göra de rätta ställningstagandena i debatterna. Det var inte ett bra argument, Maud Björnemalm.

Anf. 100 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Återkallelse av uppehållstillstånd har skett sedan 1989 när den nuvarande utlänningslagen började gälla. Så är det. Det som satte strålkastarna på detta var det s.k. återkallandeprojekt som den förre generaldirektören satte i gång med, vilket naturligtvis fick Invandrarverkets styrelse att ta upp frågan och undra vad det var för någonting.

Tydligen har Vänsterpartiet monopol på vad som är rätt och riktigt och vad som är sanning. Det kan väl inte vara ni som alltid har de riktiga åsikterna?

Anf. 101 ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik:

Herr talman! Jag vill ställa tre konkreta frågor till Maud Björnemalm.

För det första: Det skulle det vara bra att få reda på vad den djupaste grunden är för Socialdemokraterna för en generös och tydlig politik på flyktingområdet. Är det moral, eller vad är det?

För det andra: Varför har vi inte fått en praxisgenomgång av barnärenden, inte i Flyktingpolitiska kommitténs arbete och inte i Barnkommitténs arbete? Hur blir det, och när får vi en praxisgenomgång av barnärenden?

För det tredje: Hur skall barnets bästa och andra samhällsintressen avvägas? Vi är många som är oroliga över att myndigheterna inte får någon vägledning i förarbetena till den nya lagstiftningen. Hur skall avvägningen göras?

Anf. 102 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Vad är den djupaste grunden för Socialdemokraterna, är det moral? frågar Rose-Marie Frebran. Den djupaste grunden för socialdemokratisk flyktingpolitik är naturligtvis solidariteten med de utsatta människorna. Det är klart att det också kan göras till en moralfråga.

Varför har det inte gjorts någon praxisgenomgång? frågar hon vidare. Om jag minns rätt tittade man i den flyktingpolitiska kommittén på en del fall som gällde barn. Nu är jag litet osäker på hur omfattande det var, men vi sade beträffande barnkonventionen att vi inte hann med det på den korta tid som vi hade till vårt förfogande.

Däremot har jag för mig – jag är litet osäker där – att vi i slutbetänkandet skrev att man borde arbeta mera med barnfrågorna. Varför Barnkommittén inte har gjort det när det gällde barnkonventionens förhållande till utlänningslagen kan jag faktiskt inte svara på.

Beträffande hur man skall tillvarata barnets bästa handlar det om det enskilda barnet. Det är oerhört svårt att upprätta mallar för hur det hela skall gå till. Varje person – och det gäller både vuxna och barn – har sin alldeles egna berättelse och sin alldeles egna historia som man måste ta hänsyn till.

Anf. 103 ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik:

Herr talman! I fråga om grunden för flyktingpolitiken talar Maud Björnemalm om solidaritet med dem som är utsatta. Det är en moralisk fråga om man säger att det är vår plikt att hjälpa människor i utsatthet. Det måste ändå vara detta som utgör grunden.

Jag undrade varför det inte görs någon praxisgenomgång. Maud Björnemalm hade uppenbarligen inget bra svar på den frågan. Det var precis det som jag misstänkte. Då blir följdfrågan: Varför finns då inte detta med i majoritetens text? Hur kommer det sig att detta inte är ett problem? Det förutsattes i direktiven att det skulle ske en praxisgenomgång som skulle finnas med som grund när vi fattade beslut. Varför är detta enligt utskottets skrivningar i betänkandet inget problem? Vad blir lösningen? När kommer det en praxisgenomgång, och på vilket sätt får vi en sådan?

Visst är det svårt att väga intressen mot varandra. Men litar Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet så mycket på myndigheterna att det inte behövs någon som helst vägledning för hur man skall avväga olika intressen mot varandra?

Anf. 104 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Den portalparagraf om barns bästa som nu införs i utlänningslagen får ju en reell innebörd vid bedömningen av skälen för uppehållstillstånd och genom hela asylprocessen. Det är en oerhört stark markering. Någon motsvarighet till denna paragraf finns inte i något annat land, enligt vad Barnkommittén har kommit fram till. Barnkommittén har också gjort en grundlig genomgång av hur barnkonventionens fyra huvudprinciper avspeglas i den svenska lagstiftningen och i praxis. Denna genomgång visar att den svenska utlänningslagstiftningen i huvudsak är förenlig med barnkonventionen.

Det är klart att vår socialdemokratiska politik är en moralfråga. Att hjälpa människor som har det svårt, att känna solidaritet, att låta männi-

skor som är i behov av skydd få asyl i Sverige är naturligtvis också en moralfråga. Om Rose-Marie Frebran antyder att vi socialdemokrater skulle vara utan moral, måste jag säga att den humana flyktingpolitik som vi socialdemokrater förespråkar antyder att vi har en moral som också kanske passar kristdemokraterna.

Anf. 105 KARIN ISRAELSSON (c) replik:

Herr talman! Maud Björnemalm sade i sitt anförande att hon tyckte att det var väldigt skönt att regeringen kunde ge vägledning i två beslut som fattades i oktober i år. De handlade om att man av humanitära skäl lät en barnfamilj stanna kvar i landet.

Centerpartiet har i sin motion krävt att denna möjlighet skall finnas kvar i fortsättningen. Det kan finnas behov av denna vägledning även framdeles när det gäller den humanitära bedömningen av vissa ärenden som är nödvändig för att man skall kunna fatta ett bra beslut.

Jag vill då fråga Maud Björnemalm om bakgrunden till att möjligheten för regeringen att ge denna typ av vägledning nu dras tillbaka.

Angående Rättsprocessutredningen tog Maud Björnemalm i sitt anförande upp de svårigheter som hon såg när det gäller att införa en preskriptionstid på två år. Jag ser gärna att Maud Björnemalm utvecklar detta vidare. Jag kräver inte att hon skall ange innehållet i kommittédirektiven, för det tänkte jag fråga statsrådet om.

Anf. 106 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Om jag förstod Karin Israelsson rätt handlade det hela om hur regeringen i fortsättningen skall styra praxis. Regeringen skall styra genom förordningar. Då blir det lättare för både den asylsökande och den asylökandes advokat att förutse vad som kommer att hända. Man vet då på ett betydligt bättre sätt vad man har att rätta sig efter. Att styra genom praxis innebär att man fattar beslut i ett enskilt ärende som sedan får betydelse för liknande ärenden. Det medför att det blir litet ryckighet i beslutsfattandet, eftersom man inte kan förutse utgången på samma sätt som man gör när regeringen styr genom förordningar. Jag hoppas att jag har uttryckt mig klart nog.

När den allmänna opinionen och massmediedebatten beskriver det ena fallet efter det andra är det klart att vi alla blir berörda. Men att hastigt fatta ett beslut om att fastställa ett antal år, t.ex. att människor skall få stanna efter fem år även om de har lämnat oriktiga uppgifter, kan göra att det blir väldigt orättvist. Vad händer med den som har varit här i 4 år, 11 månader och 28 dagar? Därför finns det anledning att noga fundera igenom problemen och vända och vrida på dem innan man fattar ett beslut. Det är detta som utredningen skall göra, skyndsamt och med förtur.

Anf. 107 KARIN ISRAELSSON (c) replik:

Herr talman! Det kan naturligtvis vara bra med förordningar, och sådana finns också i en viss omfattning. Men jag tror ändå att det kan kännas bra om regeringen kan få finnas med i denna process, eftersom inget fall är det andra likt. Vi har ju under åren lärt oss att det alltid kommer nya inslag i prövningarna, inslag som man inte alltid kan förutse i de förord-

ningar som regeringen skall utfärda. Vi från Centern vidhåller att regeringen borde ha den här möjligheten.

Sedan instämmer jag i Maud Björnemalms förhoppning, att Rättsprocessutredningen skall finna lösningar på problemen med preskriptionstiden. Det vore bra om det snart fattades ett beslut så att vi vet vilka regler som gäller.

Anf. 108 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik:

Herr talman! Jag vill bara påminna om att det faktiskt var den borgerliga regeringen som omöjliggjorde både för sig själv och för kommande regeringar att ingripa i speciella ärenden.

När Utlänningsnämnden inrättades var det meningen att regeringen skulle avhändas olika asylprövningsärenden och att Utlänningsnämnden skulle handha frågorna. Möjligheterna för regeringen att gå in och överta ärenden togs bort. Däremot har både Utlänningsnämnden och Invandrarverket möjligheter att överlämna vissa ärenden till regeringen för prövning, vilket också har skett i en del fall. Detta har blivit praxisbildande. På sikt kan det vara bättre att detta styrs genom förordning.

Anf. 109 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Maud Björnemalm har pekat på de två extremer som finns i denna viktiga debatt, å ena sidan den vidöppna famnens politik och å andra sidan den knutna nävens politik.

Om man tog sitt uppdrag som ansvarig för dessa frågor i regeringen som om det vore likt vilket som helst annat, vore det ganska bekvämt. Då kunde man stå mitt emellan, i mittfåran. Men dessa frågor liknar inte några andra. De handlar om människors välfärd och öden, ibland t.o.m. om deras liv. Därför känner jag, liksom ni gör här, ett oerhört stort ansvar – ett ansvar som jag har känt sedan barndomen – att göra vad jag kan för att värna om människovärde och upplysning samt att leda en fortlöpande reformprocess i praxis och lagstiftning

Vi känner till de olika extremerna i debatten. Jag menar att det här finns en väldigt stor uppgift för oss alla, som känner solidaritet med världens utsatta och jagade, att möta fördomar med upplysning, osaklighet med fakta och känslökyla med inlevelseförmåga. Det finns ett faktum som är värt att upprepa gång på gång: Av världens stora flyktingströmmar går de allra största mängderna från ett fattigt u-land till ett annat fattigt u-land. Det är blott en rännil som kommer till Europa.

Tanzania, ett av världens fattigaste länder, har i dag 800 000 flyktingar från Centralafrika. Det är alltså tio gånger mer än vad vi fick ta emot under de värsta krisåren i f.d. Jugoslavien.

Ett annat faktum är att Sverige, till skillnad från många andra länder, som regel ger permanent uppehållstillstånd till de asylsökande som får skydd här. Vi är generösa därvidlag, därför att vi anser att människor som har tvingats att fly skall ha tryggheten att kunna börja ett nytt liv. Men av detta följer också att om vi skall kunna värna om denna asylrätt, är det viktigt att denna generositet inte missbrukas och att lagstiftningen är tydlig. Det får inte råda något missförstånd om vad som ger rätt till skydd i Sverige och vad som inte gör det. Vi måste med andra ord skilja mellan flyktingar och migranter. För dem som vill söka sin framtid i främmande

land av andra skäl än förföljelse får vi använda andra medel; biståndspolitikerna och utrikespolitiken i stort. Men flyktingpolitiken måste användas för dem som behöver skyddas mot förföljelse.

Sverige har per capita – förutom Tyskland – numerärt tagit emot flera skyddsbehövande och har haft en större invandring än andra västländer. Under den senaste tioårsperioden beviljades 400 000 människor uppehållstillstånd i Sverige. Av dessa kom huvuddelen från Bosnien. Vi har anledning att känna solidarisk stolthet över detta. Samtidigt vet vi att jobbet med att integrera så många nya i vårt samhälle på kort tid är svårt. Man kan säga att det är lättare att komma in i Sverige än att komma in i det svenska samhället. Svårigheterna måste vi övervinna. De får aldrig ställas mot den mänskliga rätten att söka asyl undan förföljelse. Vårt åtagande här är absolut.

Så här står det i artikel 14 i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna: ”Envar har rätt att i andra länder söka och åtnjuta fristad från förföljelse.”

Exilen är förtryckets förlängda arm, en sorts Hades. En flykting flyr från något, inte till något. Hur vi hanterar asylrätten, vilket vi talar om i dag, och bemöter den asylsökande är ett mått på vår kultur och vår demokrati. I förslaget till den nya lagen preciseras och utvecklas grunderna för skydd, som också Maud Björnemalm här har redogjort för.

De humanitära skälen, som är kopplade till individens situation, finns kvar i lagen. I lagen finns flera förslag till förbättringar. Låt mig särskilt peka på några:

Rättssäkerheten kommer att stärkas. Viktigt här är rätten till ökad muntlighet, att kunna föra sin egen talan, både i första och, vid behov, i andra instans. En människa får inte reduceras till ett dokument utan skall själv kunna driva sin sak tillsammans med sitt ombud. Vi betonar också att besluten skall vara tydligt motiverade. Vidare kommer hela asylprocessen att föras över från Polisen till Invandrarverket, vilket bl.a. ger nya förutsättningar att förbättra proceduren vid gränsen.

Som sagts här tidigare införs i lagen en portalparagraf om barnets bästa. Det betyder att bedömningen av barnens situation skall väga tungt i alla beslut och i handläggningen. För ett par veckor sedan fattade regeringen ett antal praxisbeslut i ärenden där föräldrarna hade ljugit om sina identiteter och fått sina uppehållstillstånd återkallade av myndigheterna. I två av dessa fall ändrade regeringen myndigheternas avvsningsbeslut. Vi tog bl.a. hänsyn till att barnen hade gått i förskola här, dvs. att de hade tillbringat en viktig period av sin utveckling i Sverige. Ribban sänktes härvidlag från att tidigare främst ha omfattat skolgång. Detta beslut är normgivande för myndigheterna.

Uppgifter om tortyr skall alltid leda till en särskilt noggrann prövning. Enligt Röda korset har 20 % av alla flyktingar i Sverige tortyrskador. I lagtexten om risk för tortyr som skäl för uppehållstillstånd har vi ändrat kravet, att det skall finnas ”grundad anledning” att befara tortyr, så att det skall räcka med ”skäligen anledning”. Jag menar, vilket jag många gånger har sagt, att så fort orden tortyr eller suicidrisk nämns i inlagorna måste alla alarmklockor ringa och stor omsorg och känslighet präglade utredning och beslut.

Genom integrationen i Utrikesdepartementet förstärks våra möjligheter att göra landanalyser och därmed bättre bedöma asylberättelserna. Vi

kan mobilisera UD:s alla resurser – diplomati, bistånd, insatser för konfliktförebyggande och fred, mänskliga rättigheter och demokrati – för en aktiv migrations- och flyktingpolitik.

Jag vill nämna exemplet Olaine. Under veckan som gick samlades de nordiska asyl- och flyktingministrarna. De kunde konstatera att vårt samlade diplomatiska tryck på de baltiska regeringarna – i det här fallet den lettiska – hade lett till att UNHCR nu kunde gå ut och säga: Vi kan lösa den förtvivlade situationen för de barnfamiljer som i två år har suttit i fängelse i Olaine.

Genom att vi har agerat samfällt i Norden, genom att vi har samarbetat med UNHCR och genom att vi har använt biståndspolitik och rådgivningspolitik i Baltikum kan vi nu få ut dessa förtvivlade människor. I nästa vecka åker en grupp från Invandrarverket dit. Jag hoppas att dessa människor skall vara ute ur fängelset före jul och att de för första gången på länge skall kunna föra ett anständigt liv.

Herr talman! Arbetet med att utveckla och reformera flyktingpolitiken kommer att fortsätta. Nästa steg blir den omtalade parlamentariska utredningen om rättsprocessen. Direktiven skall komma snart. Den skall bl.a. behandla införandet av just detta tvåpartsförfarande, och med förtur se över reglerna för återkallande av uppehållstillstånd i den anda som Karin Israelsson och Maud Björnemalm har tagit upp här. Det gäller också frågor om anknytning som har uppstått medan den asylsökande har vistats i Sverige.

Sedan kriget i Bosnien upphört, har antalet asylsökande kraftigt minskat. Det ger ett utrymme för utlänningsmyndigheterna som kan användas till metodutveckling och fortbildning när det gäller bemötandet av de asylsökande och handläggningen i övrigt. I det svåra och tunga arbete som myndigheterna har, kan det nu finnas tid till reflexion och utvärdering. Det är betydelsefullt, inte minst inför tillämpningen av en ny lagstiftning och nya arbetsuppgifter.

Både de i kammaren som stöder regeringens förslag till ny flyktinglagstiftning och de som reserverar sig mot förslaget, ställer sig dock bakom att Sverige behöver reglera invandringen precis som alla andra länder gör. Besluten i enskilda fall är och förblir ofta mycket svåra. Hur skall man mäta en människas förtvivlan mot lagens bokstav? De som har att fatta beslut, jag talar både om tjänstemännen och om de förtroendevalda, har rätt att förvänta sig tydliga lagregler och respekt för svårigheten i sitt arbete.

Herr talman! I Bosnien och f.d. Jugoslavien fortskrider den komplicerade fredsprocessen under stora svårigheter. Flyktingar börjar återvända från de länder där de sökt skydd. Trycket på flyktingar att återvända är starkt i många länder som har givit asyl. De flesta länder, inklusive de nordiska, har givit flyktingar endast ett tidsbegränsat skydd. I Sverige har de som regel fått permanenta uppehållstillstånd, 60 000 stycken. Det innebär att de kan känna trygghet. De som har permanent uppehållstillstånd kan själva besluta om och när de vill återvända. För många är drömmen om att återvända stark och levande, det vet vi. I vårt program för återvändande har flyktingar från Bosnien fått bl.a. ekonomiskt stöd för besöksresor.

För att stödja demokrati och återuppbyggnad kommer Kommunförbundet att få 5 miljoner kronor av SIDA till vänortssamarbete med

Bosnien-Hercegovina. Många svenska kommuner har redan visat stort intresse för att delta. Erfarenheter och engagemang från svenska kommuner kan ha stort värde för uppbyggnad av förvaltning och demokrati. Deras insatser kan bygga broar för framtiden och även underlätta återvandring nu eller senare. Regeringen kommer också att höja de individuella bidragen till dem som återvandrar.

Två grupper av personer med anknytning till kriget i Bosnien har ännu inte fått sina ärenden avgjorda av myndigheterna. Det gäller de s.k. bosnienkroaterna och de bosnier som kom hit efter Daytonavtalet och stridernas upphörande. Regeringen har nyligen fattat beslut i nio ärenden som Invandrarverket lämnat över för vägledning. Med dessa beslut lägger regeringen fast ett antal principer för bedömningen av dessa gruppers skyddsbehov, och de enskilda ärendena skall sedan avgöras individuellt av myndigheterna.

Det är viktigt att återvändandet till Bosnien-Hercegovina inte bidrar till att skapa nya problem i en redan svår försoningsprocess. Sverige vill därför inte avvisa andra än de som i säkerhet kan återvända till sina hemorter; till *sina* hemorter – ingen annanstans. Regeringen följer med dessa beslut avsikterna i Daytonavtalet att inte medverka till etnisk rensning och den inriktning som FN:s flyktingkommissarie har för återvändande. Beslutet är också i linje med den helhetssyn på migrationspolitiken som kommer till uttryck i propositionen och visar hur vi vill arbeta med återvändande frågor generellt.

Till sist, herr talman, vill jag säga att flyktingfrågorna är ett politikområde som rymmer många svåra dilemman. Det har vi hört här i dag sedan klockan tolv. Det rymmer djup mänsklig tragik och ibland krossade drömmar om ett bättre liv för dem som får avslag på sina ansökningar om uppehållstillstånd. Men det finns också anledning att känna glädje över att vi trots allt givit trygghet och skydd åt så många människor på flykt undan krig och förföljelse. De senaste tio åren har det varit 400 000 personer, tidigare har det varit tiotusentals människor från hela världen.

Med den nya lagen får Sverige en migrationspolitik som är modern, medmänsklig, tydlig och trovärdig. Den kommer att stå sig mycket väl i jämförelse med andra länders. Vi skall visa, och kräva, respekt för lagen, men vi skall också kräva respekt för människovärdet och för de asylsökande. Sverige kan då också fortsätta att spela en viktig roll som pådrivare för en human europeisk flyktingpolitik inom EU och i andra sammanhang.

Anf. 110 RAGNHILD POHANKA (mp) replik:

Herr talman! Om flyktingpolitiken verkligen såg ut så som Pierre Schori säger, då skulle jag tycka att det var härligt. Statsrådet är känd som en stor humanist. Men den ser kanske inte riktigt ut så. Jag skall ställa några konkreta frågor.

Hur skall den nya politiken förhindra olika tragiska fall med barn inblandade, fall där det t.o.m. till slut har skett självmord? Och hur skall man förhindra att människor i förtvivlan hellre tar sitt liv än åker hem? Jag hoppas få svar. Jag fick mest slag under bältet av utskottsrepresentanten.

Hur går det för bosnienkroaterna efter regeringens fall? Jag tror att det räcker med de frågorna.

Anf. 111 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Jag fick många frågor i de tidigare anförandena, och jag skall ta upp Ragnhild Pohankas. Hon inledde sitt anförande förra gången med att yrka bifall till mom. 22. Hon ställde frågor om kvotflyktingar. Jag kan försäkra Ragnhild Pohanka och andra att vi inte kommer att ändra vårt system med kvotflyktingar. Vi kommer att använda en liten del av resurserna för att tillsammans med de nordiska länderna tillmötesgå vad UNHCR vill ha, nämligen viss medicinsk vård till flyktingarna i deras grannländer och sådant. Kvotflyktingssystemet är oerhört viktigt. Det skall finnas kvar. Att det är viktigt har visat sig inte minst nu i Olaine-frågan.

Anf. 112 RAGNHILD POHANKA (mp) replik:

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Det gick i den riktning som jag önskade mig. Jag vill ändå fråga hur den nya politiken skall förhindra nya, tragiska fall, både när det gäller barn som har bott här länge och när det gäller sådana fall där det uppstår psykiska störningar och där en yttersta konsekvens kan bli att människor tar livet av sig.

Sedan vill jag fråga om bosnienkroaterna och om hur det går för dem. Där handlar det också om ett land som har många flyktingar; 400 000–450 000. Hur skall man kunna garantera att de över huvud taget får tak över huvudet – om vi nu behöver garantera det – när de kommer hem?

Anf. 113 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Beslutet som vi i regeringen fattade om bosnienkroaterna hade föregåtts av mycket noggranna förberedelser genom egna resor till Kroatien, genom samtal med UNHCR och genom samtal med den kroatiska regeringen. Det var fråga om en samlad bedömning från regeringen – också byggd på vår egen ambassads bedömningar i landet. Vi kom därvid fram till att de som har kroatiska pass generellt sett kan återvända till Kroatien. Där finns numera en sådan struktur att man kan, och enligt lagstiftning och uttalanden från regeringen även vill, ta hand om sina medborgare.

Jag tror att det därvidlag finns en generell garanti för att det finns en mottagning som fungerar. Men självfallet – och det låg också i ett av de beslut som regeringen fattade – skall man ta individuella humanitära hänsyn. Det kan gälla människor som har upplevt fruktansvärt traumatiska saker, också i Kroatien – t.ex. Vukovar, som det gällde här – som ger skäl till permanent uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Anf. 114 KARIN ISRAELSSON (c) replik:

Herr talman! Det skulle vara intressant att höra statsrådet Pierre Schoris synpunkter på möjligheterna att påverka i FN:s säkerhetsråd, eftersom vi nu har en global anknytning i vår migrationspolitik. Vilka planer finns det på departementet för att utnyttja detta på ett för vår flyktingpolitik gynnsamt sätt?

Jag är också tacksam för statsrådets svar i inlägget rörande de kommande direktiven till utredningen. Man kan säga att utskottets förväntningar uppfylls, eftersom statsrådet nu i protokollet står för det som utskottet säger om att detta skall ske skyndsamt.

En sista fråga gäller möjligheten att dela Invandrarverket. Det finns ju två ministrar som har olika ansvarsområden när det gäller den svenska migrationspolitiken. Vilka planer finns det för att ett verk och en myndighet kan följa upp de olika ministrarnas ansvarsområden?

Anf. 115 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! När Sverige kandiderade till FN:s säkerhetsråd ingick det som ett huvudbudskap från regeringen att vi ville införa vad vi kallar en ny generation av konfliktförebyggande och fredsbevarande åtgärder. Det betyder att vi vill att FN, och framför allt FN:s generalsekreterare, skall ha resurser att kunna gå in tidigt i ett konfliktskede, innan själva konflikten har brutit ut och därmed krig och flyktingskap uppstått. Det kommer vi att driva mycket aktivt. Samtidigt kommer vi att medverka i UNHCR:s viktiga arbete, där Sverige tidigare hörde till de stora bidragsgivarna.

Men jag tror mycket på att få fram en ny mekanism för världsorganisationen för nästa århundrade, eller årtusende, där man kan gå in och förebygga konflikter. Man skall då ha styrkor som kan stå till FN:s förfogande i dessa sammanhang. Vi har också i försvarspropositionen omorienterat och omgrupperat Försvarsmakten så att vi nu har avdelat resurser för den här typen av internationella fredsbevarande och konfliktförebyggande insatser.

Karin Israelsson ställde också frågor i sitt första inlägg. Jag instämmer helt i det hon sade om det värdiga mottagandet och snabbheten i besluten. Hon framförde också en intressant tanke om social kompetens i Utlänningsnämnden.

Någon delning av Invandrarverket är inte aktuell. Statsrådet Blomberg och jag diskuterar hur vi skall fördela de ekonomiska resurserna för de olika ändamålen, men det är inte aktuellt med någon delning av Invandrarverket.

Anf. 116 KARIN ISRAELSSON (c) replik:

Herr talman! Det är inte så ofta man får lyssna till en entusiastisk invandrarminister. De har ofta varit svårt plågade, och under alla de år som jag har suttit i riksdagen har det varit stora svårigheter. Men både den öppning som nu ges i och med att vi finns i säkerhetsrådet och det svar jag fick på min fråga tyder på att Sverige här kan verka på ett helt annat och mer effektivt sätt än vi har kunnat tidigare från de positioner som vi har haft. Det hälsar vi naturligtvis med stor tillfredsställelse.

När det sedan gäller Invandrarverket förstår jag den diskussion som pågår. Vi från Centerns sida ser det som en möjlighet att dela på verket för att kunna effektivisera verksamheten. Vi har ju nu ett något anorlunda invandarmönster, och man kanske behöver lägga större kraft dels på att få flyktingarna att återvända till sina hemländer, dels på att få en bättre situation i vårt land. Där krävs särskilda insatser för att integrera alla våra invandrare och flyktingar så att deras situation förbättras. Jag tycker att den absolut tyngsta biten för närvarande, från både medmänsklig och humanitär synpunkt, är att de som finns i vårt land också skall kunna få en bra tillvaro.

Anf. 117 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Herr talman! Jag har några frågor till statsrådet Schori. Jag vet inte om han har hittat lappen med frågorna.

Två frågor rör den tydliga migrationspolitiken. Jag vet att Invandrarverket i sitt remissvar ville ha ett förtydligande vad gällde det här med krigsvägrare, krigsflyktingregeln. Statsrådet hänvisade då till den praxis som hittills tillämpats. Jag skulle vilja veta om det är det som menas med tydlig och rättssäker migrationspolitik.

Det andra gäller barnets bästa. Barnombudsmannen sade i dag att det är en papperstiger. Det har tidigare även Johan Fischerström sagt, och även Lagrådet. Lagrådet kanske inte uttryckte sig just så, men man sade att det inte kommer att få någon betydelse. Detta beror på att statsrådet inte preciserar och ger exempel på hur det här skall tillämpas när barnets bästa kolliderar med samhällsintresset. Vad är samhällsintresset, och hur starkt skall det väga i förhållande till barnets bästa?

Jag hade ytterligare en fråga till statsrådet som jag vill ha svar på, och den gällde förstås återkallandeprojektet. Min fråga var: Tänker Pierre Schori, under den tid som Rättsprocessutredningen pågår, ge en officiell signal till Invandrarverket och Utlänningsnämnden när det gäller återkallandeprojektet, som numera är integrerat i verksamheten?

Anf. 118 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! När det gäller återkallandeprojektet är det tydligt utsagt både i propositionen och från utskottets sida vad man vill och önskar. Man vill ha en förändring. Det har också tydligt framgått av de beslut i dessa fall som regeringen har fått på sitt bord hur vi tycker att det här skall verka framöver. Genom det praxisbeslut som vi har fattat finns det redan nu en vägledning för detta.

Även om Ulla Hoffmann hotar med att ställa frågan tills hon får det svar hon själv vill ha kommer jag inte att svara mer just nu på den här punkten.

Anf. 119 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Herr talman! Jag hade två frågor till. Det gällde barnets bästa kontra samhällsintresset, och det gällde den tydliga migrationspolitiken, som skall tillämpas efter den praxis som redan finns i Sverige.

Jag vill också påpeka att de fall där regeringen har gett tydliga signaler genom att fatta beslut om återkallande då föräldrarna har ljugit handlar om barnfamiljer. Vi har ju också ensamstående, t.ex. en sådan som Mohammad Shakeri. Vad kommer att hända med den typen av fall, dvs. ensamstående kvinnor och män i Sverige?

Anf. 120 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! När det gäller barnets bästa har jag redan redovisat detta, liksom även Maud Björnemalm och Gustaf von Essen gjort. Beträffande motiveringen, att man utförligt skall motivera besluten, står det så här i propositionen: ”Regeringen vill särskilt understryka vikten av att beslut som rör barn utformas så att det går att utläsa av motiveringen hur hänsynen till barnets hälsa, utveckling och bästa i övrigt har beaktats.” Kan det sägas tydligare än så?

Anf. 121 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Herr talman! Statsrådet Schori sade att de här frågorna inte liknar något annat. Det är sanna ord, men ord måste följas av motsvarande handling för att bli trovärdiga, statsrådet Schori.

Låt mig ändå ge ett erkännande. Om jag hade hört fler socialdemokratiska debattörer under 90-talet använda samma ordval i debatten ute i landet – den som Maud Björnemalm talade om – så hade situationen för flyktingpolitiken kunnat vara en helt annan i detta land.

Statsrådet har gjort tydlighet till rubrik för den nya flyktingpolitiken. Men asylrätt kan aldrig bli entydig. Detta liknar inget annat, statsrådet. Varje fall är unikt. Det går inte att skapa små fyrkantiga boxar, som utlänningsbyråkraterna kan lägga ärendena i och få enkla och tydliga beslut. Oavsett om vi har de gamla eller de nya reglerna, kommer det att vara lika svårt att uppnå någon entydighet.

Ibland har jag undrat över vad det är som ligger bakom den socialdemokratiska omsvängningen sedan mitten av 80-talet. Är orsaken att det inte längre är våra revolutionsvänner från fascist- och militärdiktaturer som söker asyl i Sverige? De som flyr undan Fidel Castros kubanska fängelse har vi ju stängt dörren för. Men asylrätt är inte till för våra vänner utan för de skyddsbehövande, oavsett om vi tycker om dem eller ej.

Utskottets talesman sade tidigare att de som inte har skyddsbehov inte får tillstånd i dag. Men varför då avskaffa grunder som har gett människor *med* skyddsbehov rätt att stanna i Sverige? Den frågan har ingen tidigare företrädare för majoriteten kunnat svara på. Kan statsrådet göra det?

Anf. 122 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! I sitt första inlägg sade Lennart Rohdin saker som att politiken har kapsejsat. Han talade om DDR och Polen, om kapitulation och om diktaturens kreatur. Nu senast talade han om revolutionens vänner och jag vet inte vad.

Jag måste säga att det språkbruket liknar Ny demokratis sätt att uttrycka sig, fast på ett annat vis. Det gagnar inte på något sätt saken. Om vi skall ha en saklig debatt så låt oss tala om allvarliga, viktiga och mänskliga saker! Den här typen av dialog – eller monolog – för ingensans.

Det är klart att det finns en viss fördröjningsprocess, om man så vill, mellan ett regeringsuttalande och myndighetstillämpningen, mellan ord och handling. Men så är det ju i en demokrati. Man kan inte gå in och styra och ställa. Jag kan inte få det precis som jag vill ha det överallt. Jag måste respektera majoriteten i riksdagen, och jag gör det också – i det här fallet mycket gärna.

Jag menar att vi med den nya lagstiftningen plus de praxisfall som utvecklas under tiden kommer att få en modern och medmänsklig flyktingpolitik, som kommer att stå sig mycket väl internationellt sett.

Anf. 123 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Herr talman! Jag anade inte att frågorna var så svåra att svara på. Presenterar man en tydlig flyktingpolitik måste det gå att svara tydligt på de frågor som ställs.

Jag tror inte att det var en nydemokrat som uppfann uttrycket diktaturens kreatur. Hur det är i övrigt med nydemokraternas politik och tanke-sätt tror jag säkert att statsrådet förstår sig bättre på än vad jag gör. Den debatten skall jag inte ta.

Jag har ställt samma fråga gång på gång. Jag ställde den till Gustaf von Essen och till Maud Björnemalm, och jag ställer den till Pierre Schori:

Maud Björnemalm sade att de nuvarande grunderna, de facto-flyktingskap, krigsvägran, politiska och humanitära skäl, inte ger människor utan skyddsbehov tillstånd att stanna. Om det är så, varför skall man då avskaffa dessa begrepp? De ger ju bara människor som har någon form av skyddsbehov rätt att stanna.

Frågan återstår, statsrådet Schori: Vilka grupper som fått stanna i Sverige på de gamla grunderna borde inte ha fått stanna och skall inte få stanna i framtiden?

Jag tror att Socialdemokraterna har gjort ett politiskt riktigt val. Det är ingen tydlig flyktingpolitik, men det är ett tydligt inlägg i den debatt ute i landet som Maud Björnemalm redovisade här tidigare. Vi i Folkpartiet vet av erfarenhet att man inte vinner röster på att ta kamp för asylrätten. Men vi kommer att göra det i fortsättningen ändå.

Anf. 124 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Den enda något så när tillförlitliga undersökning som gjorts för att försöka jämföra tidigare lagstiftning i fråga om skyddskriterier och annat med den tänkta, ger vid handen att 92 % av dem som fått uppehållstillstånd också skulle få det i dag med den nya lagstiftningen. I all sin skröplighet anger det ändå ett ganska stort mått.

Det är riktigt att det finns en inskränkning i lagen. Vi har talat om att vi sänker åldern på barn från 20 till 18 år, i enlighet med EU-normen och med FN:s barnkonventions definition av barn. Det finns också en viss anhörighetsinskränkning. Det är riktigt. Men av alla som har skyddsbehov skulle 92 % få stanna.

Lennart Rohdin sade också att socialdemokratin är tyst. Han komplimenterar mig visserligen för vad jag säger här, men jag är inte en ensam i kören. Att föra ut våra synpunkter om nödvändigheten av medmänsklighet och solidaritet i dessa frågor är oerhört viktigt. Vi vet – och ni alla vet – att det vi står för här i kammaren inte alltid överensstämmer helt och hållet med opinionen.

Det är infamt, Lennart Rohdin, att påstå att jag skulle vara tyst och inte märkas! Jag satt här och räknade ut vad jag har gjort sedan jag tillträdde.

Jag har talat för flyktingförläggningar, LO-distrikt, partiföreningar, ABF, skolor, universitet, arbetarkommuner, bibliotek, stadshus, kyrkor, Caritas, riksdag, UD:s chefmöte, kungen på Ellis Island, Invandrarverket, Utlänningsnämnden, Röda korset. Jag deltog i en jättedebatt med jättepublik tillsammans med Jan Guillou nyligen. I kväll åker jag till Haninge Folkets hus och i morgon till judogymnasiet i Frövi.

Jag har alltid dessa saker – dessutom TV, artiklar och internationellt arbete. Kom inte och säg att vi är tysta och inte för ut ett budskap!

Anf. 125 ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik:

Herr talman! Pierre Schori sade att vi kommer att stå oss väl i jämförelse med andra länder med den nya lagen. Jag tycker, liksom Karin Israelsson, att det är trevligt med en entusiastisk invandrarminister. Det är en fördel att statsrådet tror på sin proposition. Men naturligtvis kommer den praxis som utvecklas att bli avgörande för det betyg som man kanske kan sätta om ett par år.

Sverige skall inte enbart delta i något slags tävlan och hoppas att vi står oss väl i jämförelse med andra länder. Vi skall också samarbeta med Europas länder. I det sammanhanget efterfrågar jag statsrådets kommentar till Kristdemokraternas förslag, nämligen att Sverige bör verka för att rätten till asyl förs in i Europarådets konvention om mänskliga rättigheter.

Vi ser fördelar med ett alleuropeiskt ansvarstagande liksom med att man skulle få möjlighet till prövning av praxis.

Anf. 126 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Angående Rose-Marie Frebrans första inlägg vill jag säga att jag delar hennes syn på hur viktigt det är att påverka opinionen. Det har kanske framgått av det jag har sagt här tidigare.

Det vore ju skam om jag inte trodde på den här propositionen och på den text som socialförsäkringsutskottet nu har lagt fram. Det är faktiskt vår gemensamma uppgift att se till att den sedan tillämpas.

När man går in i en sakdebatt med dem som av olika skäl har invändningar mot lagstiftningsförslaget säger de: Lagen är det inget fel på, utan det är tillämpningen det är fel på. Nåväl, vi kommer nu att få en ny lag. Låt oss tillsammans se till att den tillämpas så som vi vill.

Vad gäller Europarådet tycker jag att det är oerhört viktigt att på alla internationella plan där vi kan det föra ut den politik som vi står för i dessa frågor. Det finns i alla västeuropeiska samhällen när det gäller invandrings- och flyktingpolitik en tickande bomb som vi tillsammans måste desarmera med en vettig, tydlig och medmänsklig policy. Därför driver vi på inom EU; det är svårt – i Baltikum; det är litet lättare – i Norden; det är jättelätt – i FN, Mellanöstern, USA osv. där vi kan det.

Jag har ingenting emot det, men jag vet inte hur det rent praktiskt går till att göra denna typ av démarche i Europarådet.

Anf. 127 ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik:

Herr talman! Tack för det svaret. Jag tog i mitt anförande också upp svårigheterna med minoritetsrättigheter, som en så stor del av flyktingproblematiken beror på. Det gäller förtryck av minoriteter och folkgrupper. Vi kristdemokrater menar att Sverige aktivt skall verka för att de olika länderna inför lagfästa minoritetsrättigheter. Det borde vara en prioriterad uppgift att verka för detta, eftersom det finns så många länder som är flyktinggenererande på grund av förtryck av minoriteter.

Är Sverige berett att verka för lagfästa minoritetsrättigheter?

Anf. 128 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Svar: För tillfället nej.

Anf. 129 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Herr talman! Jag ansluter mig i allt väsentligt till det som invandrarminister Pierre Schori har sagt i sitt anförande. Det är viktigt att vi får största möjliga legitimitet för en flykting- och invandringspolitik. En sak som jag pekade på i mitt första anförande var att socialbidragskostnaderna nu rusar i höjden i många kommuner med ett stort antal invandrare bosatta. Man får en konkurrens mellan socialbidragskostnader och andra angelägna utgifter och anslag för skola, barnomsorg och äldrevard.

Jag tror att man måste gå igenom även dessa frågor mycket noggrant för att få en ökad legitimitet i flykting- och invandringspolitiken. Många kommuner har det väldigt svårt, och där växer misstron mot den förda invandringspolitiken. Jag vill säga detta i klartext, eftersom jag vet att det är så här. Vi har också tagit upp och genomlyst detta i Invandrapolitiska kommittén, och vi har funnit att det förhåller sig på det här sättet.

Är invandrarministern beredd att ge något slags antydan om att han är beredd att medverka till en lösning även av det problem som jag just har nämnt?

Anf. 130 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Det är riktigt som Gustaf von Essen säger. Jag skall också passa på att svara på en fråga som han ställde inledningsvis, om det ökade försörjningsansvaret i samband med anhöriginvandring. Det är en fråga som det är värt att studera vidare. Det finns svåra punkter i detta sammanhang, t.ex. de som inte har råd, hänsynen till socialtjänstlagen osv. Vi skall studera denna fråga vidare.

När det gäller kommunernas ekonomiska situation är det oerhört olyckligt att de statliga ersättningarna till kommunerna snart upphör. Samtidigt blir arbetslösa invandrare och icke invandrare socialbidragstagare. Vi tog med detta i beräkningen häromveckan när regeringen gjorde de förtida utbetalningarna till kommunerna om 3,2 miljarder, bl.a. för att dämpa det tryck som kommer till årsskiftet. I detta var även finansministern, inrikesministern och, vill jag minnas, även statsministern inblandade.

Anf. 131 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Herr talman! Jag noterar naturligtvis med tillfredsställelse att regeringen anser att det finns möjlighet att studera ett utvecklat försörjningsansvar. Jag är glad för att vi kan få till stånd en sådan genomlysning. Jag känner också till de svårigheter som är förknippade med att införa ett sådant, men det är värt att studera.

När det gäller en del kommuner är det sant, som invandrarministern säger, att betalningsansvaret vältras över direkt när tvåårsperioden går ut. Vi har inte minst i socialförsäkringsutskottet tidigare pekat på att äldre invandrare som inte har tjänat in sin pension på vanligt sätt i dag i praktiken går på socialbidrag. Socialpensionering har blivit ett slags permanent försörjningsinrättning. Detta är inte möjligt att upprätthålla i längden. Jag tror att vårt utskott är helt enigt om att någonting här måste komma att ske.

Det finns ett uppdrag till regeringen att se över detta. Vi har tyvärr ännu inte sett något resultat av det. Jag vill för säkerhets skull säga att detta uppdrag gavs redan under den förra mandatperioden.

(forts.)

Beslut om uppskjuten votering

På förslag av tredje vice talmannen medgav kammaren att dagens ärenden på föredragningslistan fick avgöras i ett sammanhang vid arbetsplenum tisdagen den 10 december.

6 § (forts.) Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (forts. SfU5)

Anf. 132 STEN ANDERSSON (m):

Herr talman! Det känns inte helt fel att komma efter en åtminstone verbalt engagerad invandrarminister, som står här och läser högt ur sin almanacka och som dessutom påstås ha sagt att Fidel Castro är en renässansfurste. Det borde inte vara någon nyhet att statsrådets almanacka är fullbokad, så han behöver inte läsa ur den i riksdagens kammare.

Herr talman! Den asylpolitik som vi har bedrivit i Sverige sedan mitten på 80-talet har varit enormt ekonomiskt kostsam. När man lyssnar på dagens debatt, framför allt på företrädarna för Vänsterpartiet, Folkpartiet, Miljöpartiet och Kristdemokraterna, undrar man med tanke på all deras kritik hur mycket det skulle kosta om de fick igenom sina förslag. Jag tänker då även på en del ungdomsförbund, det moderata inte undantaget.

Det kan låta hårt och omänskligt att tala om ekonomi i sådana här sammanhang, men allting kostar faktiskt pengar, och det är människorna utanför det här huset som skall stå för den nota som vi tar fram.

Jag vill också understryka att jag inte bryr mig ett dyft om ifall en människa är brun, gul, svart eller vit. Det är hans eller hennes agerande som avgör mitt omdöme om den det gäller. All kritik mot flyktingpolitiken, och det finns mycket berättigad sådan, skall riktas mot ledamöterna i detta hus. Jag är själv en av de 349 och måste erkänna att jag är medskyldig.

Gustaf von Essen kritiserade t.ex. i sin sista fråga till statsrådet att man i riksdagen fattar beslut men i praktiken låter vissa större kommuner stå för de stora ekonomiska konsekvenserna. Så är fallet i dag. Staten betalar upphållet under två tre år. Resten får den kommun dit personen i fråga har flyttat stå för.

Det har i dag talats om opinioner och om två debatter. Jag tror att det var en folktoppartist som sade att det här som vanligt förs två debatter. Vi som inte begriper Folkpartiets uppfattning skulle vara okunniga. Vårt agerande skulle baseras på brist på information. Jag måste säga, Lennart Rohdin, att jag är glad att jag tillhör den gruppen, som faktiskt är ganska omfattande utanför Helgeandsholmen. Men jag håller inte med om att dess uppfattningar är baserade på okunnighet. Det kan faktiskt finnas personer utanför det här huset som kritiserar politiken baserat på kunnskap, sunt förnuft och insikt i asylpolitiken.

Jag förstår mycket väl de människor som söker sig hit till Sverige. Om man lever i en dålig social eller ekonomisk miljö och nås av signaler om att det finns ett land uppe i den kalla Norden där man kan få en relativt hygglig tillvaro, i alla fall jämfört med den man har i dag, är det inte så konstigt att man tar chansen. Det hade kanske jag också gjort. Men man kan inte se detta som en enskild individ. Man måste se detta i ett större perspektiv.

I dag är det faktiskt så att svensk asylpolitik i praktiken gynnar de människor som har pengar eller kontakter. Den hindrar utvecklingen i många fattiga länder, och det är kanske det allra viktigaste. Detta är ingenting som jag har hittat på. Jag refererar bara till många uttalanden av FN:s flyktingkommissarie som säger att den asylpolitik som bedrivs i stora delar av Europa i dag är katastrofal för utvecklingen i tredje världen på sikt.

Efter den debatt som har varit i dag måste jag också ställa frågan: Skall vi ha regler, eller skall vi inte ha regler? Har vi regler kommer vi någon gång att hamna i en situation där vi måste fria eller fälla. Eller skall vi öppna *gaten* helt och ha en totalt fri invandring? Det finns de som i dag förespråkar detta. Inget parti i riksdagen har gjort det ännu, men när man hör på debatten kan man tänka sig att en del i praktiken skulle vilja ha det så.

I tidningen Expressen säger man t.ex. att vi skall låta alla komma hit, men de skall inte bli försörjda. Om vi låter alla komma hit, men inte bli försörjda, skall de då klara sig själva? Skall de bo under broar och på järnvägsstationer, precis som de tyvärr tvingas göra i många andra länder? Skall de inte ha rätt till vård när de blir sjuka? Skall de inte ha rätt till utbildning? Det hade varit bra om man hade kunnat få ett svar på den frågan.

Utlänningsnämnden får ju ofta kritik dels för att den följer lagen, dels för att den inte följer lagen. Jag tror att det var Maud Björnemalm som i dag ställde en fråga till Ulla Hoffmann om Utlänningsnämnden. Jag tyckte att det svar hon fick inte var något svar. Alla partier i riksdagen är representerade i Utlänningsnämnden. Men alla ledamöter blir inte inkallade att tjänstgöra varje gång. Det brukar vara två eller fyra som tjänstgör. Det har varit turbulens runt nämnden de senaste månaderna. Det är en nämnd där ledamöterna har rätt att anteckna en avvikande mening. Kan det vara en sinkadus att de partier som under den senaste tiden mycket hårt har kritiserat Utlänningsnämnden inte har haft ledamöter i nämnden vid de aktuella tillfällena? Det borde ju vara *gefundenes fressen* om man kunde säga: "Mitt parti reagerade. Vi reserverade oss mot det beslutet." Men jag har inte läst den minsta lilla rubrik om detta. Vad kan det bero på?

Det har också pratats om rasism här i dag. Det är något av det mest eländiga som en människa kan syssla med, och det skall bekämpas med alla demokratiska medel. Jag likställer rasism med extremkommunism. Nu gäller inte detta våra velourkommunister i Sveriges riksdag även om en del av dem måste veta vilket parti de tillhörde i sin ungdom, framför allt om man blev medlem i partiet innan muren föll i slutet av 1980-talet.

Jag anser att skinheads är eländets elände. Men de har en motvikt på andra sidan också, främst i form av tidningen Expo, vars medarbetare har ett förflutet som man nog skall prata ganska tyst om. Jag anser att bägge

dessa grupperingar kan konkurrera med amöban när det gäller intelligens, och det är egentligen att sänka amöbans trovärdighet.

Herr talman! Jag har genom åren fått brev och telefonsamtal där man sagt att man skulle göra det och detta med mig. Jag har inte gått till polisen. Jag behöver inte vara med i tidningen nästa dag och skryta om jag skall ha polisbevakning. Jag har sagt till dem att komma hit till riksdagen eller till Mynttorget så att vi kan prata utanför. Men det har aldrig kommit någon. De här grupperna föredrar att jaga i flock. Man mot man är de ganska ofarliga. Men de vet var jag finns. Min adress är offentlig, både här uppe och i Malmö.

Herr talman! Jag försöker att vara schyst i debatterna. Jag skall inte säga att jag alltid har lyckats. Jag skall nu ställa en fråga till Juan Fonseca. Han vet om att jag skall ställa den, men jag ser honom inte i kammaren. Jag berättade för honom i morse att jag hade läst ett referat från ett möte i Lund den 17 november där Juan Fonseca var talare. Jag påstår inte att han har sagt det som står i tidningen. Men däremot kan jag påstå att det står i tidningen att han har sagt följande: Om vi invandrare inte får vår rättmätiga del av makten kommer vi att ta den.

Jag hoppas att de som lyssnade hörde vad jag sade. Vad menar egentligen Juan Fonseca med det uttalandet, om han nu har sagt det? Med tanke på Sveriges riksdags anseende hoppas jag att han inte har sagt det. Han sade också någonting om att det inte finns domare och åklagare i Sverige som pratar konstigt svenska. Därför är det inte så konstigt att de som pratar konstigt sitter i fängelserna.

Jag hoppas att dessa bägge citat är felaktiga. Juan Fonseca har chans att förklara eller tala om att detta är fel.

Sedan kommer vi in på massmedierna. Detta är i och för sig generaliseringar, men låt mig då generalisera. Om en person som är av utländsk härkomst eller utlänning slår ned en svensk kallas det för slagsmål. Om en svensk slår ned en utlänning eller en person av utländsk härkomst kallas det för rasism. Jag menar att medierna har bevakat den här debatten ytterst ensidigt och är skuld till det klimat som finns utanför det här huset.

Jag har ett exempel. Förra året blev det stora rubriker i medierna om att en kvinna hade blivit knivskuren utanför sitt hus. Rubrikerna om rasism var stora i medierna.

Sedan visade det sig att kvinnan i fråga hade gjort det själv. Det kunde man läsa på sista sidan under annonser om bildäck och begagnade bilar.

Det är förvånande att medierna inte förstår att det sätt man arbetar på inte gagnar en seriös debatt. Vi var ganska många som i morse lyssnade till Erik Fichtelius. Vi fick klart för oss att han hade synpunkter på hur medierna bl.a. behandlar flyktingdebatten.

I morse ringde man till mig från Rapport och sade att man ville att jag skulle delta i ett morgonprogram i morgon bitti. I eftermiddag sade man att det tyvärr inte blir av. Jag förstår att det var av omsorg om mig som person som man inställde mötet.

Sverige har beviljat flest människor asyl per capita jämfört med alla andra länder i västvärlden – i särklass flest. Vi har alltså råd med det som Tyskland och Frankrike samt – icke att förglömma – våra grannar Danmark, Finland och Norge inte har råd med. Ändå blir vi riksdagsmän och

politiker ibland beskyllda för att vara rasister. Då undrar jag vad man skall hitta för ord i ordlistan för våra danska, finska och norska vänner, apropå deras asylpolitik.

Asyl till ett fåtal baseras på konventionsregler. Två tredjedelar gäller anhörighetsinvandring. På det området finns, herr talman, en del frågor att ställa. Det är nämligen något jag har svårt att förstå. Låt oss säga att en person har flytt från Iran eller Irak, kommer hit till Sverige och får asyl här. Jag har svårt att förstå den lätthet med vilken han kan få ut sina släktingar från Iran och Irak.

Om jag hade varit diktator, vilket jag aldrig kommer att bli även om en del påstår det, hade min regim så klart sett till att inte så lätt släppa ut anhängare. Därför kan man ju undra om inte en del av dem som har sökt asyl i Sverige blev frihetskämpar den dag då de nådde svenska gränsen. En del måste nämligen vara okända som frihetskämpar i det land de har flytt från.

Nu skall vi införa nya regler i Sverige som är unika jämfört med Europa. Vi skall kunna bevilja asyl baserad på homosexualitet och kön. Jag har inte något att göra med andra personers läggning, men jag kan förstå att det kan bli problem. Men Sverige har faktiskt inte råd med detta. Vi har begränsade resurser. Varifrån skall vi ta pengarna? Det går ju bra att stå här i riksdagen och tala om att man vill hjälpa de och de människorna. Men vi har symboliskt bara en hundralapp att disponera. Varifrån skall vi då ta de pengar som skall läggas på det här? Skall vi ta dem från våra barn, barnbarn och barnbarnsbarn?

Det finns en annan fråga som är intressant när det gäller beviljad asyl. I slutet av 1980-talet fick många polacker asyl i Sverige därför att de var medlemmar i Solidaritet. Jag tycker att om man har varit medlem i vad vi kan kalla för en befrielseorganisation och kommer till ett nytt land borde man verka för den organisationen i det landet, mot den regim man har flytt från.

Men ser vi efter hur många polacker som sökte och fick asyl i Sverige baserad på att de var medlemmar i Solidaritet och därför riskerade konsekvenser i Polen finner vi att bara ett fåtal procent av dem orkade bli medlemmar Solidaritets syster- eller broderorganisationer i Sverige. Det är för mig, herr talman, helt ofattbart!

Det har pratats i dag om ett enskilt fall. Talmannen sade att man inte skall ta upp enskilda fall i riksdagen. Det skall man kanske inte göra. Men låt mig säga följande. Kan det vara rätt att en advokat uppmanar en klient att ljuga? Klienten söker asyl i Sverige. Advokaten vet om att klienten redan har asyl i Belgien. Är det då god advokatsed att tala om för klienten att han inte skall berätta det? Om det är så, kan vi stryka principen om första asylland.

Sedan utvecklades det här tyvärr till en tragedi. Det kan man ha många synpunkter på. Men, herr talman, jag står faktiskt för det jag tänker säga nu. Ett ombud fick besked via telefon och fax att ett självmordsförsök var på gång. Jag tror att varje normalt funtad människa hade kastat sig över telefonen och ringt 90 000. Vad gör ombudet? Jo, ombudet ringer i stället en journalist på en kvällstidning, trots att det bara var ett par kvarter till det ställe som samtalet kom från.

Lennart Rohdin pratade om den borgerliga regeringens beviljande av asyl för jugoslaver. Man beviljade 60 000 personer asyl, och sedan införde man visum.

Det är helt korrekt. Men jag är inte säker på att det skäl som Rohdin refererade till är korrekt. Han sade att Sveriges resurser var kraftigt förminskade och att vi var tvungna att införa visum. Jag tror att man från regeringens sida offentliggjorde att situationen då var säkrare i Jugoslavien och att man därför kunde införa visum. Har jag fel ber jag om ursäkt, men jag tror att jag har rätt i det fallet.

Till sist, herr talman, skall jag inte fresta riksdagen längre. Ragnhild Pohanka berättade att de som levererade vapen var skuld till många tragedier och katastrofer runt om i världen.

Det har hon absolut rätt i. Men om jag inte hörde fel sade Pohanka att de vapen som fanns i Iran och som Iran tänkte använda mot Kuwait kom från västvärlden. Det måste vara fel. Irans försvarsmakt bestod av MIG-flygplan och ryska stridsvagnar, och infanteriets handeldsvapen var Kalasnikov. Man skall i alla fall använda rätt världsdel när man kritiserar.

Anf. 133 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Herr talman! Sten Andersson sade i debatten att han uppträder schyst. Jag skulle åtminstone vilja hålla med om, efter att här i kammaren ha lyssnat på Sten Andersson i fyra år i de här frågorna, att Sten Andersson uppträder mycket ärligt i debatten. I den mån jag har anledning att kritisera hyckleri i debatten gäller det inte Sten Andersson utan helt andra företrädare. Det hindrar inte att vi är oense på de allra flesta punkter, Sten Andersson och jag.

Men jag hyser respekt för att Sten Andersson går upp och framför sina åsikter i den här kammaren, där de inte är särskilt *comme-il-faut*. Det händer att jag möts av motsvarande respekt när jag dyker upp i debatten ute i landet, där Sten Anderssons åsikter är mer frekventa.

Man har diskuterat de två debatterna. När jag talar om okunnighet kanske Sten Andersson har en förutfattad mening om hur jag bedömer den. Det innebär inte att jag sitter uppe och tittar ned. Jag har följt dessa frågor även inifrån, som tjänsteman på Statens invandrarverk, under ett antal år. Jag måste konstatera att de olika turer som har varit från regering och myndigheter i dessa frågor inte kan ge annat än en ytterst förvirrad bild för allmänheten. Det är inte allmänhetens fel att bilden är så förvirrad. Därför riktar sig inte min kritik mot allmänhetens okunnighet, utan mot politiskt ansvariga och myndigheter som mycket aktivt har bidragit till att det är på det här sättet. Därför är det viktigt att föra en diskussion i de här frågorna.

Sten Andersson tar upp frågor om rasism och främlingsfientlighet. Jag skall avsluta med att säga att Sten Andersson och jag har helt olika uppfattningar i dessa frågor. Men efter att ha lyssnat till honom i fyra år är jag beredd att slåss för att rasist eller främlingsfientlig – det är inte Sten Andersson.

Anf. 134 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Ibland får man medhåll från icke väntat håll. Men så är det ju i en demokrati – man skall kunna dela och utbyta åsikter.

En fransk litteratör sade en gång för många hundra år sedan: Jag skulle kunna gå i döden för din rätt att framföra dina åsikter. Det är väl litet väl teatraliskt, men jag tycker att det är bra att man kan diskutera detta. Jag ser det också som en komplimang att bli betraktad som schyst.

Men fortfarande blir vi som inte delar etablissemangets åsikter i denna fråga ofta beskyllda för att vara okunniga. Om Lennart Rohdin kan hjälpa till att ta bort den felaktigheten vore jag mycket tacksam. Vi är nämligen inte okunniga. Många av oss är dessutom väljare i Sverige. I den här frågan har riksdagen på ett ur demokratisk synpunkt fullständigt förödande sätt lyckats isolera sig från folkmajoritetens åsikter.

Anf. 135 LENNART ROHDIN (fp) replik:

Herr talman! Sten Andersson talar om kunskap och okunnighet. Det är förstås någonting relativt. Jag tror att de av oss som har förmånen att vara heltidspolitiker, som vi här i riksdagen är, och verkligen har tid och resurser att tränga på djupet i olika frågor, t.ex. flyktingpolitiken, upptäcker hur mycket vi inte vet ju mer vi får veta. Samtidigt vet vi oftast mycket mer än folk som inte har tid och resurser att sätta sig in i frågorna på samma sätt. Vi skall möta dem med respekt och ödmjukhet, men det är vår skyldighet att sprida den kunskap som vi har haft förmånen att få ta till oss.

Anf. 136 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Man kan diskutera vad som är kunskap och vad som är verklighet. Det är inte säkert att det som Lennart Rohdin uppfattar som det enda sanna också i praktiken är det enda sanna. Han måste acceptera – och jag tror att han också gör det – att det finns ett stort antal människor utanför det här huset som inte delar hans åsikter.

Via riksdagens utredningstjänst beställde jag i somras undersökningar om opinionen om flyktingpolitiken sedan 1990 och framåt. Det visade sig att inte ens en majoritet i Lennart Rohdins eget parti alltid ställde upp på partiledningen i denna fråga. Detta gällde även generellt för samtliga riksdagspartier i Sverige.

Anf. 137 ULLA HOFFMANN (v) replik:

Herr talman! På mitt bord finns det bara en knapp för instämmande. Det finns ingen knapp för att uttrycka avsky. Jag vill med det här inlägget markera att det som Sten Andersson sade om Mohammad Shakeris ombud var otillbörligt och snudd på förtal. Jag tycker inte att det anstår en riksdagsledamot.

Anf. 138 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag erinrar om att kammaren inte bör diskutera enskilda fall.

Anf. 139 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag behöver inte sitta här och försvara någonting som jag inte skall försvara. Men jag står för vad jag har sagt, baserat på ett

förlopp i en händelse som vi inte får lov att nämna i riksdagen. Är det korrekt?

Jag skäms inte ett ögonblick. Jag anser att om någon människa i något sammanhang hamnar i en absolut livsfarlig akut situation skall man i första hand som medmänniska tillkalla dem som kan hjälpa till, så att inget händer.

Anf. 140 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Herr talman! Jag vill säga till Sten Andersson att jag alltid har uppskattat, och uppskattar, honom för hans engagemang och synpunkter, även om jag som företrädare för Moderaterna inte delar hans åsikter i alla hänseenden.

Det är viktigt att kunskap om och upplysning i dessa frågor förs ut. Det är en del av vår uppgift i den här kammaren, och vi måste alla ta ett ansvar för den. I likhet med Lennart Rohdin påstår jag inte att det är folkets fel att det inte är upplyst. Tvärtom är det ofta myndigheters, riksdagsledamöters och politikernas fel att budskapen inte går fram och de rätta kunskaperna inte meddelas.

Trots allt förekommer det två debatter i Sverige. Jag pekade på detta också i mitt inledningsanförande. Som talesman för Moderaterna i dessa frågor försöker jag alltid att hålla ett slags balans som är både humanistisk och realistisk. Jag har försökt forma en politik utifrån Moderaternas värderingar som är hållfast över tiden.

Ibland blåser det snålt och motvind, och ibland mindre snålt. Men man måste vara ärlig i sitt uppsåt och i sina tankegångar. Det vet jag att Sten Andersson är, och det skall han ha respekt för.

Anf. 141 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag får beröm från olika håll i dag. Jag har litet svårt att smälta det, men jag skall försöka hantera det.

Det kan inte vara så att den allmänhet som riksdagen i alla andra sammanhang refererar till är okunnig just i den här frågan. Jag tror att den är kunnig. Jag tycker att det är beklagligt att riksdagen – och jag själv – desinformerar i dessa frågor. Jag erkänner att jag av ren och skär partiloyalitet röstat för förslag som jag inte känt för. Jag visste då mycket väl att en majoritet av svenska folket ansåg att den politik riksdagen har fört om asyl- och flyktingpolitiken saknar ett fundamentalt drag i en demokrati – nämligen stöd från en folkmajoritet.

Anf. 142 GUSTAF VON ESSEN (m) replik:

Herr talman! Som jag sade i mitt inledningsanförande känner jag mig rätt övertygad om att om detta lagförslag och denna proposition kan antas i de former riksdagen nu har diskuterat tror jag att det blir en större legitimitet och en större förståelse hos breda folkgrupper för en human och realistisk flyktingpolitik.

Anf. 143 RAGNHILD POHANKA (mp) replik:

Herr talman! Jag vet inte om vapenarsenalen är kongruent i Iran och i Irak, men jag talade om Irak och Sten Andersson om Iran.

Anf. 144 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Det där sista var väl litet onödigt. Okej – det var Iran. Om jag sade Irak var det fel. Men det handlar om en spridning av vapen från samtliga stormakter, och flygplan av alla de sorter. Det går inte att säga att detta är den ena sidans fel och att det bara är den ena sidan som levererar. Alla har levererat. Tyvärr är vapenexporten över hela världen alltför omfattande. Många länder skulle kunna använda pengarna på ett betydligt bättre sätt än vad de gör i dag. Det innebär att även svensk u-hjälp ibland har medfört att Sverige har hjälpt till att rusta upp diktaturländer. Detta är ytterst beklagligt.

Anf. 145 HANNA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Det är stora förändringar som vi har möjlighet att inte anta i dag, men jag tror att vi kommer att anta de stora förändringarna i flyktingpolitiken i kammaren. Och i stället för att ta chansen att bryta den försämrade flyktingpolitik som vi har haft de senaste åren, väljer regeringen att med hjälp av Centerpartiet och Moderaterna fortsätta på den väg Ny demokrati började förespråka under förra mandatperioden. Jag tycker att det är beklagligt och skamligt, och det borde få fler än mig att känna att vårt svenska medborgarskap är skamfilat. Maud Björnemalm får ursäkta, men jag jämför ändå den här politiken och drar parallellen till Ny demokrati, inte för att vara elak utan därför att intentionerna är likartade. Man kan se likartade förslag dyka upp igen.

Jag kommer att belysa tre områden i utskottets betänkande. Att jag inte tar upp fler områden i dag betyder inte att jag inte har mer kritik, men jag spar tid åt kammaren. Jag står naturligtvis bakom alla Vänsterpartiets reservationer till detta betänkande.

Det första området som jag vill belysa är viseringen. Regeringens och utskottets resonemang kring det stora antal länder för vilka vi har visumtvång visar att man saknar insikt om hur verkligheten ser ut. I propositionen talas det om att ”visumtvånget är nödvändigt för att upprätthålla den reglerade invandringen”, och man menar att ”viseringskrav endast i mycket liten utsträckning torde hindra människor från att söka skydd, däremot kan det vara ett hinder för dem att söka asyl just i Sverige”. Det man uttryckligen skriver är att viseringskraven blir ett hinder för att söka asyl inom hela EU-området, eftersom man samtidigt påpekar vikten av att Sveriges asylpolitik inte skiljer sig från näraliggande länders – då skulle nämligen invandringstrycket kunna bli ohållbart.

Vi skapar med denna politik en fästning inom det rika Europa som stänger ute människor på flykt från tortyr, dödsstraff, fängelsestraff eller politiskt, sexuellt och religiöst förtryck – detta trots internationella överenskommelser och gemensamt åtagande vad gäller just dessa grupper av människor.

Naturligtvis finns det ett samband mellan vår och näraliggande länders flyktingpolitik, och den som inte ser harmoniseringen i det som sker runt omkring oss torde vara både blind och döv. Men det, herr talman, hindrar inte mig från att bestämt hävda att hårda visumkrav utestänger människor på flykt från länder som t.ex. Sverige. Att inga flyende människor når fram till vår port för att knacka på och be om fristad betyder inte att de har slutat existera. Tvärtom vill jag nu upplysa kammaren, om det

vore så att någon inte vet detta, om att världens konflikter i dag på intet sätt är färre eller mindre komplicerade än förut.

Visumtvånget kombinerat med risken att transportörkravet skärps samt ökat straff för dem som hjälper flyktingar över gränsen är ingenting annat än att skära av livlinan för människor i nöd, människor som flyr från sina länder för att söka tryggheten och möjligheten till ett nytt liv i fred. Det är skamliga förslag och en skamlig politik förd av den svenska regeringen.

Jag skulle i detta sammanhang bara vilja nämna Raoul Wallenberg. Om han hade levt och i dag gjort det han gjorde då skulle han ha blivit satt i fängelse, enligt svensk lagstiftning som en förstagsgradförbrytare.

Det andra området som jag vill poängtera i dag är diskussionen kring förvar av flyktingar. Att asylsökande flyktingar jämställs med brottslingar då de låses in på fängelser är oförsvarbart i de flesta fall. Naturligtvis finns det undantag, och möjligheten bör finnas kvar men användas ytterst begränsat. Då bör det regleras ordentligt, så att det inte finns någon som helst tvekan vid vilka fall som fängelseförvar är en nödvändig metod.

Detta är en fråga som inte bara Vänsterpartiet uppmärksammat utan även FN via kommittén för mänskliga rättigheter, som senast förra året påpekade i sin rapport från Sverige att tiden för förvar av flyktingar i fängelse eller liknande är alldeles för lång och att Sverige omedelbart bör se över möjligheterna att minska den här typen av förvar och minska omfattningen av förvar.

Även anställda inom kriminalvården på häkten har reagerat mot detta förfarande. I ett upprop uttrycker de bl.a. att de inte har utbildning i att ta hand om dessa människor, att språkkunskaperna ofta är bristfälliga, att häktena inte har samlingslokaler utan att de intagna hålls separerade från varandra, att en asylsökande inte är en brottsling men ändå behandlas på samma sätt som övriga intagna osv. I detta upprop tar de också upp situationen för barn under 18 år som har varit inhysta på häkten för förvar. Här skall faktiskt regeringen och utskottet få ett plus i kanten, för att åldersgränsen för vilka som är barn har höjts till 18 år. Tack så mycket för det!

Vänsterpartiet har ställt krav på ett införande av lagförbud mot flyktingförvar i häkte. Grunderna för att låsa in flyktingar i häkten är för löst definierade i dag. Skall man ha möjligheten att hålla människor i förvar måste det vara hårt reglerat och styrt. Det får aldrig vara godtycke som bestämmer var människor skall förvaras och vilka människor som skall förvaras.

Jag vill i samband med detta även påpeka att Europarådet vid åtminstone två tillfällen besökt Kronobergshäktet. Efter sitt besök 1995 uttalade de, fritt översatt, att fängelse per definition inte är en lämplig plats för förvar av en person som inte begått något brott.

Är det för mycket begärt att vi i Sverige utformar en lagstiftning som tydligare reglerar förvar av asylsökande personer? Jag tycker att det är ytterst nonchalant av regeringen att inte ta Europarådets och FN:s kritik vad gäller förvar på allvar.

Och nu ställer jag frågan till Pierre Schori: Med vilka argument kan statsrådet försvara att regeringen på detta tydliga sätt inte har tagit hänsyn till FN:s kritik vad gäller förvar i sin rapport från 1995? Det är en konkret

fråga. Jag kommer att sätta upp mig på talarlistan igen om jag inte får ett svar.

Det sista området som jag hinner behandla från talarstolen nu är återföreningen av familjer. Det finns i dag i Sverige ett ganska stort antal människor som tydligt kommit i kläm vad gäller reglerna för återförening. De allra flesta fallen handlar om svenska kvinnor med utomeuropeisk make.

Problemen handlar om familjer som blir splittrade då den ena maken inte har uppehållstillstånd i Sverige och därför blir utvisad ur landet eller ombeds att återvända till sitt hemland för att därifrån söka uppehållstillstånd.

Vid ett flertal tillfällen har det hänt att efter det att maken har återvänt till sitt hemland för att därifrån få uppehållstillstånd har han inte kunnat återvända till Sverige. En del män har försvunnit spårlöst, och andra har fängslats. En del har tvingats göra militärtjänstgöring, som har pågått under flera år. En del har bara nekats pass och därmed också nekats utresa från hemlandet. Det finns också exempel på män som återvänt till sitt hemland, men då det inte funnits någon svensk ambassad i landet i fråga har de varit tvungna att först få inhemskt pass i hemlandet för att sedan få utresetillstånd till näraliggande land med svensk ambassad och därifrån söka tillståndet. Vi kan gissa vad det kan leda till i vissa fall.

Det är många som kommer i kläm i en sådan här historia. Men viktigast kanske är att barnen kommer i kläm. Det kan handla både om barn från tidigare äktenskap och om barn inom det nya äktenskapet. För att få stanna i Sverige måste man i förväg bevisa för myndigheterna att familjen eller enskilda individer i familjen kommer att drabbas av allvarliga men om familjen splittras. Det är en mycket konstig lagstiftning, som direkt lämnar öppet för godtycke. Det här måste vi ändra på om vi på allvar skall kunna hävda att barnkonventionens paragrafer gäller i Sverige. Barn kan med de här reglerna bli av med en av sina biologiska föräldrar under en mycket lång tid.

Det skall också poängteras att uppehållstillstånd inte beviljas för människor som tidigare begått en brottslig handling. Jag försvarar naturligtvis inte alla brottsliga handlingar som människor begår runt om i världen. Däremot kan jag med ganska gott samvete säga att jag försvarar de allra flesta som gömmer sig som illegala flyktingar i Sverige, som gömmer sig från myndigheterna därför att de har fått ett felaktigt avvisningsbeslut. Att gömma sig i landet är inte tillåtet enligt svensk lag, och därför är alla de här personerna uteslutna och kan inte få stanna kvar med sin familj, även om de är gifta och har barn med en kvinna som är svensk och som bor i Sverige. Glöm inte bort att det är barnen som drabbas!

Herr talman! Det är i dag den 5 december 1996. I dag samlas människor runt om i landet till manifestationer, möten och träffar för att belysa flyktingfrågan och den ökande rasismen. Vi bör sända en extra tanke till alla de flyktingbarn som just i dag har samlats t.ex. i Storkyrkan här i Stockholm för att berätta för andra människor och för varandra vad de går igenom och hur deras verklighet ser ut. Jag hoppas att allt som sagts här i kammaren i dag har sagts med vetskapen om dessa flyktingbarn som gömmer sig i Sverige och som kanske gjort det i flera år.

Samtidigt som jag tycker mig kunna se att människors personliga engagemang i flyktingfrågor ökar ser jag att främlingsfientligheten ökar.

Även rasismen och nazismen ökar i vårt land. Inget parti här i riksdagen skulle kalla sig för rasistiskt eller skulle uttalat säga att man inte vill ta emot fler flyktingar från andra länder. Trots det förs i dag en alltmer restriktiv flyktingpolitik. Allt större krav ställs på visum och liknande åtgärder som faktiskt direkt begränsar flyktingmottagandet.

1992 sökte 84 000 människor asyl i Sverige och 1993 40 000 människor. Motsvarande siffror för 1994 och 1995 är 20 000 respektive 10 000. 1996 beräknas 6 000 personer söka asyl i Sverige.

Vi tar emot allt färre människor som är på flykt. Vi begränsar deras möjligheter att ens försöka få asyl i Sverige. Vi ställer upp på den europeiska linjen att bygga höga murar mot omvärlden. Trots detta ökar rasismen. Rimligtvis borde den minska, eftersom vi tar in allt färre människor i Sverige som har annorlunda hy och annorlunda kultur. Logiskt borde rasismen minska i Sverige, men det gör den inte. Jag tror att jag vet varför. Anledningen är att det inte finns någon koppling där. Kopplingen ligger i arbetslösheten. Klassklyftorna ökar generellt i Sverige. Människor känner sig hotade. När man känner sig hotad behöver man en syndabock. Flyktingarna och våra invandrade vänner har blivit den syndabocken. Jag tycker att det är väldigt synd och är övertygad om att det inte behöver vara så. Jag är också övertygad om att Sverige har råd att ta emot människor på flykt.

Om vi har råd att lägga ut 80–120 miljarder kronor varje år på arbetslösheten har vi också råd att ta emot människor som flyr för sina liv.

Anf. 146 Statsrådet PIERRE SCHORI (s):

Herr talman! Jag respekterar Hanna Zetterbergs eld, men jag tycker att den brinner av fel orsaker. Det enklaste sättet att bemöta Hanna Zetterbergs frågor och påståenden vad gäller FN, Sveriges flyktingpolitik osv. är egentligen att hänvisa till UNHCR.

När UNHCR:s representant den 20 november här i Stockholm till mig överlämnade det första exemplaret på svenska av den handbok som gäller vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning – överlämnandet skedde vid en ceremoni – sade den här representanten att Sverige ligger i den absoluta frontlinjen när det gäller att respektera UNHCR. Det ser jag som ett gott betyg och det skall, som sagt, bli ännu bättre med den nya flyktinglagstiftningen. Jag sade vid det tillfället att vi i samtliga fall som kommer på regeringens bord finner vägledning i UNHCR:s handbok. Den finns med i alla sammanhang, och vi agerar i dess anda.

Jag skall strax åka till Folkets Hus i Haninge för att där föra ut flyktingpolitiken till litet fler än som finns här i kammaren i dag. Innan jag åker i väg vill jag rikta ett tack till alla som har deltagit i denna debatt, utom en som perverterar det ädla språket skånska. Det är oerhört viktigt att vi trots allt ser till enheten i det stora när det gäller engagemang och empati samt solidaritet och samhällsansvar och att vi fortsätter att hålla enighet kring huvuddragen. Det gäller också att fortlöpande se över flyktingpolitiken och förbättra där så behövs.

Anf. 147 HANNA ZETTERBERG (v) replik:

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som jag inte riktigt tycker är ett svar. Men det brukar jag inte tycka, och så är det nog generellt.

Det är bra att UNHCR har riktat positiv kritik till Sverige och att man tycker att vi ligger i topp. Men det beror väl på vilka andra länder som vi jämförs med. Jag tycker att vi skall jämföra oss med oss själva, inte med andra länder. Flyktningmottagandet i andra länder är inte alltid speciellt bra. Det tror jag att man skall vara medveten om.

Vad som gör mig litet upprörd i den här frågan är att det handlar om en relativt enkel sak att göra. Det handlar nämligen om lagstiftning, inte om pengar. Det handlar alltså om att människor som flyr för sina liv inte skall bli satta i fängelse. Naturligtvis skall det finnas en paragraf av nämnda slag. Vid särskilda tillfällen skall den möjligheten finnas. Vad jag efterlyser är alltså konkreta regler för vilka flyktingar det rör sig om och för i vilka fall de människorna eventuellt kan sättas i fängelse. Jag tycker inte att det är för mycket begärt. Över huvud taget är det inte ett konstigt krav.

Anf. 148 THOMAS JULIN (mp):

Herr talman! Jag skall säga några ord om besöksvisum. När vi svenskar skall resa utomlands som turister eller för att hälsa på bekanta irriteras vi ibland över den byråkrati och de svårigheter som uppstår då vi söker visum till en del länder. Vi anser ju det vara en självklarhet att vi skall kunna besöka alla länder på ett enkelt sätt. Vad de flesta inte vet, eller har kanske svårt att tänka sig, är att det kan vara mycket svårt och tidsödande för en utlänning – detta gäller vissa länder – att få ett turistvisum om han eller hon vill resa till Sverige som turist eller för att besöka släkt eller vänner.

På Invandrarverket hanteras människor olika. De som t.ex. lever i ett land som Sri Lanka kan ha mycket stora problem med att få ett turistvisum till Sverige, även om de jämfört med svenska förhållanden har en mycket god ekonomi och ett bra och stadigt arbete i hemlandet.

Jag vet ett fall där ett avslag på en ansökan om turistvisum överklagades på telefon. Tjänstemannen på Invandrarverket motiverade avslaget med att säga: Sådana där kan ju stanna. Men "sådana där" kan vara både mina och dina vänner.

Jag vet även att det inträffat att visumansökningar försvunnit. Därmed har hotet funnits att en resa kunde bli inställd. Det tog flera månader att få visumet. Ändå gällde det bara ett vanligt visum. Omständigheterna var sådana att jag har en känsla av att handlingarna medvetet lades åt sidan.

Jag för min del hyser inget tvivel om att det på Invandrarverket har funnits, och kanske finns, en mera restriktiv viseringspraxis gentemot människor från vissa länder – av rädsla för att de skall stanna här. Vi i Miljöpartiet har svårt att acceptera detta. I motion Sf629 har vi därför begärt en översyn av de regler och föreskrifter som styr Invandrarverkets beviljande av besöksvisum.

I betänkandet finns det ingen reservation från oss när det gäller besöksvisum. Miljöpartiet står i stället tillsammans med Folkpartiet bakom ett särskilt yttrande. Detta beror på det positiva uttalande som har gjorts i propositionen om att det är av största vikt att kontakter mellan människor i olika länder underlättas och att regeringen har understrukit vikten av att viseringskraven inte i onödan skall försvåra detta.

Det uttalas också i propositionen att "det övergripande målet måste vara att skapa så stor frihet som möjligt för rörelser över gränserna".

Herr talman! Det här låter ju bra, och jag hoppas verkligen att utredarna på Invandrarverket kommer att arbeta efter dessa riktlinjer och att riktlinjerna gäller utan att människor från vissa länder särbehandlas och utestängs.

Jag hoppas att vi slipper återkomma i det här ärendet med en begäran om en översyn av de regler och de föreskrifter som styr Invandrarverkets beviljande av visum för besök i vårt land.

Vi måste välkomna turister från alla länder, och vi skall inte hindra släkt och vänner att mötas om det inte finns mycket starka skäl för detta.

Anf. 149 JUAN FONSECA (s):

Herr talman! Jag vill börja med att i huvudsak instämma i det som invandrarminister Pierre Schori tog upp här. Med risk för att bli stämplad som inhuman vill jag också försvara det betänkande som i dag diskuteras, men den risken tar jag gärna. Ibland förekommer det övertoner i den här typen av debatt. Jag kan inte ställa mig bakom åsikten att vi socialdemokrater skulle driva en politik som kan förknippas med Ny demokrati. Jag tar avstånd från sådana påhopp som har riktats mot oss.

Var och en av oss inser att det inte är lätt att på ett sätt som tillfredsställer var och ens önskemål precisera asylbegreppet och skriva en för alla acceptabel asyllagstiftning. Det är min uppfattning att det betänkande som i dag behandlas innehåller bra aspekter som berör en humanitär flyktinghantering, men det innehåller också delar som jag skulle vilja se annorlunda. Låt mig utveckla detta.

Det är kanske på sin plats att understryka att ingen förbättrad lagstiftning kan täcka in alla tänkbara omständigheter av humanitär art som uppstår och kommer att uppstå när man har att göra med människor som söker en fristad i Sverige. En asylpolitik som hävdar att politiken är human i sina syften måste kunna ge möjlighet att ta just en humanitär hänsyn som inte är reglerad i paragrafer. Det är därför mycket viktigt att slå vakt om möjligheten för människor att få stanna i Sverige under längre eller kortare tid. Det är viktigt i detta sammanhang att på ett öppet och tydligt sätt kunna klargöra skillnaden mellan asyl och uppehållstillstånd av humanitära skäl. Därför vore det på sin plats att överföra asylprövningen till domstolarna.

Domstolsbehandling skulle ge möjlighet för en person som söker uppehållstillstånd att muntligt själv argumentera för sin sak. Hans eller hennes juridiska ombud skulle få större insyn och större möjligheter att föra sin klients talan samtidigt som handläggningen skulle bli öppnare. Dörren öppnas genom det förslag som utskottet lägger fram.

Herr talman! Asylrätten är en del av den svenska lagstiftningen. Därför vore det självklart att överföra asylutredningar och beslut om asyl till tingsrätter och hovrätter. Inom dessa bör det byggas upp en kompetens för hantering av asylutredningar. Det är därför som jag välkomnar propositionens förslag om att stärka rättssäkerheten och att en utredning skall tillsättas som skall se över hela rättsprocessen. Inriktningen för utredningen bör vara den som jag har redovisat.

Herr talman! En del särskilda frågor i den nu gällande flyktinglagstiftningen har varit föremål för en stor och omfattande diskussion. Debatten här i dag bekräftar detta. Det gäller frågor som berör regeringens möjligheter att ta initiativ i svåra och kontroversiella fall, och det gäller

förvarstaggande i häkte och prövning av redan beviljade permanenta uppehållstillstånd. Jag tycker att så länge inte en ny ordning är införd bör regeringen ta upp frågan om möjligheten att vid behov ta till sig asylärenden. Detta är i dag formellt sett inte möjligt. Jag är av den åsikten att det kan finnas skäl för regeringen att fundera på detta. Invandrarverket och Utlänningsnämnden åtnjuter inte så stor tilltro – milt sagt – i frågor som berör humanitära skäl.

Det skall vara självklart att allt förvarstaggande i häkte helt skall förbjudas. En asylsökande med rätt eller utan rätt att stanna i Sverige skall aldrig behandlas som en brottsling. Enligt utskottet skall placeringar i häkte och arrester av förvarstagna komma att upphöra. Jag utgår ifrån att detta önskemål kommer att tillfredsställas genom konkret handling.

Herr talman! Den prövning som Invandrarverket i dag ägnar sig åt enligt tidigare fattade beslut av riksdagen måste enligt min uppfattning upphöra. Till mig ringer det många människor – inklusive en del som i dag är svenska medborgare – som är väldigt oroliga. De är inte oroliga för att de skulle ha ljugit utan för det obehag som det medför när någon rotar i deras liv. Angiveri och klappjakt – som Pierre Schori tidigare talade om – är i dag en verklighet i vårt land. Det som händer är ytterst osmakligt och obehagligt. Det bör övervägas en ordning med preskription i denna fråga. Jag förutsätter att den parlamentariska rättsprocessutredningen skall behandla frågan så fort som det över huvud taget är möjligt. Jag för min del hade velat se ett konkret förslag från majoriteten i utskottet i denna för mig viktiga fråga.

Anf. 150 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag aviserade i morse att jag hade en fråga till Juan Fonseca. Han var nog inte i kammaren när jag ställde den till honom. Därför ställer jag den nu.

I en artikel i Sydsvenska Dagbladet från den 17 november påstås det – jag säger inte att han har sagt det – att Juan Fonseca har sagt att om invandrarna inte får sin rättmätiga del av makten, så kommer de att ta den. Jag skulle vilja ha ett besked av Juan Fonseca: Är detta korrekt citerat? Om det är så, vad menas med att invandrarna ”kommer att ta den”?

Sedan har jag en annan fråga. Det sades att det inte fanns några domare som kunde förstå agerandet från personer med utländsk härkomst, och därför dömdes sådana personer oftare till fängelse än andra.

Jag skulle vilja höra Juan FONSECAS kommentar till dessa två frågor, framför allt när det gäller den första och påståendet om att invandrarna skall ta makten i egna händer.

Anf. 151 JUAN FONSECA (s) replik:

Herr talman! Egentligen hör dessa frågor hemma i en annan debatt. Vi debatterar i dag flyktingpolitiken. De frågor som ställdes till mig gäller hur vi skall hantera de människor som redan bor i vårt land.

Men för att göra Sten Andersson tillfreds kan jag säga att tidningarna brukar skriva som de vill. Jag har ingen möjlighet att påverka vad tidningarna skriver.

Mycket kort: Det jag har sagt är att det är viktigt att de grupper som inte har makt får del av den så att alla skall kunna känna sig representerade. Jag hoppas att Sten Andersson nu är tillfreds.

Anf. 152 STEN ANDERSSON (m) replik:

Herr talman! Det är jag absolut inte. Det är alltid lätt för oss politiker att säga att vi är felciterade, att vi aldrig har sagt det som skrivs. Men jag tror faktiskt att journalisterna, om de inte är helt illvilliga, har en förmåga, en yrkeskunskap och att de har erfarenhet av att skriva vad människor har sagt.

Men, okej, om det är så att Juan Fonseca aldrig har sagt att om vi inte får den rättmätiga delen av makten så kommer vi att ta den, då köper jag den förklaringen. Men jag skall ringa till Sydsvenskan i morgon och fråga dem. Tyvärr kan jag inte interpellera Juan Fonseca, vilket är synd, för i så fall hade jag i alla fall kunnat förklara vad journalisten har sagt.

Anf. 153 JUAN FONSECA (s) replik:

Herr talman! Oavsett hur jag svarar på frågorna, tror jag att Sten Andersson inte kommer att tro på mig. *So what?*

Anf. 154 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag skall redovisa en motion som behandlar ett litet ämne i den stora frågeställning som vi i dag behandlar i riksdagen. I min motion tar jag upp frågan om vem som skall vara ansvarig för registerhållning av fingeravtryck. I betänkandet och i propositionen redovisas att ansvaret flyttas över till Invandrarverket. Jag tycker inte att detta förslag är bra.

I dag är det Polisen som svarar för registerhållningen av de fingeravtryck som är tagna med stöd av Utlänningslagen. Polisens fingeravtrycksregister är indelat i en a-fil och en b-fil. B-filen avser asylsökande. Jag anser att Polismyndighetens kunskaper om och erfarenheter av registrering och registerhållning av denna typ i stora stycken är unika. Möjligheterna att överföra dessa kunskaper till Invandrarverket får bedömas som begränsade. Jag ser heller ingen anledning till att Invandrarverket nödvändigtvis måste ta ansvar för registerhållningen. Verkställighetsutredningens förslag är dessutom att Polismyndigheten även fortsättningsvis bör vara registermyndighet.

Visserligen finns det i nuvarande system, där Polismyndigheten svarar för registrering av de fingeravtryck som tas med stöd av utlänningslagen, problem när det gäller kontakterna mellan berörda myndigheter. Jag tror dock att de är av mindre natur jämfört med de problem som skulle uppstå till följd av den förändring som nu aviseras. Jag tycker därför att förslaget skall avvisas.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till motion 1996/97:Sf9.

Anf. 155 EVA ZETTERBERG (v):

Herr talman! För några timmar sedan satt jag i Storkyrkan och lyssnade till Amaro från Peru, som sjöng Violetta Paras *Jag vill tacka livet*. Det var Fem i tolv-rörelsen som hade organiserat denna aktivitet i Storkyrkan liksom många andra aktiviteter i landet. Det var många flyktingar

och många svenskar som ömsom bad och ömsom hårt kritiserade regeringen för dess flyktingpolitik. Amaro, som tackade livet, är den peruans som i våras nästan brände sig till döds i desperation över ett avvisningsbeslut.

När man nu ser propositionen är det lätt att tro att den innebär väldigt stora förbättringar, att regeringen nu har tagit ett helhetsgrepp på flykting- och migratinsproblematiken. Vi som är intresserade av barnfrågorna noterar att portalparagrafen från barnkonventionen har lyfts in i utlänningslagen och att den skall vara vägledande för allt arbete. Flyktingar som är upp till 18 år skall numera definieras som barn, medan gränsen i utlänningslagen har varit 16 år. Detta och annat kan lätt göra att man tror att propositionen och betänkandet innehåller en rad enbart förbättringar för barn. Skrivningarna är vackra. Men till vad förpliktigar de, och vad innebär de egentligen?

Pierre Schori tog här tidigare upp att vi har anledning att känna solidarisk stolthet över alla flyktingar som Sverige har tagit emot. Men både Pierre Schori och alla vi andra vet ju att vi i dag knappt tar emot några flyktingar. De barn som skulle kunna få eventuella fördelar av förändringarna i utlänningslagen är inte särskilt många.

Herr talman! Jag skulle kunna ägna hela min tid i talarstolen åt att kritisera hela det principiella resonemang som präglar regeringens proposition. Jag skulle kunna ägna hela mitt anförande åt att räkna upp det ena exemplet efter det andra, där svenska myndigheter gravt har förbisett barnkonventionen. Det är fråga om övergrepp som inte heller med de förändringar som nu aviserats kommer att kunna undvikas. Jag skulle kunna ägna hela mitt anförande åt att citera Barnombudsmannens, Rädda barnens och Röda korsets skrivelser m.m. Men Ulla Hoffmann, Hanna Zetterberg och flera andra talare har redan på ett väldigt bra sätt tagit upp detta, så jag skall bara göra några påpekanden.

I Sverige begick vi ett allvarligt misstag när vi inte från början inkorporerade barnkonventionen i svensk lagstiftning. Jag och Vänsterpartiet hävdar fortfarande att detta bör ske. Jag vill också påpeka att utlänningslagen inte skall gå före all annan lagstiftning, exempelvis vad gäller LVU, vilket fortfarande kommer att bli fallet. Gömda barn måste få en bättre rättstrygghet. Barns asylskäl måste bedömas var för sig. Barn måste höras. Det skall inte vara de allmänna icke förpliktigande utsägelser som föreslås i betänkande och proposition.

Jag accepterar inte upptrappningen av barns asylskäl, där kraven på dokumenterad självmordsrisk har stegrats. Jag undrar: Hur många ytterligare barn skall offras?

Herr talman! Jag står bakom alla reservationer som Vänsterpartiet har fogat till betänkandet. Men jag vill särskilt yrka bifall till reservationen under mom. 34.

Herr talman! Jag vill också hänvisa till den motion från tvärvärliga barngruppen i vilken vi bl.a. har tagit upp frågan om en tvåårig preskriptionstid avseende återkallelse av uppehållstillstånd. Vi kräver också att avvisningsbeslut som innebär splittring av en familj skall inhiberas, om inte särskilda skäl föreligger. Denna motion är faktiskt undertecknad av representanter för fem partier i riksdagen. Jag ser naturligtvis fram emot att de partier vilkas representanter har undertecknat motionen också kommer att stödja kraven här i kammaren.

Herr talman! Jag skall inte gå vidare och ta ytterligare tid i anspråk. Jag vill bara än en gång poängtera att om vi i Sverige, som har skrivit under barnkonventionen, menar allvar, måste vi se till att den blir gällande också i praktiken. Den skall inte bara gälla svenska barn utan också de barn som har större skyddsbehov, nämligen barn som söker asyl.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslöt kl. 17.59 att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

6 § (forts.) Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (forts. SfU5)

Anf. 156 ELISA ABASCAL REYES (mp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka de tappra ledamöter av socialförsäkringsutskottet som ännu finns kvar i kammaren.

Fru talman! För 23 år sedan kom jag tillsammans med mina föräldrar som politisk flykting till Sverige. Vi kom till ett Sverige som var präglat av 60- och 70-talets vänstervåg, och följaktligen visade man en väldigt stor förståelse för kuppoffren från den våg av militärkupper som sköljde över hela Latinamerika under det årtiondet. Vi kom till ett Sverige som faktiskt räddade mitt liv, genom att en akutambulans väntade på Arlanda för att föra en salmonellasjuk liten bebis till Roslagstulls sjukhus.

Men det där är historia, och historia hjälper inte de människor som i dag befinner sig i stor nöd och som inte möts av en ambulans på Arlanda. De förs i stället i väg till Arlanda i ett fruktansvärt dåligt tillstånd, orsakat av hungerstrejk, självmordsförsök, psykisk ohälsa till följd av en orimlig livssituation eller av tortyrskador de tillfogats i det land de flytt ifrån och som de nu skickas tillbaka till.

Fru talman! Jag är inte här för att tala i egen sak. Jag tillstår gärna att jag inte är särskilt insatt i den komplicerade lagstiftningen och processerna i asyl- och flyktingärenden. Jag är här för att vara en av dem som talar nu, för att få bättre nattsömn och veta att det faktiskt finns en skammens gräns även för flyktingmottagningens utformning. Den gränsen har de senaste årens asyl- och flyktingpolitik överskridit för länge sedan. Kalla mig extremist om ni vill.

I en kort debattartikel som statsrådet Pierre Schori publicerade i Dagens Politik i samband med den uppmärksammade avvisningen av familjerna Sincari hävdade den nuvarande flyktingministern att vi först och främst måste satsa på integrationsfrågorna och satsa mer på de personer som redan finns här, inte ta emot fler människor som inte har skyddsbehov. Pierre Schoris utläggning i artikeln syftade framför allt till att vädja

till oss att minnas Socialdemokraternas solidaritet med flyktingar som man tagit emot tidigare under 70- och 80-talet.

Men, fru talman, också det är historia. Det är fullkomligt felaktigt att vägra människor med klart humanitära skäl för att få stanna, vilket familjen Sincari faktiskt hade – det var ju barnen som drabbades hårdast – uppehållstillstånd med hänvisning till att man måste ta hand om dem som redan finns här.

Jag har en fråga till statsrådet, som inte är här – jag hoppas att han läser protokollet i stället: Vad menar statsrådet med att problemkategorisera så många människor och säga att vi – jag är en av de invandrare som har kommit till Sverige – måste åtgärdas, som en ursäkt för att vägra barn en trygg uppväxt? Den ursakten duger inte. Socialdemokraterna måste hitta ett annat skäl till att avvisa barn som bott här mer eller mindre i hela livet, ofta under flera år, därför att deras föräldrar råkar ha ljugit. Men lögn skall förstås enligt regeringen bestraffas, och då drabbas väl också barnen.

En tydligare lagstiftning i asyl- och flyktingfrågor i det här fallet betyder främst en skärpning, som gör det otvetydigt lättare att avvisa människor utan att låta jobbiga mänskliga hänsyn komma i vägen.

Men det här är bara en begränsad del av diskussionen.

Vi vet att t.ex. det klimatmål som Sveriges riksdag har fastställt inte kommer att uppfyllas, och vi vet vilka miljö- och försörjningskatastrofer det kommer att innebära. Vi vet att vi nu går mot en fortsatt utveckling av hög konsumtion i den rika världen på de fattigas bekostnad, en utveckling som innebär handelsunioner i stil med EU, med höga murar mot den fattigare delen av världen, en utveckling som innebär Schengenavtal och ett inhemskt hårdnat klimat, där människor som vanligt pekar på den svagare och försöker hitta syndabocken i denne.

EU-ländernas murar och Schengensamarbetets verkliga natur slår igenom i hela Europa, även i Sverige. I Tyskland genomfördes 1993 grundlagsändringar som avskaffade den givna rätten till inresa för asylsökande. Visumtvång införs överallt i Europa, i alltfler länder och för alltfler befolkningsgrupper. Österrike, Danmark, Holland, Frankrike och Storbritannien införde samtidigt skärpningar i den nationella asyllagstiftningen. Sverige lydde snällt och skärpte även sin.

Vi går mot en utveckling som innebär att vi skapar en lagstiftning som i ett globalt perspektiv skall skydda oss mot flyktingströmmar och migrationsströmmar från den fattigare delen av världen.

I den politiska debatten och andra debatter talas det ofta med rynkade ögonbryn om s.k. ekonomisk invandring. Det talas om att människor ”lockas hit”, och det är ju verkligen en skam att ta sig till ett ställe där man tror att ens möjligheter kan bli bättre. Jag vill fråga alla er som kraftigt fördömer de ekonomiska flyktingarna, dvs. dem som inte har ett akut skyddsbehov, som inte har bilan på halsen: Varför skulle det vara så skamligt av de här människorna att eftersträva den levnadsstandard som ni aldrig skulle ifrågasätta för vare sig er själva, era familjer eller flertalet människor i er närmaste omgivning?

Anledningen till att jag tar upp de här frågorna är att jag vill visa att man kan se på migrationsfrågorna i ett globalt perspektiv på flera sätt. Sverige och EU borde i stället för att höja murarna och skärpa lagstiftningen förbereda sig på de katastrofer som kommer att följa i överkon-

sumtionens spår, förbereda sig på flyktingströmmar från flera krig till följd av bränsle-, mat- och dricksvattenbrist, flyktingströmmar till följd av miljöförstöring och förtryck, flyktingströmmar till följd av varje människas önskan att skaffa sig en dragligare tillvaro för sig själv och sina efterkommande.

Fru talman! Världens problem löser man inte genom att ensidigt satsa på en massiv flyktingmottagning, men Sverige står inför ett vägval: Skall vi bygga murar, eller skall vi arbeta aktivt för att människors lika värde skall bli en globalt efterföljd princip?

Migrationspolitik i ett globalt perspektiv kan också ses på ett lokalt plan på flera olika sätt. Hur tror ni t.ex. att barn till invandrade personer mår när det går upp för dem att om – jag säger *om* – deras föräldrar ljugit i någon del av sin asylprocess så kommer hela deras tillvaro att raseras? Hur mår de familjer som inte får ta in barn som är över 18 år? Hur mår de person som fallit offer för slutsatserna i en fullständigt sanslös ambassadrappport och därmed avvisas, trots att de vet att det kanske kommer att ske på bekostnad av deras liv, frihet eller hälsa?

Fru talman! Det finns fler saker att kritisera. Jag vill bara nämna en detalj, och det är förtroendeläkarsystemet. Jag har många gånger undrat över detta. En läkare är väl ändå en riktig läkare om han eller hon har sin legitimation och är aktiv i tjänsten? Den läkaren får ge behandling, genomföra avancerade och riskabla ingrepp i människokroppen och skriva ut recept på medel som omgärdas av stor restriktion. Men helt plötsligt kan läkarens utlåtande, helt i strid med gängse praxis, dvs. att varje läkare är ansvarig för diagnos och behandling av sin patient, fullständigt ogiltigförklaras. När det gäller flyktingar kan en förtroendeläkare kallas in för att göra en bedömning som, också i strid med vanlig praxis och läkareetik, inte grundar sig på patientens bästa utan på svenska statens bästa. Den ursprungligen behandlande läkaren kan bli fullständigt överkörd av förtroendeläkaren.

Förtroendeläkarsystemet bör snarast avskaffas, och läkarens bedömning utifrån patientens bästa måste gälla också för flyktingar. Eller är det så att flyktingar ha en annan sorts kropp, som kan bedömas på ett annat sätt?

Jag vill också peka på de inslag som särskilt tvättar bort Socialdemokraternas solidariska fasad. Att tvångsomhändertagande av barn enligt LVU inte är skäl nog för att ge ett barn och dess föräldrar uppehållstillstånd, vilket borde vara konsekvensen av att man ser till barnets bästa, är skandalöst. Tvångsomhändertagande enligt LVU är i många fall en sista utväg och en smärtsam åtgärd som genomförs just för barnets bästa. Vidare rör det sig om en så pass liten grupp människor att utgångsläget inte kan vara pragmatiskt, det kan inte handla om kronor och ören. Snarare måste det – tyvärr – ses som ett utslag av den principiella inställningen till icke-svenska barn och deras bästa.

Fru talman! Jag kom till ett solidariskt Sverige, som manifesterade sin avsky för militärkuppen i Chile och de ansvariga för den. Jag växte upp i ett Sverige som exporterade vapen till krig efter krig. Jag står i riksdagens talarstol i ett Sverige som i dag, samtidigt som man förstärker murarna utåt, skickar regeringsrepresentanter och statschefen till Chile för att sälja vapen till samma militärmakt som en gång fick mig och min familj på

flykt till Sverige. Det är ett Sverige som säger nej till invandring och ja till begränsad flyktingmottagning.

Var finns logiken i och de långsiktiga konsekvenserna av Socialdemokraternas politik?

I detta anförande instämde Ulla Hoffmann (v).

Anf. 157 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! För ungefär två år sedan beslutade vi här i kammaren om medlemskapet i den europeiska unionen. I det betänkandet, UU5, sade socialförsäkringsutskottet att man utgick från att Sverige kraftfullt skulle verka för en solidarisk och human flyktingpolitik inom den europeiska unionen enligt de traditioner som Sverige har på området. Utskottet sade också att man utgick från att regeringen skulle sträva efter bredast möjliga förankring i riksdagen när det gäller hur Sverige skall förhålla sig i samarbetet om asylfrågor och migrationsrättsliga frågor.

Nu har vi efter två år facit. Det är den restriktiva och hårdnande asylpolitiken i EU som styr utvecklingen i Sverige. Det är inte så märkligt. Även om man fattar många beslut i enighet, har ju Sverige ändå bara 4 röster av 87 i ministerrådet. Man har inte heller enligt min mening visat särskilt stor aktivitet i de här frågorna – det är åtminstone min erfarenhet från EU-nämnden.

Det här handlar ju om länder som har betydligt större problem än Sverige, länder där det finns politiker och partier som bedriver flyktingfientlig politik så att Ny demokrati skulle framstå som en mild västanfläkt i jämförelse. Dessa länder driver igenom ökade visumkrav och stränga visumregler och har en flyktingdefinition som inte är förenlig med UNHCR:s beskrivningar i sin handbok. Man genomdriver ett transportansvar som syftar till att försvåra för människor att ta sig hit och söka asyl.

Det blir en harmonisering nedåt. Den här samordningen och harmoniseringen har pågått länge inom unionen. Redan 1975 startade det s.k. TREVI-samarbetet, som skulle utveckla polissamarbetet när det gäller terrorism, radikalism, extremism och internationellt våld. Naturligtvis ansåg man att detta också hade beröring med flyktingpolitiken.

1986 startade man i London en *ad hoc*-grupp som skulle arbeta med samordning av immigrationsfrågor. Redan 1985 hade man ju samlats i Schengen för att ta fram en avsiktsförklaring om just avskaffandet av de inre gränserna och om vad som skulle hända då. Man diskuterade då naturligtvis också enhetsakten och den fria rörligheten för människor. Allt detta arbete försiggick i mycket stor hemlighet. Parlamenten var inte inblandade. Befolkningen var inte inblandad. Någon offentlig debatt fördes inte. I Frankrike skrev Le Figaro i mitten av 1989 att den franska utrikesministern inte ens hade informerat inrikes- och justitieministrarna om vad som pågick. På det sättet kunde samarbetet, och senare också Schengensamarbetet, slå rot och växa till sig i statsbyråkratierna utan hämmande offentlig insyn, utan kritik och utan offentlig debatt.

1988 samlades en grupp av koordinatörer, ministrar och tjänstemän, på Rhodos, och 1989 upprättade man en tidtabell för harmonisering av flyktingpolitiken i Europa. Man ville främst utreda vilka stater som skall vara ansvariga för den första asylansökan, hur man skall bemöta uppen-

bart ogrundade asylansökningar och hur man skall utforma en gemensam viseringspolitik. Sedan kom ju Maastrichtfördraget, där principen för personers fria rörlighet slogs fast. Då skärptes kraven att så att säga komma till skott med en gemensam politik. Man hade då redan utformat Dublinkonventionen, som just talar om hur det här med första asylland skall fungera, och 1990 fattade man också beslut om tillämpningsavtalet när det gäller Schengen. 1991 kom också den yttre gränskontrollkonventionen där man har lagt fram förslag om hur man skall samordna kontrollen vid de yttre gränserna.

Det som hela tiden har präglat detta är ju, som jag sade, en strävan att bygga fästningen Europa, och att också göra det utan att vi i Europa har kunnat föra en offentlig debatt och granska det i de nationella parlamenten eller i EU-parlamentet.

Sverige har inte visat framfötterna. Man har i stort sett passivt godtagit de förslag till restriktioner som har kommit fram inom EU. Jag har inte sett några protester när EU har utökat antalet länder som man måste ha visum från. När vi diskuterade flyktningbegreppet, och en resolution antogs om detta där man bestämde sig för en definition av begreppet flykting, innebar det som jag ser det en kraftig urholkning av UNHCR:s regler. Sverige avstod från att lägga in veto. Man gjorde en liten förklaring där man sade att man förbehöll sig rätten att ha en litet annan tillämpning av den här bestämmelsen i Sverige, men inte heller den tillämpningen uppfyller helt och fullt UNHCR:s handboksrekommendationer.

Det vi sysslar med här i dag är alltså en anpassning till olika EU-beslut som innebär skärpningar och ökad hårdhänthet gentemot flyktingar. Jag menar att det här undergrävandet av rätten till asyl kommer att fortsätta när vi nästa år ratificerar Schengenavtalet. Schengenavtalet handlar i *liten* utsträckning om ökad fri rörlighet för människor. Det handlar i stället om kontroll av yttre gränser och om polissamarbete. Ungefär 4 av 142 artiklar under den här paragrafen handlar om fri rörlighet, medan 138 handlar om kontroll av och restriktioner för människor inom EU och vid dess yttre gränser.

I Schengenavtalet finns inte skyddet av de facto-flyktingar och krigsvägrare. Det har vi också i princip plockat bort i harmoniseringens anda. Det finns ju inte heller i Dublinkonventionen eller i gränskontrollkonventionen. Asylansökningar skall i framtiden bara prövas i ett land, är det tänkt. Men enligt Genèvekonventionen har ju varje land skyldighet att ge asyl till politiska flyktingar. Det här kommer att öka pressen på att ha samma asylpolitik ytterligare.

Visumreglerna används ju, som många har nämnt, som en metod att försvåra eller förhindra flykt från andra länder. Transportansvaret för flygbolag och andra transportörer innebär ju att dessa blir ekonomiskt ansvariga – också de som transporterar till Sverige – om de tar med sig personer som inte får komma in i landet. De tvingas göra humanitära bedömningar på flygplatserna runt om i världen.

SAS, det svenska, norska och danska flygbolaget, har rekommenderat sin personal att göra språktest, att kolla passen och att särskilt kolla folk från fattiga länder. Då hänvisar man ibland till att det ju går att söka sig till en ambassad eller ett konsulat för att få visum, men att söka asyl är ju

inget skäl för att få visum. Om man inte kan ta sig till ett europeiskt lands gräns, kan man ju inte heller söka asyl.

Är man utan pass måste man dessutom vända sig till de myndigheter som eventuellt förföljer en, och det kan ju inte vara så lätt alla gånger.

Det blir också enligt Schengenavtalet straffbelagt att passera gränsen på andra ställen än gränsstationer. Enligt min mening strider också det mot Genèvekonventionen. Man skall kunna ta sig över gränserna utan att bli bestraffad.

Det kommer att bli ytterligt svårt för flyktingar runt om i världen att uppfylla alla villkor i Schengenavtalet, och den debatten kommer vi säkert tillbaka till under våren. I praktiken blir det nästan omöjligt att söka asyl i de europeiska länderna om man bor i ett land långt från Europa.

Jag tror, fru talman, att det här byggandet av ”fästning Europa”, eller *fortress* Europa som det också kallas, inte är någon bra säkerhetspolitik. Det skärper i stället motsättningarna i världen och kommer att utsätta den europeiska unionen för kritik från många håll.

Fru talman! Jag instämmer i de yrkanden som Ulla Hoffmann har lagt fram.

Anf. 158 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Det har varit en lång debatt. Den förstärker också den berättigade oro som finns och som vi kan se bakom alla protester och aktioner mot den flyktingpolitik som har lagts fram här i dag.

Mitt inlägg kommer att handla om hur svenska myndigheter behandlar kurdiska asylsökande i allmänhet och turkiska kurders situation i synnerhet. Jag gör det särskilt för Hasan Tosun och hans släktingar, och jag gör det för familjerna Sincaris skull. Jag gör det för att behandlingen av deras fall återigen i riksdagens protokoll skall stå som ett exempel på hur svenska myndigheter missbrukar, misstolkar och misshandlar intentionerna i såväl svensk lagstiftning som internationella konventioner.

Det är ingen nyhet att den turkiska staten ständigt begår brott mot de mänskliga rättigheterna. Det är ett oomtvistat faktum att den turkiska statens repression mot oliktänkande inneburit att tusentals oskyldiga människor har fängslats och avrättats. Tortyr används regelmässigt mot människor som fängslas för såväl vanlig kriminalitet som politiska brott.

Europarådsmedlemmen Turkiet bryter helt öppet mot åtskilliga av artiklarna i Europarådskonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Man kan kritisera Turkiet för brott mot artikel 2, som kräver att envars rätt till liv skall skyddas genom lag, artikel 3, som innebär förbud mot tortyr, artikel 5, som garanterar personlig frihet och säkerhet, artikel 10, som skyddar envars yttrandefrihet, och artikel 11, som garanterar friheten att delta i fredliga sammankomster samt föreningsfrihet.

Självklart bryter också Turkiet mot FN:s konvention om tortyr. Både FN:s tortyrkommitté och Europeiska kommittén för förhindrande av tortyr har vid flera tillfällen besökt Turkiet och rapporterat om tortyr. Turkiet har dock struntat i dessa kommittéers rekommendationer. Sverige och andra länder måste envetet kräva att Turkiet följer de här rekommendationerna.

Vi kan också konstatera att de tullregler gentemot Turkiet som EU har antagit inte har lett till de förbättringar som man trodde på och pratade om innan.

I en helt nypublicerad rapport – *Turkey: No security without human rights* – ger Amnesty International nya bevis och nya vittnesbörd om att Turkiet har lång väg kvar att gå innan landet kan kallas en demokrati. Rapporten ger en skrämmande bild av tortyr, avrättningar och ”försvinnanden” som det kurdiska folket utsätts för av regeringens säkerhetsstyrkor – övergrepp som rutinmässigt förnekas, döljs eller t.o.m. ibland rättfärdigas av regeringen.

Trots att Turkiet har en av världens mest sofistikerade tidnings- och förlagsindustrier och nyligen sände upp en egen kommunikationssatellit ställs TV-producenter inför militärdomstolar, fängslas akademiker, författare och musiker och förbjuds tidningar som vågar ifrågasätta regeringens metoder. Ett av de mer uppmärksammade fallen är Turkiets kanske främste författare Yasar Kemal, som i mars i år fick ett 20 månaders fängelsestraff för att i en artikel ha fördömt regeringens politik i sydöstra Turkiet, dvs. Kurdistan.

Värst utsatta för regeringens terror mot oliktankande är de uppskattningsvis 12 miljoner kurderna i sydöstra Turkiet. Mer än 20 år av nästan konstant politiskt våld har bidragit till en minskad respekt för mänskliga rättigheter. I princip pågår det ett inbördeskrig där, och som alltid är det civilbefolkningen som drabbas hårdast.

I den här delen av Turkiet lever invånarna i ett slags moment 22-situation på grund av inbördeskriget mellan regeringen och PKK-gerillan. De flesta offren för utomrättsliga avrättningar är vanliga bybor som inte vill delta i det av regeringen inrättade s.k. byvaktsystemet. Detta organiserades formellt som ett skydd mot PKK, men det har med åren övergått till att bli en del av statens repression, eftersom byarna bränns i stället för att skyddas och människorna dödas av de säkerhetsstyrkor som skulle skydda befolkningen.

Systemet startades i mitten av 1980-talet. Numera finns det ca 55 000 byvakter. De utgör något slags halvmilitär styrka som både opererar mot andra byar och även gör räder in i Irak.

”Om vi accepterar byvaktsystemet kommer PKK-terroristerna att attackera oss och om vi inte gör det kommer terroriststyrkorna att attackera oss. Det enda vi vill är att terroristerna och säkerhetsstyrkorna låter oss vara i fred. Vi vill bara leva ett värdigt liv.”

Så säger en kurdisk bonde i den Amnestyrapport jag hänvisade till.

Fru talman! Det är till den här verkligheten turkiska kurder regelmässigt utvisas från Sverige – numera. Den rätt till uppehållstillstånd som turkiska kurder kunde räkna med för några år sedan gäller inte i dag. I stället hänvisar Utlänningsnämnden allt oftare till det man kallar inre flykt när man utvisar kurder från Sverige. Med inre flykt menar man att en asylsökande utvisas med motiveringen att han kan hålla sig gömd i hemlandet. T.ex. försvarar Utlänningsnämnden att kurder utvisas till Turkiet med att det går att hålla sig gömd i Istanbul.

Det är inte sant. Även i de stora städerna genomför säkerhetsstyrkorna regelrätta räder. Sedan 1991 har 87 människor dödats i Ankara, Istanbul och Adana under förevändningen att de tillhört väpnade oppositionsgrupper. Även om det i vissa fall har stämt har det också visat sig att säkerhetsstyrkorna öppnat eld utan att ge den förmenta oppositionen möjlighet att ge upp. Det finns mycket sällan bevismaterial, och det tas nästan aldrig fångar vid dessa räder. Människor dödas och bevismaterialet försvinner.

Jag tänker ta upp två exempel på den här politiken. Det ena är Hasan Tosun, en kurd som kom till Sverige i slutet på 1980-talet. Han flydde till Sverige eftersom hans bror bor här och hade hunnit få uppehållstillstånd. Han flydde från Turkiet eftersom hans politiska verksamhet gav honom anledning att frukta för sitt liv. Två av Hasans släktingar avvisades från Sverige 1993. De greps omedelbart vid hemkomsten och fördes till fängelse respektive försvann. De har inte hört av sig till anhöriga sedan dess. Hasans lillebror och brorson är försvunna i Turkiet. En annan bror är svårt invalidiserad efter att ha blivit torterad av militären. En släkting är avrättad och en sitter i fängelse. Militären har bränt hans hus.

Den här listan skulle jag kunna fortsätta länge med. Men trots att Hasan också riskerar allt det här om han återvänder får han inte stanna i Sverige. Man tror inte på hans berättelse. Nu tillhör han den växande skara flyktingar som gömmer sig i Sverige i ett förtvivlat hopp om att de svenska myndigheterna trots allt skall visa humanitet. Hasan har bott i Sverige i snart sju år. Om han får stanna har han arbete hos sin bror. Han har stort stöd från sin kommun och från allmänheten i kommunen. Det finns en Åseleanda också i Hammarstrand i Jämtland, där Hasans bror bor.

Det andra exemplet är familjerna Sincari från Åsele, som ju många har tagit upp här i dag. Deras brutala utvisning och de brott som då begicks mot FN:s barnkonvention har skakat Sverige. Två pappor och en bror lyckades undgå utvisningen. Brodern, Ciyar, har sedan dess fått uppehållstillstånd. Men resten av familjen lever under svåra förhållanden i Diyarbakir. Med svensk regerings goda minne har man splittrat en familj och tvingat dess medlemmar att leva åtskilda. Barnens skolgång fungerar inte, eftersom flera av dem egentligen bara minns Sverige och Åsele. Rädslan för de turkiska myndigheterna finns kvar. I Sverige gömmer sig de två papporna.

Ingen, absolut ingen väljer att leva gömd i månader om det inte finns berättigade skäl att frukta för sitt liv om man återvänder. I den alldeles aktuella rapport som Amnesty har lämnat i år framstår det också med all önskvärd tydlighet att rädslan är befogad. Det är förenat med livsfara för de allra flesta kurder att återvända till Turkiet.

Hasan måste få stanna i Sverige. Familjerna Sincari måste få möjlighet att komma tillbaka och återförenas. De turkiska kurder som varit i Sverige under flera år måste ju ges möjlighet att få sin sak prövad än en gång, med utgångspunkt från att de talar sanning, att flykten till Sverige var befogad, att rädslan för att återvända till Turkiet är berättigad. All dokumentation måste ses i ett samlat sammanhang.

Fru talman! Om Sverige skall kunna återupprätta sitt rykte och åter bli ett land dit flyktingar med välgrundade skäl, som förföljelse, skall kunna ta sin tillflykt – så måste vi ändra den svenska flyktingpolitiken. Då borde

vi återförvisa detta betänkande. Jag förstår att det inte kommer att ske, vilket är beklagligt.

Jag står bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer och önskar att de hade kunnat vinna gehör i den här debatten.

Anf. 159 ULLA HOFFMANN (v):

Fru talman! Jag lovade Pierre Schori – inte hotade – att sätta upp mig på talarlistan tills jag har fått svar på min fråga om vad som skall hända med de ensamstående invandrare som vistats här länge och brukat falsk urkund. De riskerar att få sina uppehållstillstånd indragna av Invandrarverket.

Jag bad inte Pierre Schori om ett svar som tillfredsställde mig vad gäller officiella signaler, men jag bad om ett svar. Det har jag inte fått.

Pierre Schori sade att regeringen i några fall har fattat beslut om att låta barnfamiljer stanna. Det är bra. Men uttalandet ”aldrig mer ett Mohammed Shakeri-fall” gäller ju fortfarande, och det täcks inte av det.

Har Pierre Schori för avsikt att ge officiella signaler till Invandrarverket och Utlänningsnämnden vad gäller återkallande av uppehållstillstånd?

Jag hade ytterligare en fråga till statsrådet som jag inte fick svar på. Den gällde barnens bästa och samhällsintressena. Jag ville veta när barnens bästa får vika för samhällsintresset. Pierre Schori svarade att det i besluten noga skall anges hur myndigheterna har tagit hänsyn till barnkonventionen, men det var inte svar på min fråga. Jag frågade inte hur besluten skall utformas. Jag ville veta när barnens bästa får vika för samhällsintresset.

Nu är inte statsrådet här, utan han är i Haninge Folkets Hus. Men när statsrådet känner att han vill svara på dessa frågor så lyssnar jag gärna, oavsett om det är på Kvarnen, i Folkets Hus i Haninge eller här i kammaren. Det spelar faktiskt ingen roll. Men helst skulle jag förstås vilja se svaren i konkret handling.

Anf. 160 HANNA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag skall fatta mig kort. Jag ställde en fråga som jag inte tyckte var speciellt komplicerad till Pierre Schori tidigare i kväll. Nu är han inte längre här, och här finns heller ingen av de företrädare för regeringspartiet som tidigare deltog i debatten. Jag hoppas däremot att de läser protokollet.

Till protokollet vill jag på det här sättet meddela att jag faktiskt inte tycker att jag fick något svar på frågan. Jag vill gärna ha ett svar senare och kommer att följa upp den här frågan. Den är nämligen så pass viktig och inte speciellt krånglig.

Jag vill veta hur vi på ett annat sätt kan reglera hur vi tar människor som söker asyl i Sverige i förvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 10 december.)

Föredrogs
Bostadsutskottets betänkande 1996/97:BoU7
Överlåtelse av allmännyttiga bostadsföretag eller deras bostäder (prop. 1996/97:38)

Överlåtelse av allmännyttiga bostadsföretag eller deras bostäder

Anf. 161 STEN ANDERSSON (m):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 1 i detta betänkande.

Denna proposition bygger på att man i praktiken vill förbjuda försäljning av delar av eller hela kommunalt ägda bostadsbolag. Jag tror inte att det är av omsorg om hyresgästerna utan för att man skall uppfylla något kongressbeslut. Framför allt vill man hålla god min inför hyresgästföreningarna runt om i Sverige.

Jag var medlem i en hyresgästförening i 30 år, men för två år sedan lämnade jag den. Hyresgäströrelsen bedrev då en kampanj i medierna som jag tyckte var som hämtad från 30-talets Tyskland. Man visade en bild på ett höghus. En mygga stack in sitt spröt i varje fönster, och sprötet fylldes med rött blod. Detta skulle symbolisera de höga hyrorna.

Jag tyckte inte att en sådan kampanj var värdig en organisation i ett demokratiskt samhälle i allmänhet och i Sverige i synnerhet. Därför lämnade jag organisationen efter 30 års medlemskap.

Ungefär 45 % av de svenska hyreslägenheterna ägs eller förvaltas av kommunala bostadsbolag. Det är sagt att dessa skall vara hyresledande. Det ordet kan man tolka litet som man vill. En del privata fastighetsägare har faktiskt kunnat ta ut en onödigt hög hyra på grund av att allmännyttan har varit hyresledande. Det är alltså ett ord som man inte alltid skall använda i det sammanhang man tror att det bör användas.

I stället tror jag att propositionen baseras på att man vill att politikererna skall bestämma över hur vi skall bo. Nu kan man inte göra det vad gäller villor och bostadsrätter, men man kan fortfarande det vad gäller hyresrätter. Man gör vad man kan för att behålla den möjligheten.

Jag visste att man omedelbart skulle få stöd ifrån Vänsterpartiet, eftersom de aldrig har accepterat fri företagsamhet. Men det är förvånansvärt att Socialdemokraterna så lätt väljer en sådan partner.

Jag såg i en tidning häromdagen att statsrådet Jörgen Andersson kommenterade den här propositionen. Han sade att om man inte fick igenom propositionen befärdade han en ökad segregation.

I och för sig kan inte Carina Moberg stå till svars för vad hennes statsråd har sagt, men jag skulle vilja önska både Jörgen Andersson och Carina Moberg välkomna till Malmö och Rosengård. Där finns den verkliga segregationen i dag – med dagens system.

I grunden är förslaget näst intill en attack mot det kommunala självstyret. Det finns många kommuner i Sverige i dag som skulle vilja investera i skolor och äldreomsorg men som inte har pengar. Kanske ser man en lösning i att sälja ut delar av det kommunala bostadsbolaget. Men det hindras enligt den här propositionen.

Jag vet att det står att det finns undantag, men undantag skall ju vara det som bekräftar regeln, så det kan bara förekomma i ytterst få fall. Det här innebär i praktiken att man från statens sida talar om för en kommun

hur den skall investera. Jag tycker att den enskilda kommunen och dess medborgare själva skulle få lov att bestämma detta.

Det här förslaget är så djävulskt konstruerat att om en kommun skulle sälja mer än 25 % av sitt bostadsinnehav drabbas inte bara hyresgästerna i de hus som säljs, utan även hyresgästerna i de boståder som är kvar i kommunens ägo, av förlust av räntebidrag, vilket i praktiken innebär höjda hyror.

Jag skall ge några exempel. En kommun utanför Stockholm vill i dag sälja ut en stor del av sitt bestånd men behålla en äldre del, där det bor en stor andel pensionärer. Man har där kunnat hålla låga hyror, eftersom man har kunnat jämna ut hyrorna över hela beståndet. Det här går inte i dag. Kommunen kan nu inte sälja sitt bostadsbolag, och det innebär att man inte kan göra de investeringar som kommunen anser vara viktigare än behållandet av ett bostadsbolag.

Ett annat exempel kan hämtas från Markaryd. När man aviserade att man skulle sälja ut sitt bostadsbolag möttes detta av våldsamma protester från hyresgäströrelsen och från socialdemokraterna. Nu, ett par år senare, är allting frid och fröjd. Bostadsbolaget såldes t.o.m. till en utländsk ägare. Man har aldrig haft så bra service som i dag. Hyrorna är enligt hyresgästerna acceptabla, trots att det inte längre är kommunen som äger bolaget.

Jag skulle kunna peka på ännu flera sådana lyckade försäljningar, där privata företag har köpt bostadsbolag eller delar av dem och där de protester som fanns initialt efter hand har försvunnit. Man har sett att en privat fastighetsägare kan sköta bostadsbolaget väl så bra och i många fall bättre än kommunen.

Fru talman! Det talas om en fri hyresmarknad. Vi har i dag faktiskt en fri marknad för den stora delen av vårt bostadsbestånd. Jag talar då om bostadsrätter och om villor, där det är marknaden och ingenting annat som bestämmer. Moderaterna hävdar att vi i dag skulle kunna ha en fri hyresmarknad. Det finns i dag bostadsbrist i stort sett bara i Stockholms innerstad.

När man ser på lägenhetsannonserna i Malmötidningarna, vad gäller både hyresrätter och bostadsrätter, finner man att de går sida upp och sida ned. Ingen kan där ta ut ett för högt pris, för då blir det inget köp.

Vi nåddes häromdagen av ett brev från Bankföreningen, vilket presenterades rätt stort i en del tidningar. Där framhölls att ett bifall till propositionen kan innebära en minskad kreditvärdighet för kommunala bostadsbolag. Även om man inte i dagsläget avser att sälja, kan bankerna och långivarna tänka att en kommun kan hamna i en sådan ekonomisk situation att den är tvingad att sälja till i princip vilket pris som helst. Då kan långivaren inte ligga ute med högre lån än vad man kan bedöma att man får ut på den fria marknaden.

Fru talman! Jag hoppas att det här bara stannar vid ett försök. Låt marknaden råda, och låt kommunerna själva bestämma. Låt majoriteten av medborgarna, som ändå har rätten att rösta i allmänna fria val, i kommunen bestämma om de vill ha kvar hela sitt kommunala bostadsbolag eller delar av det. Det skall vi inte vi sitta i Stockholm och avgöra.

Till sist, fru talman, vill jag ta upp en fråga som jag har ställt i tidigare debatter sedan jag kom in i bostadsutskottet. Under den förra mandatperioden fick Socialdemokraterna, som då var i opposition, med hjälp av

Ny demokrati igenom ett förslag om bildande av ett bostadsdepartement. Efter det att vi har voterat om detta i kammaren har det varit lika tyst i den frågan som i Faraos gravkammare, så tyst att en knappål som faller skulle höras som ett kanonskott. Jag skulle vilja fråga Carina Moberg, som kanske inte var med under den förra mandatperioden, om hon har hört huruvida hennes parti kommer att leva upp till det löfte som man så högtidligt ställde ut här i kammaren för tre år sedan.

Anf. 162 RIGMOR AHLSTEDT (c):

Fru talman! Bankerna varnar bostadsministern. Svidande kritik ges från kommunrepresentanter. Centerpartiet yrkar avslag.

Varför varnar bankerna bostadsministern? I Dagens Industri i går, den 4 december, kunde man läsa att det här förslaget får kritik av samtliga hypoteksinstitut. De anser att förslaget påverkar kreditinstitutens bedömning av allmännyttiga bostadsbolag negativt.

Större kommunal borgen kommer att krävas, och i vissa fall kan krediter komma att sägas upp. Det handlar här inte om små pengar och små krediter. Det kommer att bli allt svårare för bostadsbolagen att låna pengar.

Varför får förslaget svidande kritik från kommunalråd oavsett partitillhörighet? Jo, förslaget innebär ett påhopp och ett misstänkliggörande av kommunalpolitiker som har att bestämma i sin egen kommun. Det här förslaget innebär att man inte har tilltro ens till egna socialdemokratiska kommunalråd.

Varför yrkar vi då från Centerpartiet avslag? Jo, vi anser precis som många andra att detta är ett intrång i den kommunala självstyrelsen, en självstyrelse som vi från Centerpartiet anser att det är väldigt viktigt att slå vakt om. Det här förslaget strävar i det avseendet åt ett helt annat håll än vi kan acceptera.

I propositionen föreslår regeringen att räntestöd inte längre skall ges om ett allmännyttigt bostadsföretag avhänder sig mer än 25 % av det bestånd av de bostäder som företaget ägde i oktober 1996. Förvisso råder det delade meningar om de allmännyttiga bostadsföretagens nuvarande och även framtida roll som ett instrument för bostadspolitiken. Vi i Centerpartiet har klart deklarerat att vi anser att allmännyttan har en stor betydelse, men den frågan skall riksdagen inte ta ställning till i dag.

Vi har faktiskt också en gemensam syn i bostadsutskottet. Det är synd att Knut Billing inte är här, för jag tror att det som jag nu säger skulle glädja honom. Vi har faktiskt en med Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna gemensam syn, och vi har en gemensam reservation på det här området, reservation nr 1 mom. 1, som jag yrkar bifall till.

I vår reservation pekar vi på det som vi inte kan acceptera i regeringens förslag.

1. Som jag tidigare sagt är det fråga om ett intrång i det kommunala självstyret.
2. Kommunala bostadsföretag diskrimineras och tillåts inte verka på samma villkor som privata.
3. Nödvändiga och väl motiverade omstruktureringar av de kommunala bostadsföretagen kommer inte att kunna genomföras. Inte minst viktigt är att hyresgästerna hos de kommunala bostadsföretagen kommer att få det sämre än hyresgästerna hos privata bostadsföretag.

Vi i Centerpartiet vill ha en valfrihet och en neutralitet i boendet för människor. Vi vill skapa förutsättningar för det. Kommunernas ekonomiska situationen är också grunden för att det allmännyttiga bostadsbeståndet skall kunna vara långsiktigt ekonomiskt hållbart. Kommunernas allmännyttiga bostadsbestånd är i många fall i behov av förnyelse för att på ett bra sätt också kunna utgöra basen i en social bostadspolitik. En sådan förnyelse kan kräva avyttring av vissa fastigheter. Det har skett i Uppsala. Detta bör inte riksdagen förhindra.

Nej, lyssna till den rättvisa kritiken, bostadsministern och även ni socialdemokratiska riksdagsledamöter! Låt de förtroendevalda i kommunerna ta sitt fulla ansvar för dessa frågor! Det kan vara avgörande för kommunernas möjligheter att tillgodose de ekonomiska behoven för de olika kärnverksamheter som kommunerna enligt lag är skyldiga att ge sina kommuninvånare, precis som Sten Andersson sade. Det kan handla om vård, omsorg, utbildning och skola för våra ungdomar.

Fru talman! Med detta yrkar jag avslag på majoritetens förslag och bifall till reservation nr 1, mom. 1.

Anf. 163 ERLING BAGER (fp):

Fru talman! Regeringens proposition syftar till att förhindra kommunerna från att sälja kommunala bostadsföretag, dvs. sådana bolag som i Sverige med en starkt värdeladdad term kallas för allmännyttan. Om en kommun säljer mer än 25 % av ett sådant bolag drar staten in räntebidragen, om propositionen går igenom.

Folkpartiet avvisar propositionen. Vi ser förslaget som en uppseendeväckande inskränkning i den kommunala självstyrelsen och ett försök att konservera en struktur på bostadsmarknaden som redan har överlevt sig själv.

Vår inriktning är den motsatta. Vi tror på ett större inslag av privat ägande på bostadsmarknaden. Vi förnekar självfallet inte att många allmännyttiga bostadsföretag är välskötta, men i ett övergripande perspektiv framstår det omfattande kommunala fastighetsägandet i Sverige som ett problem. Detta är något unikt internationellt sett i västvärlden. Inte ens Finland kommer i närheten av en så hög andel av allmännytta som vi har här i Sverige.

Vi förordar dock inte en sådan utförsäljning av allmännyttan att boendet kommer i kläm eller att kommuner gör förmögenhetsförluster. Men att en utveckling mot mindre kommunalt ägande av bostadsbolag skulle hindras genom statliga åtgärder finner vi helt orimligt.

Fru talman! Regeringens beskrivning av den historiska utvecklingen på bostadsmarknaden lämnar mycket i övrigt att önska. Det är i och för sig riktigt att bostadsbristen minskade genom det s.k. miljonprogrammet och att allmännyttiga bostadsföretag spelade en central roll när detta skedde. Men sanningen är också att den centraliserade och subventionerade inriktning som bostadspolitiken då gavs skapade problem. Bostadsköerna var långa under årtionden. De bostäder som producerades motsvarade många gånger inte människornas önskemål. Valfriheten var alltför begränsad.

Den erfarenhet som skall dras av den förda bostadspolitiken är att en överreglerad och subventionerad bostadsmarknad inte tillgodoser efterfrågan på bostäder bättre än en fri marknad.

Folkpartiet har länge pekat på de stora problem som är förknippade med att kommuner driver alltför mycket affärsverksamhet. Den verklighet som vi ser i dagens Sverige har gett oss rätt. Många kommuner har ekonomiska bekymmer, bl.a. genom att de gett sig in i vidlyftiga affärer i stället för att koncentrera sig på sina huvuduppgifter som vård och utbildning. Exempel på detta ser vi inte minst i den kommunala fastighetskris som nu pågår.

Fru talman! En annan invändning mot alltför stora kommunala bolag är att de snedvrider konkurrensen, hotar dränera kommunen på skattemedel, och därigenom skapas ekonomiska problem.

Eftersom varje form av företagande innebär ekonomiska risker, innebär också kommunalt företagande risker. Det är risker som tas med pengar som egentligen borde vara avsedda för skola, äldreomsorg, barnomsorg, sjukvård och andra viktiga kommunala angelägenheter.

Regeringens propositionen syftar till att försvåra en utförsäljning av de kommunala bostadsbolagen. Mot bakgrund av det anförda anser vi att en sådan politik går stick i stäv mot den politik som Folkpartiet vill se på bostadsmarknaden och för de kommunala bostadsbolagen.

Regeringen föreslår således att räntebidrag inte skall utgå till de bostadsbolag som avhänder sig mer än 25 % av det bestånd av bostadslägenheter som företaget äger den 11 oktober 1996. Avhänder sig ett allmännyttigt bostadsföretag mer än så förlorar det räntestödet både för de bostäder som överläts och för dem som finns kvar i företaget.

Fru talman! Vi anser detta vara orimligt. I praktiken cementerar regeringen de nuvarande ägarförhållandena och omöjliggör en utförsäljning av bolagen när kommunerna så önskar. Vi avvisar självfallet ett sådant förslag. Även en del socialdemokratiska kommunalråd ute i landet har uttryckt stark kritik mot propositionen. Det kan väl knappast ha undgått socialdemokraterna i bostadsutskottet eller regeringen.

Också jag har en fråga till Carina Moberg. Den rör samma varnings signaler som kommer från bankerna, och som kolleger här tidigare har tagit upp i sina anföranden. Jag har här Dagens Industri från den 4 december 1996. Där talar man om hur bankerna varnar bostadsministern. "Säljförbud för kommuner kan leda till kreditstopp. --- svidande kritik av samtliga hypoteksinstitut. De anser att förslaget påverkar kreditinstitutens bedömning av allmännyttiga bostadsbolag negativt. --- krediter kan sägas upp."

Här är ett citat från Patrik Liljedahl, bolagsjurist på Spintab: "För redan svaga kommunägda bostadsbolag, som vill sälja för att få in pengar, kan de indragna räntebidragen bli tuvan som stjälpur lasset."

Min fråga till Carina Moberg är: Oroar detta över huvud taget inte socialdemokraterna?

Slutligen yrkar jag bifall till de reservationer som Folkpartiet står bakom i detta betänkande.

*överlåtelse av
allmännyttiga bostads-
företag eller deras
bostäder*

Anf. 164 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Förutsåttningarna för de kommunala bostadsföretagen har förändrats radikalt under 1990-talet. De har fått sämre ekonomiska villkor och skall numera verka på samma villkor som de privata fastighetsbolagen. Kommunerna kråver avkastning på insatt kapital för att rädda den kommunala ekonomin. Staten vågrar att hjälpa kommunala bostadsföretag i kris men satsar 10–15 miljarder på att rekonstruera privata fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar.

Kraven på de kommunala bostadsbolagen gör att den sociala bostadspolitiken alltmer blir en illusion och att ägarna, kommunerna, mer bryr sig om bolagens ekonomiska ställning än om att leva upp till bostadspolitiska mål.

Detta avslöjas väldigt tydligt om man studerar ägardirektiven till bolagens verksamhet. Där står det väldigt mycket om de ekonomiska kraven man ställer och väldigt litet eller inget alls om de bostadssociala.

I detta läge uppstår naturligtvis frågan om vad vi skall ha de kommunala bostadsbolagen till. Ropen på utförsålning blir alltfler men med olika motiv. I moderatstyrda kommuner vill man sälja ut bolagen för att man inte anser att bostadsförsörjning är en kommunal angelägenhet. I en del socialdemokratiska kommuner vill man sälja ut för att om möjligt rädda den kommunala ekonomin och för att värna andra kommunala områden som äldreomsorg och skola m.m. I de moderatstyrda kommunerna är de ideologiska skålen helt avgörande och har inget med ekonomin att göra. Det är oftast kommuner med god ekonomi även om det finns undantag.

Socialdemokratiskt styrda kommuner som vill sälja sina bolag gör det för att om möjligt förbättra den kommunala ekonomin. Det är dock mycket få fall där kombinationen rikt bostadsbolag och fattig kommun stämmer in. I de flesta fall är det så att både det kommunala bostadsbolaget och kommunen har dålig ekonomi.

Regeringens förslag blir nog mest ett slag i luften. Det kommer inte att få någon större betydelse eftersom det som vanligt innehåller möjligheten att kringgå de regler som nu skall fastställas. Det finns inte heller några fastighetsekonomiska kalkyler som visar varför just 25 % av ett bostadsbolag skall säljas ut. Inte heller förslaget om att de kommunala bostadsbolagen skall kunna bredda sitt ägande får någon effekt.

Dessutom är avsikten med ett sådant förslag mycket otydligt. Vad vill ni socialdemokrater egentligen? Vilka privata ägare går in och samåger ett kommunalt bostadsbolag där avkastningen inte får vara större än vad kommunallagen medger och där kommunen fortfarande har en majoritetsställning? Vad händer med möjligheten att föra en social bostadspolitik med ägare som har andra syften med sitt ägande?

Det som är vettigt med regeringens förslag är naturligtvis den nödvändiga diskussionen om de kommunala bostadsföretagens framtida roll och vilka krav som ägaren, kommunen, ställer för att kunna föra en social bostadspolitik. Detta beror naturligtvis till mycket stor del på hur staten kommer att agera i fortsåttningen. Jag ser fram emot resultatet av den kommande utredningen och de ställningstaganden man gör där.

Kommer kommunerna att få ett nödvändigt tillskott av de medel som behövs för att fullgöra sina åtaganden på flera väsentliga områden?

Kommer staten att ge kommunerna de rättigheter och skyldigheter som behövs för att föra en social bostadspolitik?

Då duger det inte att som i den bostadspolitiska utredningen hänvisa till den nu gällande lagstiftningen i kommunallagen, plan- och bygglagen eller socialtjänstlagen. Det löser inga problem med segregation eller bostadsproblem för de svaga på bostadsmarknaden. Här behövs andra styrinstrument. Blir det någon hjälp till kommunala bostadsföretag i kris eller lättnader för dem som kommer i kris om det inte görs någonting för att komma till rätta med problemen i de s.k. krisomgångarna?

Förslagen i detta betänkande är inte någon lösning på problemen utan bara ett försök att förhindra en oönskad utveckling. Staten och kommunerna måste bestämma sig för vad man vill med de kommunala bostadsföretagen. Det räcker inte med orden i den bostadspolitiska utredningen om att kommunala bostadsföretag måste ha ett klart bostadspolitiskt uppdrag vid sidan av kraven på en sund fastighetsekonomi.

Vad är då det framtida bostadspolitiska uppdraget? Vem skall se till att det genomförs?

Här har ni socialdemokrater bevisligen mycket olika uppfattningar. En av Vänsterpartiets reservationer har sin utgångspunkt i en s-motion som i stort sett överensstämmer med de reservationer som jag har lämnat i den bostadspolitiska utredningen. För oss vänsterpartister är det självklart att staten skall ta sitt ekonomiska ansvar men också ge kommunerna rättigheter och skyldigheter att ställa krav på sina bostadsbolag liksom på de privata.

Härmed, fru talman, yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 4.

Anf. 165 ULF BJÖRKLUND (kd):

Fru talman! Regeringen har gång efter annan lagt fram förslag som på olika sätt inskränker kommunernas rätt till egen styrning. Inte nog med att kommunerna är tyngda av regeringens åtstramningspolitik med minskade statliga bidrag, minskade skatteintäkter, skattestopp och ökade sociala kostnader. Nu fortsätter man dessutom att även inskränka den kommunala självstyrelsen.

Nu vill man också i propositionen och i utskottsbetänkandet BoU7 inskränka kommunernas rätt att besluta över sina kommunala bolags framtida ägarförhållanden och bostadsbestånd. Regeringens förslag denna gång visar tydligt att man inte betror kommunerna med att handskas med sina egna bostadsföretag eller den interna ekonomin. Dessutom går det helt emot principen om att besluten skall fattas så nära människor som möjligt, nära dem som berörs. Det är ägarna och inte staten som är bäst skickade att avgöra om en eventuell omstrukturering av ett kommunalt bostadsföretag är nödvändigt eller inte.

Statligt förmynderi är oacceptabelt, och därmed avvisar Kristdemokraterna regeringens förslag.

Regeringens politik går mer och mer ut på att bestraffa kommunerna om de inte gör som pappa staten tycker. Detta gäller bl.a. vid kommunal-skattehöjningar och nu vid försäljning av kommunala bostadsföretag eller delar därav.

Det viktiga är egentligen att i stället återge kommunerna förutsättningar för att ta ansvar för sina viktiga verksamheter som vård, omsorg och utbildning. Kristdemokraternas budgetförslag för år 1997 visar just

på en sådan inriktning genom att kommuner och landsting tilldelas ytterligare 6,5 miljarder kronor, utöver regeringens förslag, för att klara sina viktiga uppgifter på ett bättre sätt.

Många kommunala bostadsföretag hotas de närmaste åren av ekonomiska bekymmer. För dessa företag är möjligheterna att göra nödvändiga strukturella förändringar begränsade. Privata bostadsföretag med svag ekonomi har kunnat rekonstrueras genom nytillskott av finansiella medel eller avskrivningar av fordringar. De kommunala bostadsföretagen däremot har inte kunnat göra på motsvarande sätt eftersom de i regel har kommunal borgen på sina lån. I dessa fall kan skulderna endast lösas genom att kommunen går in med ytterligare kapital eller löser lånen.

Regeringens förslag innebär med andra ord att kommunala bostadsföretag diskrimineras och att de inte tillåts att verka på samma villkor som privata bostadsföretag. Detta kommer också på sikt att drabba hyresgästerna i de kommunala fastigheterna.

I kommuner med svag ekonomi – och de är ganska många – innebär detta att andra kommunala verksamheter som vård, omsorg och utbildning – kommunernas basverksamheter – blir lidande. Alltför inser att man inte kan fortsätta att med skattebetalarnas medel hålla de kommunala bostadsföretagen under armarna, samtidigt som verksamheten inom skolan, barnomsorgen och äldreården får vidkännas stora nedskärningar.

För kommuner med bostadsföretag i kris, eller i behov av marknadsanpassad förnyelse, återstår därför många gånger bara utvägen att sälja hela eller delar av företaget om inte den egna kommunala ekonomin skall påverkas negativt. Kravet på ekonomisk balans i den kommunala budgeten fr.o.m. år 1999 gör också handlingsutrymmet mindre för många kommuner.

Vidare försvårar förslaget ombildning av hyresrätter till bostadsrätter. Det måste vara möjligt, och oftast också önskvärt, att de boende kan köpa sin egen bostad om de så önskar. Valfrihet i boendet är något som vi kristdemokrater vill slå vakt om.

Fru talman! Till sist: Kommunerna har ett lagfäst ansvar, bl.a. i socialtjänstlagen, att ombesörja att människor som inte på egen hand kan lösa sitt behov av bostad eller har särskilda behov när det gäller boendet får sitt bostadsproblem löst på något sätt. Detta ansvar finns oavsett hur ägarförhållandena i bostadsföretagen ser ut. Kommunerna har hanterat detta ansvar väl, och vi kristdemokrater är övertygade om att de kommer att göra det även i framtiden. Vi anser att kommunerna själva är bäst lämpade att bedöma hur detta ansvar tar sig uttryck i praktiken. Den sociala bostadspolitiken har alltså inte att göra med vem som äger fastigheterna. Kommunen har ett ansvar att lösa bostadsproblemen, inte minst med tanke på socialtjänstlagen. Av det skälet är det nästan som att höra ett eko från forna tider att lyssna till Vänsterpartiet och Owe Hellberg just i den här frågan.

En grundläggande förutsättning för detta är naturligtvis att både kommuner och bostadsföretag har kvar sin handlingsfrihet. Den skall naturligtvis inte inskränkas.

Fru talman! Jag yrkar härmed avslag på förslagen i regeringens proposition och bifall till reservationerna nr 1 och 3.

Anf. 166 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Nej, vi i Vänsterpartiet pratar inte som ett eko från gamla tider. Ulf Björklund, jag och några fler i den bostadspolitiska utredningen har diskuterat denna fråga. Jag tyckte att vi hade en ganska bra samsyn. Vi tyckte att socialtjänstlagen nog inte var tillräckligt bra och stark för de svaga på bostadsmarknaden. Det handlade om särskilda grupper: äldre, handikappade och några till.

Men de andra svaga grupperna på bostadsmarknaden har faktiskt inget skydd i socialtjänstlagen. Jag tycker att det är litet dåligt av Ulf Björklund att påstå något sådant nu. Eller är det så att han tolkar socialtjänstlagen på ett annat sätt i dag än vad han gjorde tidigare?

Anf. 167 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Verkligheten är den att Vänsterpartiet reserverade sig i just dessa frågor i den bostadspolitiska utredningen, Owe Hellberg.

Vi kristdemokrater hävdar att den lagstiftning och de reglementen som finns i dag faktiskt är tillräckliga, och att de måste prövas ytterligare ett tag innan åtgärder vidtas. Där skiljer vi oss litet grand. Kristdemokraterna anser att dagens regler är tillräckliga och att socialtjänstlagen ger en trygghet för människor. Är detta inte fallet i verkligheten i vissa kommuner missbrukar de i princip socialtjänstlagens paragrafer. Av det skälet är det nog andra punkter än just regleringen på detta område som Vänsterpartiet bör titta på.

Anf. 168 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag talar inte om min reservation, utan om de samtal och diskussioner vi förde i utredningen. Där var vi ju i stort sett överens om detta.

Tyvär är verkligheten ännu värre i dag, Ulf Björklund. Det finns äldre människor som inte ens får flytta från en kommun till en annan. Inte ens de som verkligen har stöd i socialtjänstlagen och har sin rätt att flytta kan alltså göra det i dag. Jag tror inte att Ulf Björklund är riktigt à jour med verkligheten.

Anf. 169 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! De justeringar som har gjorts i lagstiftningen när det gäller kommunernas och bostadsföretagens situation är ganska nya. De har bara varit i bruk några år. Det talar för att man måste se efter vilket ansvar kommunerna tar med de möjligheter de har. Ett bostadsföretag kan ha en social uppgift och känna en social vilja även om det inte råkar vara ägt av kommunen. Det finns många kommuner där man ser exempel på att bostadsföretaget självt, oavsett ägare, tar ett sådant socialt ansvar. De vet nämligen att de har socialtjänstlagen i ryggen, och det är en trygghet för ett bostadsföretag vare sig det är privat eller kommunägt.

Anf. 170 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Ärade kolleger som inte för närvarande befinner sig på julfest! Apropos Ulf Björklunds prat om eko från svunna tider vill jag påminna om att för ganska precis nio år sedan fördes i denna kammare en debatt som på många sätt påminner om den som vi nu är mitt uppe i.

Då som nu försvarar vi socialdemokrater allas rätt till en god bostad till rimlig kostnad. Det är nämligen precis det som detta ärende handlar om.

Detta är i grunden en ideologisk fråga – marknad mot allmännyttiga och kortsiktiga ekonomiska lösningar mot långsiktig stabilitet och planering. Det handlar om kampen mot segregation och försvarandet av möjligheten till demokratiskt inflytande.

Det är mer uppenbart än på mycket länge att man i framtiden kommer att behöva de styrinstrument som byggts upp under lång tid för att i möjligaste mån uppfylla de bostadspolitiska målen. De kommunala bostadsbolagen är kanske det allra viktigaste vapnet för detta. Marknaden klarar inte av den sociala bostadspolitiken. Vid en internationell jämförelse är erfarenheten att den svenska modellen, med allmännyttiga i stället för socialbostäder, uteslutande är till svensk fördel.

Självfallet måste allmännyttans roll i framtiden diskuteras. Som vi socialdemokrater ser det förutsätter detta att man till att börja med ser till att detta styrinstrument finns kvar. Därför lägger vi nu fram förslag till vissa regler om överlåtelse av allmännyttiga bostadsföretag eller deras bostäder.

I korthet inrymmer betänkandet förslag som innebär möjlighet till breddat ägande, vilket betyder att andra ägare än kommunen accepteras utan att företagets ställning som allmännyttigt förändras. Om kommunens bestämmande inflytande över företaget däremot upphör skall allmännyttigförklaringen kunna återkallas och räntestöd inte längre lämnas för företagets bostäder. Om en kommun avhänder sig mer än 25 % av det bostadsbestånd den ägde den 11 oktober blir den av med räntestödet. Regeringen kan dock under vissa omständigheter medge fortsatt räntestöd även i sådana fall, då situationen för det specifika bolaget eller kommunen är av ett slag som gagnas av detta. Med detta menas underförstått kommunens invånare – de boende i dessa bolag. Förloras rätten till räntestöd återkallas godkännandet som allmännyttigt bostadsföretag. Det innebär naturligtvis också att framtida åtgärder riktade till dessa bolag inte kommer att omfatta dem. Tillämpningsperioden är – precis som vi tidigare har hört här – den 12 oktober 1996 till den 31 december 1997. Detta är alltså en temporär lösning.

Regeringen kommer skyndsamt att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag dels om förutsättningarna för att ett företag skall kunna ha ställning av allmännyttigt bostadsföretag, dels om villkoren för fortsatt räntestöd för sådana företags bostäder vid försäljning eller andra överlåtelser som berör företagen eller deras bostäder. Detta, Owe Hellberg, anser vi socialdemokrater ligger utmärkt i linje med bl.a. Anita Johanssons motion, vilket hon själv också instämmer i.

För att förstå resonemanget bakom dessa förslag krävs att man känner till historien på området. Ibland kan man fråga sig om det är tillräckligt många som gör det. Den svenska politiken har under mer än 50 år grundats på en uppgiftsfördelning där staten svarar för att finansiella och legala instrument finns tillgängliga för bostadsbyggandet, och där kommunerna tar det fulla ansvaret för att bostäder som behövs också kan erbjudas kommunens invånare.

Det har sedan lång tid funnits en bred politisk majoritet bakom detta i kommunerna. Staten har bidragit med en i princip heltäckande finansie-

ring, som har medfört att kraven på kapitaltillskott från ägarna har kunnat hållas nere. Den allmännytta som vi i dag har är alltså ett resultat av ett samspel mellan statens ekonomiska stöd och kommunernas kraftfulla och engagerade insatser. Det här är viktigt och mycket centralt.

Under den borgerliga perioden i början på 90-talet förändrades bostadspolitikens villkor – en annan ideologi låg till grund för detta. Som bekant går det mycket fort att riva och rasera, och betydligt långsammare att bygga upp och bygga om. Samtidigt är det en utmaning att bevisa att de politiska målsättningarna är riktiga och hållbara. Det är spännande med politik.

De två reservationer som moderater, folkpartister, kristdemokrater och centerpartister står bakom handlar om att förskjuta fokus från det som denna fråga egentligen handlar om. Tyvärr kan man t.o.m. ana ett försök att dribbla bort den oerhört tunga och centrala fråga som är anledningen till själva förslaget – social bostadspolitik eller inte – kryddat med en hel del politiska floskler.

Den första reservationen går ut på att kritisera förslaget utifrån infallsvinkeln kommunalt självstyre.

Det bästa sättet att försöka bemöta detta argument är att fråga sig: Vad innebär det kommunala självstyret om man ser det ur ett bostadspolitiskt perspektiv? Jo, man måste först bestämma sig för om bostaden tillhör den kommunala kärnverksamheten. Vi socialdemokrater anser att så självklart är fallet. Alla människor måste nämligen bo. Bostaden skall inte vara en handelsvara vilken som helst. Marknaden i all ära, Sten Andersson, men social rättvisa är väl inte det första man associerar till.

Under en interpellationsdebatt här i kammaren den 28 maj sade sig bostadsminister Jörgen Andersson anse att det tillhör en kommuns kärnverksamhet att föra en bostadspolitik och därmed också äga ett bostadsbestånd.

Vid det tillfälle som vi hade representanter från SABO och Kommunförbundet hos oss i utskottet, för att höra deras synpunkter i detta ärende, framgick klart och tydligt att man inte hade tagit något beslut, eller ens behandlat något förslag, som på något sätt avviker från det som bostadsministern konstaterade vad gäller kommunal kärnverksamhet.

Mot detta står, om jag får säga så, alltså de två borgerliga reservationerna. Dessa reservationer innehåller vitt skilda åsikter på många viktiga punkter från olika partier, grundade i skilda ideologier. Man har tydligen funnit att det är bättre att visa upp enighet från fyra partier i platta, avhyvlade, politiskt fattiga reservationer än att visa vad man egentligen står för som självständigt parti.

Som exempel kan nämnas att Moderaterna, som vi alla känner till, vill avskaffa alla statliga subventioner till bostadssektorn, medan Centerpartiet, som Rigmor Ahlstedt sade, har en i grunden mycket positiv inställning till allmännyttan, precis som man skriver i sin motion.

Moderaterna är här de stora förlorarna. De avstår t.o.m. från att på ett tydligt sätt uttala vilka ambitioner de har på området bostadspolitik, vilket är både ovanligt och synd, då det skulle kunna ge näring till en betydligt intressantare ideologisk diskussion. Det är bara att konstatera att även moderater fortfarande använder sig av begreppet allmännytta. Sten Andersson blandar t.o.m. ihop hyresgästföreningarna med de kommunala

bostadsbolagen, vilket jag kanske inte skall kommentera utan bara konstatera.

Når vi nu diskuterar de kommunala bostadsbolagen kommer vi automatiskt in på debatten om segregation. Här måste jag säga att vissa politiska företrädares åsikter och argument förbryllar mig en aning. Folkpartiet förtjänar därför ett eget avsnitt i detta anförande.

Den 7 oktober väckte folkpartisten Erling Bager under den allmänna motionstiden en motion i ämnet En social bostadspolitik. Han har i och för sig själv redan refererat delar ur den, men jag tänkte ändå upprepa det. I denna motion skriver han följande om allmännyttan: De allmännyttiga bostadsföretagen förvaltar en stor del av landets boståder. De har och kommer även i framtiden att ha en stor betydelse för att tillgodose efterfrågan på den svenska bostadsmarknaden.

Litet mer än två veckor senare, den 28 oktober, väcker Folkpartiet en motion med anledning av regeringens proposition i denna fråga. I denna motion avvisar man propositionen med motiveringen att förslaget är en uppseendeväckande inskränkning i den kommunala självstyrelsen och ett försök att konservera en struktur på bostadsmarknaden som redan överlevt sig själv, samt att i ett övergripande perspektiv framstår det omfattande kommunala fastighetsägandet i Sverige – dvs. 22 % – som ett stort problem.

Erling Bager! Var står egentligen Folkpartiet? Det bästa vore om ni kunde bestämma er så att vi och väljarna vet det. Det vore också bra om Erling Bager kunde redovisa Folkpartiets eventuella övergripande uppfattning i dessa frågor.

Och Erling Bager! Vad tror Folkpartiet att exempelvis en total utförsålning av allmännyttan i de nordliga kommunerna i Stockholms län skulle leda till? Skulle det öka möjligheterna för flyktfamiljen från sydöstra Turkiet att få en lägenhet där? Jag vet inte riktigt vilken verklighet ni lever i, men det är bara att konstatera att det är lätt att föra en oansvarig, populistisk politik och lägga förslag på åtgärder som man sedan inte behöver ta ansvar för.

Inom parentes sagt, skulle väl i och för sig det ni ofta talar så varmt för, dvs. skolpengen, vara en enkel match att genomföra i en kommun med folk av bara en sort, men samtidigt skulle resultatet bli att konsekvenserna på andra områden och i andra kommuner blir än mer ohållbara. Det är helheten som är det viktiga. Det liberala dilemmat är att det inte håller att ta med den ena handen och ge med den andra.

Eftersom så många talare har varit nyfikna på Socialdemokraternas inställning till Bankföreningens framställning till oss, skall jag säga några ord om det. Jag konstaterar samtidigt att det här i kammaren finns många flitiga läsare av Dagens Industri.

I denna framställning anser Bankföreningen att det är viktigt att man tar hänsyn även till nämnda kreditaspekter. Det håller vi naturligtvis med om. Vi tar naturligtvis till oss uppmaningen angående just kreditaspekterna. Men det är inte aktuellt med något uttalande därutöver här och nu.

Fru talman! Jag vill avsluta detta anförande med att återknyta till den ”affär”, eller överlåtelse av kommunalt bostadsbolag, som fick mig att agera politiskt i denna fråga. Det handlar om Nackahem.

Vilka konsekvenser får en total utförsålning av ett välskött bolag som Nackahem för grannkommunerna på Södertörn? Det vet vi inte ännu –

det får framtiden utvisa. Vi kan dock misstänka att affären knappast stärker kommunens ekonomi på lång sikt. Det beslut som fattades med en rösts övervikt och mot de boendes, alltså kommuninvånarnas, vilja, delvis av ideologiska skäl är i princip omöjligt att ta tillbaka. 50 års uppbyggnad tog en minut att riva ned. Är det konstigt att man reagerar?

Om det är så att varje kommun skall driva sin egen bostadspolitik utifrån sina egna spelregler, utan att ta hänsyn till den ena av de två ansvariga "parterna", dvs. staten, bör besluten i konsekvensens namn överensstämma med riksdagsmajoritetens uppfattning. Så är inte fallet i dag.

Därför, fru talman, yrkar jag bifall till hemställan i bostadsutskottets betänkande nr 7 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 171 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra att Carina Moberg har bekymmer med andra partiets väljare. Om vi ser på siffrorna under de senaste åren, verkar bekymret vara störst på hennes egen sida. Carina Moberg bör kolla den egna ställningen innan hon kastar skräp på andra.

Det sägs att poängen med propositionen är att behålla en låg hyra. Men det går att göra även om det inte finns en enda kommunal lägenhet i en kommun. Vi kan gå över gränsen och jämföra. Där finns det inget skäl att behålla detta.

Carina Moberg sade också något rätt fantastiskt, nämligen att marknaden inte kunde garantera långsiktig stabilitet. Vilket ekonomiskt system utöver marknaden kan garantera en långsiktig och hållbar stabilitet, Carina Moberg?

Det har talats om erfarenhet av allmännyttan. Jag tror att jag är ganska ensam i denna kammare om att ha bott i allmännyttan i 30 år. Man kan med ena handens fingrar räkna dem med samma erfarenhet.

Till sist förstår jag av det uteblivna svaret på min fråga om bostadsdepartement att Socialdemokraterna nu, tyvärr alltför sent, delar Moderaternas uppfattning i den frågan.

Anf. 172 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Till att börja med tror jag att jag sade så här: Rättvisa är väl inte det första ord man associerar till begreppet marknaden. Sten Andersson vet mycket väl att jag står för den linje som mitt parti har företrätt ända sedan partiet bildades vad gäller blandekonomi. Försök inte att få in mig på något annat spår, för det tjänar ingenting till.

Sten Anderssons fråga om vi fortfarande kämpar för att få ett bostadsdepartement har jag redan besvarat i kammaren. Jag har ingenting utöver det jag sade då att tillägga.

Låg hyra är naturligtvis någonting eftersträvansvärt. Det är ingenting som vi kan fatta beslut om här. Däremot kan vi konstatera att de kommunala bostadsbolagen lyder under kommunallag och hyreslag på olika punkter.

Anf. 173 STEN ANDERSSON (m) replik:

Fru talman! Carina Moberg nämnde marknaden två gånger i sitt anförande, andra gången sade hon att det inte var symtomatiskt för rättvisa.

Första gången sade hon att marknaden och långsiktig stabilitet inte hör samman.

Jag nämnde Socialdemokraterna och hyresgästföreningarna i samma mening därför att de är samma andas barn. Hyresgästförbundets styrelse består till stor del av socialdemokrater, även om de under senare tid alltmer börjat protestera och ha egna åsikter i bostadsfrågor.

Vad gäller bostadsdepartement tycker jag att det är skönt att kunna få ett erkännande i dag. Vi hade en rätt så äventyrlig votering i riksdagen för tre år sedan där Socialdemokraterna, som i alla andra sammanhang inte ens med en tång kunde ta tag i Ny demokrati, gladdes åt dess stöd. Oskar Lindkvist lovade att inrätta ett bostadsdepartement så fort man kom till makten. Efter den voteringen har vi inte hört ett dugg om det.

Ån en gång: Tack för att ni nu delar Moderaternas åsikt i den frågan.

Anf. 174 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Jag lyssnar och lär av äldre kolleger och kamrater. Det är viktigt. Sedan skulle jag vilja poängtera att Hyresgästföreningen är en politiskt obunden organisation, som är relativt högljutt emellanåt vad gäller att kritisera mitt partis politik.

I fråga om bostadsdepartement har jag inte ändrat uppfattning.

Anf. 175 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Carina Moberg anklagade oss övriga för att vi hade politiska floskler i våra anföranden. Jag tänker inte anklaga Carina Moberg för att ha politiska floskler därför att jag tycker att det är ett dåligt argument. Varje parti har rätt att ha sin ideologi och föra fram den på olika sätt. Men jag kan ändå inte låta bli att koppla det till det Carina Moberg säger, att det här förslaget är en utmaning och en spänning. Vari ligger utmaningen och spänningen? Varken banker, hyresgäster i bostadsföretagen eller folk på kommunal nivå tycker att det här förslaget är sådant att man så lättsinnigt kan säga att det handlar om utmaning och spänning.

Vad har kampen mot segregation att göra med det här förslaget?

Till sist: Varför en temporär lösning, om man nu tycker att det är ett bra förslag?

Anf. 176 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Det var många frågor. Jag skall försöka besvara dem så gott jag kan.

Jag sade att det var spännande med politik. Jag tycker att det är en utmaning att se om vi kan uppfylla målen för den sociala bostadspolitiken, trots de förändringar som gjordes under den borgerliga mandatperioden. Det krävs en del förändringar. I det här betänkandet lägger man fram förslag om en del.

Vi anser att vi var tvungna att göra någonting väldigt snabbt, eftersom vi var litet oroliga för utvecklingen. Det var detta med Nackahem som satte i gång tankearbetet hos oss.

Däri ligger utmaningen och spänningen, Rigmor Ahlstedt. Rigmor Ahlstedt får vara vänlig och upprepa de frågor som jag inte hann besvara i denna replik.

Anf. 177 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik:

Fru talman! Min andra fråga var: Vad har kampen mot segregationen att göra med det här förslaget?

Jag skulle vilja säga till Carina Moberg, som sade att hon lyssnade och lärde av gamla partikamrater, att det är bra. Men då får Carina Moberg visa att hon tar sin uppgift på allvar och inte bara tycker att det är spännande.

Anf. 178 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Jag får be Rigmor Ahlstedt om ursäkt om hon uppfattade mig som alltför lättsinnig. Det var inte alls min avsikt därför att bostadspolitik rör oerhört viktiga och centrala frågor för människor. Så fort vi diskuterar bostadspolitik skall vi även föra in den del som kan hänföras till kampen mot segregationen. Vi har de allmännyttiga bolagen, som vi byggt upp under 50 år tillsammans. Vi har satsat väldigt stora ekonomiska resurser i det bostadsbestånd vi har i det här landet och som är av väldigt hög kvalitet jämfört med många andra länders. Det är inom de allmännyttiga bostadsbolagen som vi kommer att kunna göra de allra största insatserna för att motarbeta segregationen. Det finns tyvärr alltför många exempel på att de privata hyresvärdarna inte klarar av att dra det strå till stacken som vi så väl skulle behöva.

Anf. 179 ERLING BAGER (fp) replik:

Fru talman! Allra först: Jag tycker inte att Carina Moberg riktigt klart bemötte den kritik som framförs av banker och hypotek, att kommunkrediter kan drabbas av räntehöjningar och att det indragna räntebidraget för redan svaga kommunägda bostadsbolag som vill sälja för att få in pengar kan bli tuvan som stjälpes lasset.

Jag tror att allmännyttan kan fortsätta att spela en viktig roll. Jag tycker att man kan sälja ut en hel del av allmännyttan och att man kan dela upp bolagen i ett antal färre bolag. De gigantiskt stora bostadsbolagen har oftast inte kunnat leva upp till sina skyldigheter mot hyresgästerna.

Vi i Folkpartiet ställer definitivt inte upp på att de kommuner som vill sälja sina bolag skall förhindras att göra detta genom att staten vill dra in räntebidragen som en bestraffning.

Jag tycker att det är viktigt att man agerar mot den negativa bostadssegregation som uppstår inte minst i många av våra förorter. Jag tror att man lättare kan lösa segregationsproblemen om man kommer bort från de mycket stora bostadsbolagen. Det kan också löna sig att göra en viss utförsäljning och möjligtvis en uppdelning i olika bolag. Ett av de värsta exempel jag sett på en negativ segregation var ute i Rinkeby när utskottet besökte Stockholmsbostäder för ett antal år sedan. Jag skall inte gå in på vad vi såg i trappuppgångarna, men Carina Mobergs partikamrat Oskar Lindkvist sade att det nästan var läge för tvångsförvaltning.

Anf. 180 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Erling Bager om att man alltid kan förbättra demokratin och förbättra inflytandet för människor.

Såväl Erling Bagers parti som andra partier anser att vi redan i dag kan spara in en hel del medel på att sänka räntebidragen. Somliga talar även för att avskaffa desamma helt och fullt.

Erling Bager, det finns ingen negativ segregation. Det finns bara segregation. Det ordet i sig är ett begrepp som inte skall graderas i positivt och negativt. Slå upp ordet segregation i ordlistan och gör därefter en ny bedömning av vad det ordet står för!

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi enas här; detta för att vi skall kunna komma någon vart med detta för hela nationen oerhört stora problem. Det är inte enbart de kommuner där det bor blandade kategorier uppdelade på olika bostadsområden som kommer att få betala den segregation som vi ser i dag, utan det ligger i hela Sveriges intresse att komma till rätta med de problemen.

Anf. 181 ERLING BAGER (fp) replik:

Fru talman! Det är riktigt att det är flera partier som vill minska räntebidragen snabbare än vad Socialdemokraterna vill. Dock har Socialdemokraterna, inte minst i den parlamentariska utredningen, delvis ändrat attityd. Men att bestraffa kommunala bostadsbolag för att de vill sälja ut en del av beståndet genom att speciellt rikta en lag mot att ta bostadsbidragen från bolagen är mycket allvarligt. Återigen ber jag om ett svar på frågan om vad banker och hypotek har uttryckt om detta.

Jag tror inte att vi behöver orda om hur ordet segregation skall tolkas. Vi har nog i ganska stor utsträckning en gemensam syn här. Det är viktigt att samhället går in och agerar. När det finns segregation och när det är nödvändigt att se till att bostadsområden på något sätt kan få hjälp med att lösa sociala problem genom att samhället tar ett ansvar har jag uppfattningen att Socialdemokraterna och Folkpartiet i sak inte står så långt från varandra. Vi har tidigare motionsvägen agerat i detta sammanhang, liksom andra partier har gjort. Jag tror att det är viktigt att någonting görs. Om samhället inte agerar kan det senare kosta mycket mera.

Anf. 182 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Det handlar över huvud taget inte om bestraffning. Om Erling Bager hade lyssnat ordentligt skulle han ha hört att jag i mitt huvudanförande sade att stat och kommun har ett gemensamt ansvar och att de har haft det under en väldigt lång tid. Vi har satsat stora ekonomiska resurser på att bygga upp ett fungerande och relativt bra bostadsbestånd i vårt land.

Vad gäller att rikta lagar åt olika håll lyder de kommunala bostadsbolagen redan i dag under dels kommunallagen, dels hyreslagen.

Avslutningsvis några ord om kampen mot segregationen. Jag hoppas verkligen att det som sagts stämmer, alltså att vi kan samarbeta för att göra något åt detta. Om inte vet ingen vart vårt samhälle tar vägen.

Anf. 183 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Carina Moberg tar återigen upp detta med ekot från gångna tider. Hon hävdar att för åtta nio år sedan fördes samma diskussion. Det bekräftar i så fall att detta bara är ett eko från gamla tider. Jag förstår att Carina Moberg menar att frågan ideologiskt är så viktig att den

av det skälet lever vidare. Min kommentar var faktiskt i första hand ägnad åt Vänsterpartiet.

Det är viktigt att vi kommer ihåg att vi lever i en ny tid. I dag har vi andra problem att lösa. Vi har nya förutsättningar och även nya möjligheter. Det gäller att i det läget släppa loss de kommunala bostadsföretagen, inte att binda dem. Det är faktiskt duktiga och kreativa människor som jobbar där.

Carina Moberg säger att det här är en ideologisk fråga. Ja, vi vet att Socialdemokraterna vill ha kontroll över kommunerna. Man vill ha centralstyrning av kommunerna och i det här fallet också av allmännyttan. Därför vidtar man en sådan här åtgärd.

Signalen från den bostadspolitiska utredningens representanter, även på s-sidan, var ju att vi inte behövde ytterligare lagreglera detta område. Vi ser tydligt att det är litet splittrat i s-leden i de här frågorna, vilket ju aktualiserats i pressen under de senaste dagarna.

Även vi kristdemokrater tycker att allmännyttan har en uppgift, men vi får inte binda och låsa dess möjligheter till utveckling. Vad det i dag handlar om är faktiskt att vi binder och låser dess möjligheter för framtiden.

Anf. 184 CARINA MOBERG (s) replik:

Herr talman! Jag missförstod kanske Ulf Björklund. Det är alltså inte en lagändring som vi nu föreslår. Det handlar nämligen om förordningar, inte om lagar. Därför kunde frågan inte prövas av lagutskottet, vilket vi fått föredraget för oss på utskottssammanträdet.

Visst har Ulf Björklund och jag olika uppfattning i många frågor. Det förekommer t.o.m. olika uppfattningar, kanske med litet mindre avstånd emellan, också inom mitt eget parti. I och för sig tror jag att det är nyttigt för demokratin att åsikter bryts mot varandra. Men jag kan upplysa Ulf Björklund om att vi i Socialdemokratiska arbetarepartiet har ett kongressbeslut om att de kommunala bostadsbolagen skall utvecklas, inte avvecklas.

Anf. 185 ULF BJÖRKLUND (kd) replik:

Fru talman! Möjligheterna att utveckla de kommunala bostadsföretagen måste ändå innebära att man inte inskränker deras frihet. När problem dyker upp – det kan gälla rekonstruktioner eller andra bekymmer med ekonomin – måste man ha handlingsfrihet. Den handlingsfriheten vill Socialdemokraterna i det här fallet på något sätt begränsa. Det är vad frågan egentligen handlar om.

Släpp i stället loss de kreativa människorna, så att de får jobba med möjligheterna! Om så sker tror jag att man kommer att klara sina uppgifter väldigt bra när problem dyker upp.

Anf. 186 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Det står klart och tydligt i betänkandet att en överlåtelse, som är ett inslag i en nödvändig rekonstruktion av företaget och där det inte kan anses rimligt att kommunen skall öka sina åtaganden i företaget även efter detta beslut, skall kunna genomföras, likaså om överlåtelsen är

ett led i en strukturell omdaning av företaget som syftar till att företaget bättre skall kunna möta olika boendes behov.

Det är inget idiotstopp från den elaka statens sida, Ulf Björklund, som drabbar kommunerna. Detta skall snarast ses som en nödvändig åtgärd för att det skall vara möjligt att nå de bostadspolitiska målen även i framtiden och för att boståder som byggts för den allmänna nyttan skall kunna komma skattebetalarna till godo på bästa sätt.

Anf. 187 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Carina Moberg sade att en del av socialdemokratisk politik alltid har handlat om en god bostad till en rimlig kostnad. Jag börjar tvivla på att ni fortfarande står för det.

På det allra sista slutjusteringsmötet i den bostadspolitiska utredningen blev just detta med den rimliga kostnaden en del av den bostadspolitiska portalparagrafen tack vare Vänsterpartiets insisterande och i princip tvingande åsikt i den frågan. Detta hade faktiskt annars inte funnits med där. Det hade en helt annan, och undanskymd, plats i målsättningen för bostadspolitiken.

När det gäller bostadspolitiken på 90-talet sade Carina Moberg att bostadspolitiken till stora delar har raserats. Ja, det är väl just det som den socialdemokratiska motionen handlar om. Socialdemokraterna i Stockholms stad och län är inte nöjda med regeringens bostadspolitik och inte heller den bostadspolitiska utredningen. Det är absolut nödvändigt att bostadspolitiken förändras på ett radikalt sätt, och det är bråttom. Så står det i den motion som jag på egen hand har anslutit mig till i utskottet. Carina Moberg säger att Anita Johansson m.fl. är mycket nöjda med utskottets uttalande i den här frågan. Vilken fot står Carina Moberg egentligen på?

Vad skall det bli av bostadspolitiken? Är det Centern ni skall samarbeta med i de här frågorna framöver? Vad skall det bli av detta? Skall det bli ännu mer urvattnat än det är?

Inte heller den bostadspolitiska utredningen kommer med några framlynta idéer om en social bostadspolitik. Den fick ju inte ta tag i de viktiga frågorna och i det raserande av bostadspolitiken som skett under 90-talet. Det ingick inte i direktiven. Man skulle göra som strutsen, dvs. gömma huvudet i sanden och låtsas att de här problemen inte fanns.

Anf. 188 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Här utarbetar vi ett förslag till proposition som till stora delar bygger på den interpellationsdebatt i maj i år som såväl jag som Owe Hellberg deltog i. Det har gått snabbt, och det visar på en lyhördhet för i riksdagen väckta frågor. Man lovar att återkomma med förslag som bl.a. framförts i motioner.

Efter samtal med berörda motionärer konstaterar jag att vi inom vårt parti – Socialdemokraterna – känner oss nöjda med förslaget som det nu är framlagt. Det finns därutöver ingen anledning att försöka att göra ytterligare populistiska uttalanden.

Jag vill uppmana Owe Hellberg att i fortsättningen slåss för de åsikter som förs fram inom hans eget parti. Ni får samarbeta på det sätt som ni tycker är lämpligt. Samtidigt råder jag honom att låta oss socialdemokra-

ter sköta diskussionen på det sätt som vi anser passa bäst för ett parti i majoritetsställning. Sluta upp med att slå in öppna dörrar, för det bidrar bara till politikerförakt!

Anf. 189 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag tror inte att jag slår in några öppna dörrar. Det är bara att lyssna på den kritik som den bostadspolitiska utredningen har fått över de förslag som man har lagt fram, från Hyresgästernas riksförbund och från en mängd andra organisationer. Det är ju ingen stabil grund för en social bostadspolitik. Det är inte fråga om någon populism, utan det är så verkligheten ser ut i dag. Men den vill ni ju blunda för. Ni vill inte göra någonting mot de orättvisor som har sin grund i 1989 års skattereform och allt som har hänt sedan dess. Ta tag i de sakerna, så får vi en social bostadspolitik som vi alla kan vara nöjda med.

Anf. 190 CARINA MOBERG (s) replik:

Fru talman! Tyvärr får jag inte möjlighet att fortsätta den här diskussionen med Owe Hellberg när jag finner det lämpligt. Den skall nämligen tas upp på tisdag i nästa vecka, om jag inte har fel. Vi får fortsätta debatten vid något annat tillfälle, Owe Hellberg. Jag tror säkert att vi kommer att kunna samarbeta bra i olika frågor även framöver.

Anf. 191 PER LAGER (mp):

Fru talman! Miljöpartiet vill förstärka och utveckla det kommunala självstyret, men också stödet till de mest utsatta människorna.

Vi accepterar inte permanenta inskränkningar i kommunernas självstyre. Bl.a. skattestopp och statens pålagor i övrigt har tvingat fram försäljningar av kommunala verksamheter och neddragningar av kommunernas ansvar och service.

Enligt vår mening gäller det i stället att återge kommunerna förutsättningar så att de själva kan fatta beslut i viktiga samhällsfrågor. Staten har tidigare gröpt ur kommunernas ekonomi. Det är där grundfelet ligger. Vi vill därför ge kommunsektorn ytterligare ekonomiska lättnader.

Miljöpartiets budgetförslag för år 1997 innebär bl.a. att kommuner och landsting får 2,8 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår. För 1998 och 1999 innebär förslaget att kommunsektorn får 4,7 respektive 7,6 miljarder kronor mer än vad regeringen har beräknat.

Det är först med bestående ekonomiska lättnader för de enskilda kommunerna – såsom Miljöpartiet har föreslagit – som man kan kräva ett ansvar fullt ut.

Fru talman! Trots detta ställer jag mig bakom majoritetens förslag i det här betänkandet. Och det gör jag därför att jag tror att med alltför snabba utförsäljningar av kommunala bostadsföretag finns risken att det kommunala bostadsförsörjningsansvaret och berättigade sociala behov inte blir tillräckligt väl tillgodosedda.

Det finns därför enligt min mening, fru talman, skäl att under en kort övergångsperiod och medan utredning pågår – fram till den 31 december 1997 – begränsa möjligheterna och takten i överlåtelse, enligt förslaget. Undantagen till begränsningen ger under tiden, anser jag, ändå ett

avsevärt utrymme för särskilt besvärliga fall, vilket är viktigt för kommunerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

8 § TV-avgift, m.m.

Föredrogs
Kulturutskottets betänkande 1996/97:KrU3
TV-avgift, m.m. (prop. 1996/97:1 delvis)

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 10 december.)

9 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
1996/97:53 Infrastrukturinriktning för framtida transporter

Skrivelser
1996/97:56 Intressekonflikter för statsråd
1996/97:57 Hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning vid förundersökning i brottmål under år 1995

Konstitutionsutskottets betänkande
1996/97:KU1 Budgetpropositionen – utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Skatteutskottets betänkande
1996/97:SkU1 Anslag till skatteförvaltning och tull

Jordbruksutskottets betänkande
1996/97:JoU2 Statsbudgeten för budgetåret 1997 (Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård m.m.)

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 4 december

1996/97:153 av *Per Lager* (mp) till utrikesministern
Arresteringar av utländska ledamöter i Turkiet
1996/97:154 av *Per Lager* (mp) till arbetsmarknadsministern
Solenergi som arbetsmarknadsåtgärd

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 december.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 4 december

1996/97:123 av *Ulf Melin* (m) till utbildningsministern

Vissa behörighetskrav till högskola och universitet

1996/97:125 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern

Barentsrådet

1996/97:126 av andre vice talman *Görel Thurdin* (c) till statsrådet Pierre Schori

Krigskirurgi och katastrofmedicin i Linköping

1996/97:127 av *Ulf Melin* (m) till utbildningsministern

Högskolan i Jönköping

1996/97:128 av *Sten Tolgfors* (m) till kommunikationsministern

Privatisering av Telia

1996/97:129 av *Sten Svensson* (m) till inrikesministern

Den framtida länsindelningen i Västsverige

1996/97:130 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till finansministern

Skatteinkomster

1996/97:131 av *Susanne Eberstein* (s) till försvarsministern

Storholmen

1996/97:132 av *Kia Andreasson* (mp) till justitieministern

Kontrollen över den internationella handeln med farligt avfall

1996/97:133 av *Owe Hellberg* (v) till inrikesministern

Tillgänglighetsskapande åtgärder på allmän plats m.m.

1996/97:136 av *Jan Backman* (m) till statsrådet Thomas Östros

Avdragsrätt för dansk a-kasseavgift

1996/97:137 av *Beatrice Ask* (m) till kommunikationsministern

IT-projekt

1996/97:140 av *Gullan Lindblad* (m) till socialministern

Skandinaviska Kiropraktorhögskolan

1996/97:141 av *Lennart Fremling* (fp) till justitieministern

Oljeutsläpp

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 december.

Prot. 1996/97:39
5 december

---

12 § Kammaren åtskildes kl. 20.56.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdet början t.o.m. 4 § anf. 20,
av förste vice talmannen därefter t.o.m. 6 § anf. 108 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 17.59 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Meddelande om anmälan till debatterna vecka 51	1
3 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 4 december.....	1
KU4 Den regionala samhällsorganisationen.....	1
FiU12 Allmänna pensionsfondens verksamhet år 1995.....	4
BoU6 Handelsändamålet i detaljplan, m.m.	5
4 § Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv	6
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1996/97:SfU5.....	6
Anf. 1 GUSTAF VON ESSEN (m).....	6
Anf. 2 KARIN ISRAELSSON (c).....	10
Anf. 3 LENNART ROHDIN (fp).....	12
Anf. 4 GUSTAF VON ESSEN (m) replik.....	16
Anf. 5 LENNART ROHDIN (fp) replik.....	17
Anf. 6 ULLA HOFFMANN (v).....	17
Anf. 7 TALMANNEN.....	22
Anf. 8 KARIN ISRAELSSON (c) replik.....	22
Anf. 9 ULLA HOFFMANN (v) replik	23
Anf. 10 KARIN ISRAELSSON (c) replik.....	23
Anf. 11 ULLA HOFFMANN (v) replik	23
Anf. 12 KARIN ISRAELSSON (c) replik.....	23
Anf. 13 ULLA HOFFMANN (v) replik	23
Anf. 14 LENNART ROHDIN (fp) replik.....	24
Anf. 15 ULLA HOFFMANN (v) replik	24
Anf. 16 LENNART ROHDIN (fp) replik.....	24
Anf. 17 ULLA HOFFMANN (v) replik	24
Anf. 18 RAGNHILD POHANKA (mp)	25
(förts.).....	29
Välkomsthälsning.....	30
Anf. 19 TALMANNEN.....	30
4 § (förts.) Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (förts. SfU5).....	30
Anf. 20 ROSE-MARIE FREBRAN (kd).....	30
(förts. 6 §).....	33
5 § Frågestund.....	33
Anf. 21 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	33
<i>Miljömål</i>	34
Anf. 22 BIRGER SCHLAUG (mp).....	34
Anf. 23 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	34
Anf. 24 BIRGER SCHLAUG (mp).....	34
Anf. 25 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	35
<i>Vallstödet</i>	35
Anf. 26 GÖTE JONSSON (m).....	35
Anf. 27 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)	35
Anf. 28 GÖTE JONSSON (m).....	35

Anf. 29 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)	36
<i>SJ:s ekonomi</i>	36
Anf. 30 MONICA GREEN (s)	36
Anf. 31 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	36
Anf. 32 MONICA GREEN (s)	36
Anf. 33 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	36
Anf. 34 BENGT HARDING OLSON (fp)	37
Anf. 35 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	37
Anf. 36 BENGT HARDING OLSON (fp)	37
Anf. 37 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	37
Anf. 38 KRISTINA ZAKRISSON (s)	37
Anf. 39 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	38
Anf. 40 JARL LANDER (s)	38
Anf. 41 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	38
<i>Bostadsbidraget</i>	38
Anf. 42 OWE HELLBERG (v)	38
Anf. 43 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	39
Anf. 44 OWE HELLBERG (v)	39
Anf. 45 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	39
<i>Fastighetsskatten</i>	40
Anf. 46 BO LUNDGREN (m)	40
Anf. 47 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	40
Anf. 48 BO LUNDGREN (m)	40
Anf. 49 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	41
Anf. 50 TUVE SKÅNBERG (kd)	41
Anf. 51 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	41
Anf. 52 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd)	42
Anf. 53 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	42
Anf. 54 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd)	42
Anf. 55 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	43
<i>Svensk köttproduktion</i>	43
Anf. 56 INGVAR ERIKSSON (m)	43
Anf. 57 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)	43
Anf. 58 INGVAR ERIKSSON (m)	43
Anf. 59 Jordbruksminister ANNIKA ÅHNBERG (s)	44
<i>Ökat stöd till kommunerna</i>	44
Anf. 60 PETER ERIKSSON (mp)	44
Anf. 61 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	44
Anf. 62 PETER ERIKSSON (mp)	45
Anf. 63 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	45
Anf. 64 LENNART HEDQUIST (m)	45
Anf. 65 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	45
Anf. 66 LENNART HEDQUIST (m)	46
Anf. 67 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	46
<i>Dennispaketet</i>	46
Anf. 68 INGER SEGELSTRÖM (s)	46
Anf. 69 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)	46
Anf. 70 INGER SEGELSTRÖM (s)	47

Anf. 71 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	47
<i>Telia</i>	47
Anf. 72 STEN TOLGFORS (m).....	47
Anf. 73 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	47
Anf. 74 STEN TOLGFORS (m).....	47
Anf. 75 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	48
<i>Placering av AP-fondens medel</i>	48
Anf. 76 ANNE WIBBLE (fp).....	48
Anf. 77 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	48
Anf. 78 ANNE WIBBLE (fp).....	48
Anf. 79 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	49
<i>Arbetstidsförkortning</i>	49
Anf. 80 BARBRO JOHANSSON (mp).....	49
Anf. 81 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	49
Anf. 82 BARBRO JOHANSSON (mp).....	50
Anf. 83 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	50
<i>Fördelningspolitiken</i>	50
Anf. 84 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	50
Anf. 85 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	50
Anf. 86 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	50
Anf. 87 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	51
6 § (forts. från 4 §) Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (forts. SfU5).....	51
Anf. 88 MAUD BJÖRNEMALM (s).....	51
Anf. 89 LENNART ROHDIN (fp) replik.....	56
Anf. 90 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	56
Anf. 91 LENNART ROHDIN (fp) replik.....	56
Anf. 92 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	57
Anf. 93 RAGNHILD POHANKA (mp) replik.....	57
Anf. 94 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	58
Anf. 95 RAGNHILD POHANKA (mp) replik.....	58
Anf. 96 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	58
Anf. 97 ULLA HOFFMANN (v) replik.....	59
Anf. 98 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	59
Anf. 99 ULLA HOFFMANN (v) replik.....	60
Anf. 100 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	60
Anf. 101 ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik.....	60
Anf. 102 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	61
Anf. 103 ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik.....	61
Anf. 104 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	61
Anf. 105 KARIN ISRAELSSON (c) replik.....	62
Anf. 106 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	62
Anf. 107 KARIN ISRAELSSON (c) replik.....	62
Anf. 108 MAUD BJÖRNEMALM (s) replik.....	63
Anf. 109 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	63
Anf. 110 RAGNHILD POHANKA (mp) replik.....	66
Anf. 111 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	67
Anf. 112 RAGNHILD POHANKA (mp) replik.....	67

Anf. 113	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	67
Anf. 114	KARIN ISRAELSSON (c) replik	67
Anf. 115	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	68
Anf. 116	KARIN ISRAELSSON (c) replik	68
Anf. 117	ULLA HOFFMANN (v) replik	69
Anf. 118	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	69
Anf. 119	ULLA HOFFMANN (v) replik	69
Anf. 120	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	69
Anf. 121	LENNART ROHDIN (fp) replik	70
Anf. 122	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	70
Anf. 123	LENNART ROHDIN (fp) replik	70
Anf. 124	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	71
Anf. 125	ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik	72
Anf. 126	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	72
Anf. 127	ROSE-MARIE FREBRAN (kd) replik	72
Anf. 128	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	72
Anf. 129	GUSTAF VON ESSEN (m) replik.....	73
Anf. 130	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	73
Anf. 131	GUSTAF VON ESSEN (m) replik.....	73
	(forts.).....	74
	Beslut om uppskjuten votering.....	74
	6 § (forts.) Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (forts.	
	SfU5)	74
Anf. 132	STEN ANDERSSON (m)	74
Anf. 133	LENNART ROHDIN (fp) replik	78
Anf. 134	STEN ANDERSSON (m) replik	78
Anf. 135	LENNART ROHDIN (fp) replik	79
Anf. 136	STEN ANDERSSON (m) replik	79
Anf. 137	ULLA HOFFMANN (v) replik	79
Anf. 138	TREDJE VICE TALMANNEN	79
Anf. 139	STEN ANDERSSON (m) replik	79
Anf. 140	GUSTAF VON ESSEN (m) replik.....	80
Anf. 141	STEN ANDERSSON (m) replik	80
Anf. 142	GUSTAF VON ESSEN (m) replik.....	80
Anf. 143	RAGNHILD POHANKA (mp) replik.....	80
Anf. 144	STEN ANDERSSON (m) replik	81
Anf. 145	HANNA ZETTERBERG (v)	81
Anf. 146	Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	84
Anf. 147	HANNA ZETTERBERG (v) replik	84
Anf. 148	THOMAS JULIN (mp).....	85
Anf. 149	JUAN FONSECA (s)	86
Anf. 150	STEN ANDERSSON (m) replik	87
Anf. 151	JUAN FONSECA (s) replik	87
Anf. 152	STEN ANDERSSON (m) replik	88
Anf. 153	JUAN FONSECA (s) replik	88
Anf. 154	TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	88
Anf. 155	EVA ZETTERBERG (v)	88
	(forts.).....	90

Ajournering	90
Återupptagna förhandlingar	90
6 § (forts.) Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv (forts. SfU5)	90
Anf. 156 ELISA ABASCAL REYES (mp).....	90
Anf. 157 BENGT HURTIG (v).....	93
Anf. 158 MAGGI MIKAELSSON (v).....	95
Anf. 159 ULLA HOFFMANN (v).....	98
Anf. 160 HANNA ZETTERBERG (v).....	98
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	98
7 § Överlåtelse av allmännyttiga bostadsföretag eller deras bostäder	99
Bostadsutskottets betänkande 1996/97:BoU7	99
Anf. 161 STEN ANDERSSON (m)	99
Anf. 162 RIGMOR AHLSTEDT (c).....	101
Anf. 163 ERLING BAGER (fp).....	102
Anf. 164 OWE HELLBERG (v)	104
Anf. 165 ULF BJÖRKLUND (kd).....	105
Anf. 166 OWE HELLBERG (v) replik	107
Anf. 167 ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	107
Anf. 168 OWE HELLBERG (v) replik	107
Anf. 169 ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	107
Anf. 170 CARINA MOBERG (s).....	107
Anf. 171 STEN ANDERSSON (m) replik	111
Anf. 172 CARINA MOBERG (s) replik	111
Anf. 173 STEN ANDERSSON (m) replik	111
Anf. 174 CARINA MOBERG (s) replik	112
Anf. 175 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik.....	112
Anf. 176 CARINA MOBERG (s) replik	112
Anf. 177 RIGMOR AHLSTEDT (c) replik.....	113
Anf. 178 CARINA MOBERG (s) replik	113
Anf. 179 ERLING BAGER (fp) replik.....	113
Anf. 180 CARINA MOBERG (s) replik	113
Anf. 181 ERLING BAGER (fp) replik.....	114
Anf. 182 CARINA MOBERG (s) replik	114
Anf. 183 ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	114
Anf. 184 CARINA MOBERG (s) replik	115
Anf. 185 ULF BJÖRKLUND (kd) replik.....	115
Anf. 186 CARINA MOBERG (s) replik	115
Anf. 187 OWE HELLBERG (v) replik	116
Anf. 188 CARINA MOBERG (s) replik	116
Anf. 189 OWE HELLBERG (v) replik	117
Anf. 190 CARINA MOBERG (s) replik	117
Anf. 191 PER LAGER (mp).....	117
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	118
8 § TV-avgift, m.m.	118
Kulturutskottets betänkande 1996/97:KrU3	118
(Beslut skulle fattas den 10 december.).....	118

Prot. 1996/97:39
5 december

---

9 § Bordläggning.....	118
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	118
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	119
12 § Kammaren åtskildes kl. 20.56.	120